

T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

T.C.
KUZEYDOĞU ANADOLU
KALKINMA AJANSI

İKİ TEKER ERZİNCAN ERZİNCAN İLİ BİSİKLET TURİZMİ RAPORU

2024

İKİ TEKER ERZİNCAN ERZİNCAN İLİ BİSİKLET TURİZMİ RAPORU

Yayın Sahibi

T.C. Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı
Lalapaşa Mh. Şehit Hurşit Yeşilyurt Sk. No:1 25100 Yakutiye/ERZURUM
+90 (442) 235 61 11 Fax: +90 (442) 235 61 14
info@kudaka.gov.tr

Yayına Hazırlayan

Mubin Burak ÇELİK

© 2024, KUDAKA. Tüm hakları saklıdır. Bu eserin tamamı ya da bir bölümü, 4110 sayılı Yasa ile değişik 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca, kullanılmazdan önce hak sahibinden 52. maddeye uygun yazılı izin alınmadıkça, hiçbir şekil ve yöntemle işlenmek, çoğaltılmak, çoğaltılmış nüshaları yayılmak, satılmak, kiralanmak, ödünç verilmek, temsil edilmek, sunulmak, telli/telsiz ya da başka teknik, sayısal ve/veya elektronik yöntemlerle iletilmek sûretiyle kullanılamaz. Eserin tüm hakları T.C. Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı'na aittir. Bu eserden ancak kaynak gösterilmek sûretiyle alıntı yapılabilir.

T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

T.C.
KUZEYDOĞU ANADOLU
KALKINMA AJANSI

İKİ TEKER ERZİNCAN ERZİNCAN İLİ BİSİKLET TURİZMİ RAPORU

2024

İÇİNDEKİLER

1. RAPORUN KONUSU VE HAZIRLANIŞ YÖNTEMİ.....	1
2. GİRİŞ.....	3
3. BİR ALTERNATİF TURİZM TÜRÜ OLARAK BİSİKLET TURİZMİ.....	4
3.1. Bisiklet Turizmi Kavramı.....	4
3.2. Bisiklet Dostu Şehir Kavramı.....	5
3.3. Bisiklet Dostu İşletme Kavramı.....	5
3.4. Bisiklet Turizmi Kapsamına Giren Faaliyetler.....	6
3.5. Bisiklet Turizminin Oluşturduğu Somut Faydalar.....	7
4. DÜNYA'DA BİSİKLET TURİZMİ.....	8
4.1. Mevcut Durum.....	9
4.2. Öne Çıkan Şehirler.....	10
4.2.1. Kopenhag (Danimarka).....	11
4.2.2. Amsterdam ve Utrecht (Hollanda).....	11
4.2.3. Öne Çıkan Diğer Şehirler.....	13
5. TÜRKİYE'DE BİSİKLET TURİZMİ.....	16
5.1. Konya Örneği.....	18
5.2. Sakarya Örneği.....	28
5.3. Diğer Örnekler.....	32
6. ERZİNCAN İLİNİN BİSİKLET TURİZMİ POTANSİYELİ.....	35
6.1. Mevcut Durum ve Sorun Alanları.....	35

6.2. Erzincan İlinin Bisiklet Turizmi Potansiyeli Bağlamında GZFT (SWOT) Değerlendirmesi	36
6.3. Yerel Paydaşlar Tarafından Bildirilen/Önerilen Bisiklet Rotaları.....	39
7. ERZİNCAN İLİ BİSİKLET TURİZMİ YOL HARİTASI.....	40
8. GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ.....	43
KAYNAKÇA.....	51

FOTOĞRAFLAR

Fotoğraf 1: Kopenhag'da Bisikletli Ulaşım/Turizm.....	11
Fotoğraf 2: Amsterdam'da Bisikletli Ulaşım/Turizm.....	12
Fotoğraf 3: Utrecht'te Bisikletli Ulaşım/Turizm.....	13
Fotoğraf 4: Antwerp'te Bisikletli Ulaşım/Turizm.....	13
Fotoğraf 5: Bremen'de Bisikletli Ulaşım/Turizm.....	14
Fotoğraf 6: Oslo'da Bisikletli Ulaşım/Turizm.....	15
Fotoğraf 7: Münster'de Bisikletli Ulaşım/Turizm.....	15
Fotoğraf 8: Malmö'de Bisikletli Ulaşım/Turizm.....	16
Fotoğraf 9-10: Bisiklet Yolları (Konya).....	18
Fotoğraf 11-12: Bisiklet Yolu Eklentileri (Konya).....	19
Fotoğraf 13-14: Bisiklet Köprüleri (Konya).....	19
Fotoğraf 15-16: Bisiklet Paylaşım İstasyonları (Konya).....	20
Fotoğraf 17-18: Bisiklet Tamir İstasyonları (Konya).....	21
Fotoğraf 19-20: Bisiklet Parkları (Konya).....	21

Fotoğraf 21-22: Güvenli Okul Yolları Uygulaması (Konya).....	22
Fotoğraf 23-24: Bisiklet Tramvayı (Konya).....	23
Fotoğraf 25: Bisiklet Dostu Otobüs (Konya).....	23
Fotoğraf 26-27: Bisiklet Dostu Oteller (Konya).....	24
Fotoğraf 28-29-30-31: Bisiklet Güzergâhları (Konya).....	25
Fotoğraf 32-33-34-35: Bisiklet Dostu Mobil Uygulamalar (Konya).....	25
Fotoğraf 36: Bisiklet Turu Programları (Konya).....	26
Fotoğraf 37-38: Veledrom (Konya).....	26
Fotoğraf 39-40-41-42-43-44: Bisiklet Temalı Organizasyonlardan Örnekler (Konya).....	27
Fotoğraf 45: Ayçiçeği Bisiklet Vadisi (Sakarya).....	28
Fotoğraf 46-47-48-49: Bisiklet Paylaşım Sistemleri (Sakarya).....	29
Fotoğraf 50-51: Bisiklet Yolları (Sakarya).....	30
Fotoğraf 52-53: Bisiklet Tamir İstasyonları (Sakarya).....	30
Fotoğraf 54-55: Bisiklet Dostu Oteller (Sakarya).....	31
Fotoğraf 56-57-59: Bisiklet Rotaları (Sakarya).....	32
Fotoğraf 60: Arsuz Sahil Bisiklet Yolu (Hatay).....	33
Fotoğraf 61: Kızılırmak Deltası/Kuş Cenneti Bisiklet Yolu (Samsun).....	33
Fotoğraf 62: Bisiklet Taksi Uygulaması (Kırklareli).....	34
Fotoğraf 63-64: Küre Dağları Odaklı Bisiklet Turizmi Raporu.....	34
Fotoğraf 65-66: Bisiklet Evi (İstanbul).....	35

EKLER

EK 1: BİSİKLET SÖZLÜĞÜ

EK 2: ERZİNCAN İLİ İÇİN ÖNERİLEN BİSİKLET ROTALARI

EK 3: BİSİKLET TURİZMİ KAPSAMINDA ERZİNCAN İLİNDE GÖRÜLEBİLECEK TURİZM DEĞERLERİ LİSTESİ

EK 4: BİSİKLET TURİZMİ KAPSAMINDA ERZİNCAN İLİNDE TADILABİLECEK COĞRAFİ İŞARETLİ/YÖRESEL ÜRÜNLER LİSTESİ

Bisiklet;

insanların yürüyüş, koşu ve yüzme ile hareketine vesile olan uzuvlar müstesnâ tutulduğunda, yeryüzünün en sürdürülebilir, en etkin, en temiz, en sakin ve en ucuz ulaşım aracıdır.

Bisikletli turizm;

turizm sektörü bağlamında, konusu olduğu coğrafyalarda yerel turizm paydaşlarına en çok doğrudan gelir katkısı sağlayan, insana ve mekâna en çok temas eden, çevreyle barışık ve kültürel değerlerle son derece uyumlu bir turizm türüdür.

1. RAPORUN KONUSU VE HAZIRLANIŞ YÖNTEMİ

Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı tarafından yürütülmekte olan "Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde Turizmin Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programı"nda yer alan "*Bölgenin turizm sektöründe farklılaşan ve değer oluşturan ürün ve hizmetlerini geliştirmek, pazarlamak ve sunuma hazır hale getirmek*" şeklindeki genel amaç ve bu genel amacı tamamlar mâhiyetteki "*TRA1 Düzey 2 Bölgesi'nde turizm sektörünün hizmet kalitesini ve hizmet çeşitliliğini artırmak*" ile "*TRA1 Düzey 2 Bölgesi'nin turizm sektörüne yönelik tanıtım, pazarlama ve destinasyon markalaşması çalışmalarını yapmak*" odaklı özel amaçlar doğrultusunda hazırlanan "İki Teker Erzincan: Erzincan İli'nde Bisiklet Turizmi" isimli bu rapor, Erzincan ilinin bisiklet turizmi bağlamındaki mevcut durumunun ortaya koyulması ve söz konusu turizm türü odağında Erzincan için sürdürülebilir bir gelişim stratejisi ve eylem plânı oluşturulması amacıyla hazırlanmıştır.

Yukarıda belirtilen amaçlar çerçevesinde;

- (1) Dünya'da ve Türkiye'de bisiklet dostu şehirler ve bisiklet turizmi konulu çalışmalara ilişkin literatür taraması yapılmış olup bu çerçevede 21 eser incelenmiştir. Söz konusu çalışmaların muhtevâsında yer alan ve Erzincan ili için yapılacak çalışmalara katkı sunması muhtemel olan bilgiler/veriler, ana metin taslağına aktarılmak üzere not alınmıştır.
- (2) Literatür taraması ve ön taslak metin çalışmalarını müteâkiben, "Akıllı Şehirler Portalı" aracılığıyla yapılan tespitlere istinâden Türkiye'de bisiklet turizmi anlamında öne çıkan iki şehir olan Konya ve Sakarya illeri ziyaret edilmiştir. Bu ziyaretler kapsamında;
  - a. Kamu kurum/kuruluşları, mahalli idareler ve sivil toplum örgütlerini temsilen 13 farklı paydaşla bisiklet dostu şehirler ve bisiklet turizmi odaklı görüşmeler gerçekleştirilmiştir.
  - b. Türkiye'de hâlihazırda 51 adet olan bisiklet dostu konaklama tesisleri içinde yer alan otellerde konaklanmış ve bu çerçevede ilgili tesislerin yöneticileri ile görüşülerek bisiklet dostu işletmelerin akreditasyon süreçleri, bisikletli turistlere sunduğu hizmetler ve sürdürülebilirlik bağlamındaki çalışmaları hususunda ayrıntılı istişârede bulunulmuştur.

- c. Her iki ilde öne çıkan bisiklet paylaşım sistemleri (TUBİS, SAKBİS, TRIPY ve AAR Bike) hem mobil süreçler hem de fiziksel kullanım olarak test edilmiş ve bu çerçevede ilgili uygulamaların olumlu-olumsuz yönleri doğrudan deneyimlenmiştir.
- d. Her iki ilde toplam 17 iyi uygulama örneği (ayçiçeği bisiklet vadisi, bisiklet tramvayı, bisiklet yolları, bisiklet tamir istasyonları, bisiklet evi, bisiklet parkları, bisiklet paylaşım istasyonları, bisiklet taşıma aparatlı otobüsler, bisiklet köprüleri, bisiklet rotaları, farklı zorluk derecelerindeki parkurlar, bisiklet dostu kafe vb.) yerinde görölmüş ve bu çerçevede gerekli notlar alınarak fotoğraflar çekilmiştir.

(3) Raporun hazırlık süreci kapsamında Erzincan ili için bisiklet turizmine uygun sürüş rotalarının belirlenmesi amacıyla ildeki kamu kurumlarına ve mahalli idarelere resmî yazı yazılarak yerel paydaşlarımızın bu kapsamdaki önerileri alınmıştır. Bununla birlikte, ilgili paydaşlarımız tarafından önerilen bazı rotalar/güzergâhlar yerinde görölmüştür.

(4) Rapor kapsamında Erzincan ili için önerilerin bisiklet rotalarının 7'sinde bizzat sürüş gerçekleştirilerek bu güzergâhlardaki bisikletli ulaşım süreci yerinde deneyimlenmiştir.

(5) Yukarıda belirtilen süreç yönetimi çerçevesinde hazırlanan Rapor, 4 ana bölüm üzerine inşâ edilmiştir. Bu bölümler kapsamında; öncelikle sektöre ilişkin kavramsal bir çerçeve çizilerek bisiklet turizminin Dünyada'ki ve Türkiye'deki mevcut durumu incelenmiş, özellikle bisiklet turizmi anlamında öne çıkan şehirler ve iyi uygulama örnekleri irdelenmiştir. Akabinde, Erzincan ili için bisiklet turizmi bağlamında genel bir durum değerlendirmesi yapılarak özellikle sektörü doğrudan/dolaylı ilgilendiren sorun alanlarına değinilmiştir. Bisiklet turizmi bağlamında Erzincan'a ilişkin bir SWOT (GZFT) değerlendirmesi yapılmış ve ilin bisiklet turizmi konulu strateji belgesi ve eylem plânı hazırlanarak paydaşların dikkatine sunulmuştur.

(6) Raporun genel değerlendirme ve sonuç bölümünde çalışma kapsamında ortaya koyulan tespitler ve saha çalışmaları çerçevesinde edinilen tecrübeler doğrultusunda Erzincan ili için 24 maddeden oluşan bir öneri seti hazırlanmıştır.

(7) Raporu desteklemek üzere 4 farklı ek hazırlanmıştır.

- Ek 1’de Bisiklet Turizmi’ne ilişkin bir sözlük oluşturulmuştur. Bu kapsamda Raporun konusunu ilgilendiren temel kavram/terimler kısaca açıklanmıştır. Bisiklet turizmine dâir diğer bazı önemli kavramlar/terimler ise alana ilgisi olanlarda bir farkındalık oluşturmak üzere liste hâlinde okuyucuya sunulmuştur.
- Ek 2’de Ajans tarafından Erzincan ili için hazırlanmış olan (tahmini uzunlukları ve zorluk derececeleri belirlenmiş) rotalara ilişkin yol haritaları sunulmuştur.
- Ek 3’te bisiklet turizmi kapsamında şehri ziyaret edecek misafirlerin yerinde görebileceği 70 farklı turizm değeri listelenmiştir.
- Ek 4’te ise bisiklet turizmi kapsamında şehri ziyaret edecek misafirlerin yerinde tadabileceği 45 farklı yöresel ürün listelenmiştir.

2. GİRİŞ

Dünya Turizm ve Seyahat Konseyi (WTTC) tarafından “*Dünyanın en büyük endüstrisi, refah ve istihdam oluşturan en büyük işvereni*” olarak tanımlanan ve Dünya genelinde 270 milyondan fazla kişinin istihdam edildiği turizm sektörü; ürettiği hizmetler ile ülkelerin ödemeler dengesi sorununa somut katkı sunan, gelir getirici faaliyetlerin çeşitlendirilmesi ve gelir düzeyinin yükseltilmesi çalışmalarını aktif olarak destekleyen ve özellikle gelişmekte olan ülkelerde yerel, bölgesel ve ulusal ölçekli kalkınmaya sürdürülebilir bir ivme kazandıran önemli bir sektördür.

Literatürde ve uygulamada; ortak noktası bisiklet sürmeyi odak faaliyet olarak konumlandırmak olan turist tercihlerini/eylemlerini ifade eden ve “spor turizmi”, “alternatif turizm”, “doğa-macera turizmi” gibi alt turizm türlerinin kapsam alanında olduğu da değerlendirilen “bisiklet turizmi” ise, özellikle 21. yüzyılın başlangıcından itibaren Dünya turizm pazarındaki yayılım sahasını ve ağırlığını giderek arttırmaktadır. Çevreye duyarlı, rota ve destinasyon inşa edici, sürdürülebilir, doğrudan/dolaylı gelir arttırıcı bir turizm türü olan bisiklet turizminin 2024 yılında Dünya turizm pastasından aldığı pay 139.54 milyar dolardır ve gerçekleştirilen projeksiyon çalışmaları çerçevesinde bu rakamın 2034 yılı itibarı ile 339.54 milyar doları aşacağı tahmin edilmektedir (ECF, 2024). Bununla birlikte, 2024 yılının ilk 6 ayı itibarı ile 25,1 milyon turist ağırlayan, 23,6 milyar dolarlık bir turizm geliri elde eden ve Dünya’da turizm gelirleri bakımından 5. sırada yer alan Türkiye, Dünya’daki bisiklet turizmi pastasından hak ettiği payı alamamaktadır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2024).

Türkiye’de bisiklet dostu şehirlerin sayısının ve bu doğrultuda sürdürülebilir bisiklet turizmi gelirlerinin artırılması amacıyla özellikle son yirmi yıllık süre zarfında farklı illerde birçok somut çalışma (bisiklet master planları, bisiklet yolları, bisiklet turizmi festivalleri, bisiklet paylaşım sistemleri vb.) gerçekleştirilmiştir. Söz konusu çalışmaların somut neticeleri ise başta Konya ve Sakarya olmak üzere birçok ilimizde alınmaktadır. Bu çalışma; söz konusu illerle -bisiklet turizmi açısından önemli belirleyicilerden olan “iklim özellikleri”, “yeryüzü şekilleri” ve “doğa ve kültür turizmi değerleri” gibi faktörler açısından- benzer yönlere sahip olan Erzincan ili için bisiklet turizmi odağında bir mevcut durum değerlendirmesi yapılması ve yol haritası hazırlanması hedefiyle hazırlanmıştır.

3. BİR ALTERNATİF TURİZM TÜRÜ OLARAK BİSİKLET TURİZMİ

Bisiklet; 1890’lı yıllardan günümüze, insanlarca ulaşım amacıyla kullanılan bir araçtır. Yirminci Yüzyıl’ın ikinci yarısından itibaren kullanım alanı giderek genişleyen bisikletin, 1920’li yıllardan itibaren Avrupa ülkelerinden İngiltere ve İrlanda’nın yanı sıra ABD ve Avustralya gibi ülkelerin öncülüğünde gelişen turizm türünün öznesi hâline geldiği ifade edilebilir (Griffin, 2016; Oosterhuis, 2016; Mundet vd., 2022). Bu bölümde, alternatif bir turizm türü olarak bisiklet turizmi incelenmiştir.

3.1. Bisiklet Turizmi Kavramı

Bisiklet turizmi, kavramsal açıdan ele alındığında, literatürde söz konusu turizm türüne ilişkin farklı tanımların olduğunu görülmektedir. Bisiklet turizmi, -bu turizm türünü dar ve geniş kapsamlı olarak nitelendiren çok sayıda tanımın ortak yönlerinden hareketle- *“ana amacı bisiklet kullanımı olan tekil ya da çoğul, günübirlik veya uzun süreli turizm faaliyeti”* olarak tanımlanabilir (Sustrans, 1999; Ritchie, 1998; Lumsdon, 2000; Simonsen&Jorgeson, 1996). Turizm literatüründe son yıllarda yapılan çalışmalarda herhangi bir turizm faaliyetinin “bisiklet turizmi” olarak nitelendirilebilmesi için 6 kriteri taşıması gerektiği vurgulanmıştır. Bu kriterler ise ilgili aktivitenin; 24 saat veya daha uzun süreli bir zaman diliminde gerçekleşmesi, bisiklet kullanımı ana odağıyla gerçekleştirilmesi, icracı bireyin ikâmeti dışında gerçekleşmesi, rekabetçi nitelikte olmaması, aktif bir şekilde gerçekleştirilmesi ve boş zamanı değerlendirmek için icra edilmesi şeklinde özetlenebilir (Liu vd., 2018; Meng&Han, 2019).

Bu kapsamda müstakil bir tanımlama yapmak gerekirse, bisikletli turist; -en yalın hâliyle- “turizm faaliyeti kapsamında bir yere bisiklete binmek için giden” veya “turist olarak gittiği bir yerde eğlence amaçlı olarak bisiklete de binen” kişi olarak tanımlanabilir.¹

3.2. Bisiklet Dostu Şehir Kavramı

Motorlu ulaşım araçlarının özellikle şehirlerdeki sosyal yaşam ve çevre üzerinde oluşturduğu olumsuz etkilere bir tepki olarak ortaya çıkan ve sayısı her geçen gün artan bisiklet dostu şehirler, kavramsal olarak “ulaşım politikalarını, fiziksel altyapı yatırımlarını ve şehir içi trafiğe ilişkin toplumsal mutabakatını bisikleti ana ulaşım aracı yapmak üzere tasarlayan/uygulayan şehirler” olarak tanımlanabilir (Kristinsdottir, 2012).

Kentleşme oranını azaltmak sûretiyle çevreye ve biyolojik çeşitliliğe somut katkıda bulunmayı amaçlayan bisiklet dostu şehirler, sürdürülebilir kentsel tasarım projeleri ve programları aracılığıyla bisikleti yerleştirilmiş² ve sabit olmayan³ paylaşım planlarından da yararlanarak ana ulaşım aracı hâline getirmeye odaklanır (Zayed, 2016).

3.3. Bisiklet Dostu İşletme Kavramı

Bisiklet turizmi anlamında önemli birer aktör olan bisiklet dostu işletmeler, -“bisiklet dostu” akreditasyonunu gerçekleştiren sertifikasyon paydaşlarının belirlediği kriterler çerçevesinde belirtmek gerekirse- bisiklet kültürünü, bisiklet turizmini ve daha geniş çerçevede bisikletli ulaşımı destekleyen işletmeler olarak nitelendirilebilir.

Dünyanın her yerinde olduğu üzere Türkiye’de de bisiklet dostu işletme ya da daha yaygın kullanımı ile bisiklet dostu konaklama tesisi ünvanının elde edilmesi için çeşitli kriterler belirlenmiştir. T.C. Kültür Ve Turizm Bakanlığı tarafından 25.08.2020 tarihli ve 31224 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Turizm İşletmesi Belgeli Konaklama Tesislerine Bisiklet Dostu Konaklama Tesisi Belgesi Verilmesine Dair Tebliğ” ile, Ülkemizde bisiklet dostu konaklama tesisi plaketi alabilmek için “bölgesel bisiklet rotalarını bilen personel istihdam edilmesi” ve “bisikletlerin temizlenmesi için tesis tarafından işaretlenmiş

---

¹ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. <https://ecf.com/search/site?search=>.

² Dünya’da Washington, Montreal, Berlin ve Paris gibi birçok şehirde yürürlükte olan bu uygulamaya dâir ayrıntılı bilgi için bkz. Lyua vd., 2020.

³ Dünya’da Şangay, Pekin ve Guangzhou gibi birçok şehirde yürürlükte olan bu uygulamaya dâir ayrıntılı bilgi için bkz. Lyua vd., 2020.

bağımsız bölümlerin olması” gibi 11 zorunlu kriterin sağlanması ve “bisiklet kiralama hizmeti sunulması” ve “GPS cihazı kiralama hizmeti sunulması” gibi 21 ilave kriter üzerinden ise tesisin niteliğine göre asgarî 10 ilâ 25 puan barajının geçilmesi koşulu aranmaktadır.⁴

Türkiye’deki bisiklet dostu işletmelere ilişkin güncel bilgilere Bisikletli Ulaşım Platformu’na ait kurumsal internet sayfasında yer alan interaktif harita üzerinden ulaşılması mümkündür.⁵

3.4. Bisiklet Turizmi Kapsamına Giren Faaliyetler

Bisiklet kullanımının söz konusu olduğu her faaliyetin bir turizm faaliyeti olarak nitelendirilmesi beklenemez. Turizm sektörüne ilişkin literatür incelendiğinde, bisikletin ana nesnesi olduğu faaliyetlerin çeşitli kriterler üzerinden değerlendirilmek sùretiyle bisiklet turizmi kapsamına dâhil edildiği görülmektedir. Rekabet veya seyahat etme odağı, aktivite odaklı ya da motivasyon odaklı olma durumu, faaliyetin icra edilmiş biçimi ve süresi gibi çeşitli tasnif araçları çerçevesinde yapılan sınıflandırmaların ilkinde göre bisiklet turizmi kapsamına giren faaliyetler; kişilerce bizzat oluşturulan küçük ölçekli kısa tatil turları, profesyonel hizmet sağlayıcıları tarafından oluşturulan kısa-uzun tatil turları ve günübirlik gezi turlarıdır (Lumsdon, 1996).

Bir diğer tasnife göre; evden katılım sağlanan günübirlik turlar, kiralık bisikletler ile katılım sağlanan kısa turlar, deneyimsiz sürücülerin de katılabildiği kısa süreli grup turları, deneyimli sürücülerin katıldığı kısa-uzun grup turları ve konaklamayı içeren organize grup turları bisiklet turizminin kapsam alanına girmektedir (Ritchie, 1998).

Bisiklet turizmi kapsamına giren faaliyetlere ilişkin olarak yapılmış olan daha net bir sınıflandırmada ise; dağ bisikletçiliği, tur bisikletçiliği, yarışlar ve çeşitli topluluklar tarafından düzenlenen etkinlikler bisiklet turizmi çerçevesinin içine dâhil edilmiştir (Faulks vd., 2007).

---

⁴ Bu konudaki mevzuat hükümleri ve kriter tablosu konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/08/20200825-5.htm>.

⁵ Bu konuda bkz. <https://bisikletliulasim.com/harita.html>.

Yukarıda belirtilen farklı tasniflerden hareketle genel bir çerçeve çizmek gerekirse, bisiklet turizmi faaliyetlerinin esasen dört ana başlık hâlinde özetlenmesi mümkündür. Bu faaliyet başlıklarına ilişkin kısa bilgiler aşağıda sunulmaktadır.

(1) Bisiklet Etkinlikleri: Destinasyon bazlı turlar, festivaller, tematik turlar ve yarışlar şeklinde görünürlük kazanan bisiklet etkinlikleri, aktif veya pasif katılımı ile icra edilebilen ve düzenlendikleri yerlerde sosyal, ekonomik ve çevresel anlamda son derece olumlu sonuçlar doğuran bisiklet turizmi etkinlikleridir (Lamont, 2009).

(2) Kısa Süreli Bisiklet Turları: Kiralık bisikletler ile kısa süreli olarak gerçekleştirilen turlar, planlı bir tatilin parçası⁶ olmaları hâlinde bisiklet turizm kapsamında değerlendirilmektedir.

(3) Organize Bisiklet Turları: Kişilerin kendi imkânlarıyla planlayarak gerçekleştirdikleri kapsamlı turlar, profesyonel hizmet sağlayıcıları tarafından tasarlanarak uygulanan turlar ve herhangi bir tesiste konaklamayı da ihtiva eden turlar şeklinde farklı türleri bulunan organize bisiklet turları⁷, katılımcıların turun gerçekleştiği destinasyonda yaptıkları yeme-içme, konaklama ve benzeri birçok harcama ile özellikle ekonomik anlamda son derece önemli çıktıları olan dikkate değer bir bisiklet turizmi faaliyetidir.

(4) Uzun Mesafeli Bisiklet Turları: Bölgesel, ulusal ve uluslararası ölçekte gerçekleştirilebilen uzun mesafeli bisiklet turları, genelde deneyimli katılımcılar ile icra edilen, konaklama için daha ziyade çadır kamplarının, glampinglerin ve köy evlerinin tercih edildiği (Simonsen ve Jorgenson, 1998), sosyal etkileşimin de yüksek olduğu bir bisiklet turizmi faaliyetidir.

3.5. Bisiklet Turizminin Oluşturduğu Somut Faydalar

Bisiklet turizmi, diğer turizm türleri ile mukayese edildiğinde kişisel, ekonomik, sosyal ve çevresel bazda birçok yararlı yönü ihtiva etmektedir. Aşağıda bu yararlarla ilişkin olarak kısa değerlendirmelerde bulunulmuştur.⁸

---

⁶ Bu kapsamda Lamont'un bisiklet turizmine ilişkin olarak tanımında yer alan "bir kişinin, evinden en az 40 km uzaklıkta ve en az bir gece konaklamalı geziler" şeklindeki ifadesi dikkate alınabilir.

⁷ Bu konudaki ayrıntılı değerlendirmeler için bkz. Beioley, 1995.

⁸ Bu konuda ayrıntılı değerlendirmeler için bkz. Türkiye Bisiklet Yolu Ağı Master Planı Cilt 1; Gorris, 2021.

- (1) Bisiklet turizmi; özellikle kırsal alanlardan oluşan destinasyonlarda genel olarak mavi ve yeşilin yoğun olduğu, sessiz ve bol oksijenli bir çevrede gerçekleşir. Bu durum, bisiklet turistlerinin psikolojik olarak rahatlamalarına ve zihinsel açıdan dinlenmelerine somut katkıda bulunur.
- (2) Bisiklet turizmi; insan vücudunun belirli bir sistem dâhilinde çalışmasına olanak tanır. Bu yönüyle kişiyi fizyolojik açıdan daha iyi ve güçlü kılar.
- (3) Bisiklet turizmi; bisiklet üretimi sektörünün yanı sıra bu sektörle doğrudan/dolaylı bağlantısı olan sektörlerde üretimin, istihdamın ve ihracatın artmasına katkı sağlar.
- (4) Bisiklet turizmi; deniz turizmi, doğa-macera turizmi ve kültür turizmi başta olmak üzere diğer turizm türleri bakımından tamamlayıcı/destekleyici bir işlev görür. Söz konusu sektörlerde, altyapı yatırımlarının ve yeni girişimlerin artışına katkıda bulunur.
- (5) Bisiklet turizmi; motorlu taşıtlarının kullanımını azaltmak sûretiyle çevresel açıdan sürdürülebilir iyi koşullar oluşturulmasına somut katkıda bulunur. Karayolu ulaşımı bağlamındaki yeni yatırım ve onarım maliyetlerini azaltarak kamu kaynaklarının farklı alanlarda kullanılmasının önünü açar.
- (6) Bisiklet turizmi; hem kırsalda hem de kent merkezlerinde, hem gruplar hâlinde hem de tekil olarak icra edildiğinde kişilerin sosyalleşmesine ve toplumsal bağların birçok açıdan kuvvetlenmesine imkân tanır.
- (7) Bisiklet turizmi; sağlık alanına yönelik kamu harcamalarını azaltıcı bir etki oluşturur.

4. DÜNYA'DA BİSİKLET TURİZMİ

Raporun bu bölümünde bisiklet turizminin Dünya'daki mevcut durumu ve söz konusu turizm türü bağlamında uluslararası alanda öne çıkan şehirler ele alınmıştır.

4.1. Mevcut Durum

Bisiklet turizmi, 2023 yılı itibarı ile Dünya turizmi içinde yaklaşık 140 milyar dolarlık bir pazar hacmine sahiptir ve yapılan alan çalışmaları kapsamında bu tutarın önümüzdeki 10 yılın sonunda 340 milyar dolara ulaşacağı öngörülmektedir.⁹

Öte yandan, Avrupa'daki bisiklet turizmi pazarının 2023 yılı verilerine göre büyüklüğü 50 milyar doların üzerindedir ve bu tutarın 2034 yılı itibarı ile 135 milyar doları aşacağı tahmin edilmektedir.¹⁰ Gelişmiş bisikletli ulaşım altyapısı, güvenli bisiklet rotaları, bisikletli turistler için deneyimli rehberler ve çok sayıda alternatif bisiklet dostu konaklama tesisi ile Avrupa, Hollanda, Almanya ve Danimarka başta olmak üzere birçok ülkesi ile öne çıkmaktadır ve bisiklet turizmi bağlamında dikkate değer bir hedef pazar konumundadır.

Dünya bisiklet turizmi bağlamında 2023 yılı verileri üzerinden bir değerlendirme yapmak gerekirse;

- Avrupa'nın söz konusu pazarın yaklaşık %40'ına sahip olduğu,
- Pazarda en yoğun paya sahip bisiklet turizmi çeşidinin gruplar hâlinde yapılan bisiklet turizmi faaliyetlerinden oluştuğu,
- Pazarı oluşturan turistlerin yoğunlaştığı yaş grubununun 31 ilâ 50 yaş arasındaki insanlardan meydana geldiği,
- Pazardaki hacmin oluşumunda internet tabanlı hizmet sağlayıcı şirketlerin¹¹ başat rol oynadığı ifade edilebilir.

Gelecekte bugünden çok daha güçlü bir pazar olması beklenen bisiklet turizmi sektörü; uzun mesafe seyahat eden bisikletli turistlerin sayısındaki önemli artış, e-bisikletlere yönelik olarak yükselen trend, ortalama insanlarda gelişen sağlıklı yaşama ve zinde kalma bilinci, çevre dostu ve sürdürülebilir turizm uygulamalarına ilişkin olarak gelişen turist eğilimleri ve yine turistlerce klasik turizm türlerinin (kış turizmi, deniz turizmi, kültür

---

⁹ <https://www.precedenceresearch.com/cycle-tourism-market>.

¹⁰ <https://www.precedenceresearch.com/cycle-tourism-market>.

¹¹ Bu konuda öne çıkan bazı şirketler şunlardır: World Expeditions, Spice Roads, Explore, Exodus, Intrepid, G Adventures, Himalayan Glacier Adventure and Travel Company, Sarracini Travel, Arbutus Routes, Austin Adventures.

turizmi vb.) hâricindeki turizm türlerine dâir güçlenen ilgi gibi faktörlerden ötürü Dünya turizmindeki ağırlığını her geçen gün arttırmaya aday bir turizm türü olarak öne çıkmaktadır.

Bisiklet turizminin turizm odaklı bölgesel kalkınma çabası kapsamında ne denli önemli olduğunu ve bu çerçevede sahip olduğu pazar potansiyelini ortaya koymak üzere tespit edilen güncel verilere/bilgilere aşağıda maddeler hâlinde yer verilmektedir¹²:

- 2023 yılı rakamlarına göre son üç yıllık süre zarfında bisiklet turizmi anlamında 455 milyon adet günlük seyahat gerçekleştirilmiştir. Bu seyahatler kapsamında 36,4 milyon turist sürüş gerçekleştirmiştir. Bu turistler tarafından ortalama 44 km sürüş gerçekleştirmek sùretiyle günlük kişi başı 32 Euro tutarında turizm harcaması yapılmıştır.

- 2023 yılı rakamlarına göre son üç yıllık süre zarfında 29 milyon turist tatil esnasında bisiklet sürmüştür. 10 günü aşan konaklamalı bu tatiller kapsamında yaklaşık 6 gün bisiklet sürüşü gerçekleştirilmiş ve günlük kişi başı 123 Euro tutarında turizm harcaması yapılmıştır.

- 2023 yılı rakamlarına göre son bir yıllık süre zarfında kısa süreli konaklamalı şekilde 7 milyon adet sürüş gerçekleştirilmiştir. Ortalama 2 günlük konaklamayı içeren söz konusu turizm faaliyeti esnasında turist başına 60 km civarında bir sürüşle günlük yaklaşık 130 Euro tutarında turizm harcaması yapılmıştır.

- 2023 yılı rakamlarına göre son bir yıllık süre zarfında orta kısa süreli konaklamalı şekilde 5,5 milyon adet sürüş gerçekleştirilmiştir. Ortalama 7 günlük konaklamayı içeren söz konusu turizm faaliyeti esnasında turist başına 65 km civarında bir sürüşle günlük yaklaşık 117 Euro tutarında turizm harcaması yapılmıştır.

4.2. Öne Çıkan Şehirler

Erzincan için bisiklet turizm anlamında sürdürülebilir ve yararlı bir model ortaya koyulabilmesi amacıyla, Dünya’da ve Türkiye’de bisiklet turizm anlamında öne çıkan bazı şehirler, bisiklet dostu şehirler endeksi isimli küresel endekste¹³ yer alan sıralama ve

¹² Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. <https://pro.eurovelo.com>.

¹³ Söz konusu endekse ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. <https://copenhagenizeindex.eu/about/the-index>.

akıllı şehirler portalı¹⁴ isimli web sayfasında paylaşılan iyi uygulama örnekleri de dikkate alınmak sùretiyle aşağıda incelenmiştir.

4.2.1. Kopenhag (Danimarka): Danimarka'nın Kopenhag şehri, yaklaşık 400 km'lik bisiklet yolu ve 54.000 bisikletlik bisiklet park yeri kapasitesi ile Dünya'da bisiklet turizmi bağlamında öne çıkan bir yerleşim yeridir (İBAP, 2019).

Güncel bisiklet şehirleri endeksine göre 90.2'lik skorla hâlihazırda Dünya'da ilk sırada yer alan ve günlük ulaşımda şehir halkının yarısından fazlasının bisikleti tercih ettiği Kopenhag'ta, bisiklete sahip olan kişi sayısı motorlu ulaşım aracı sahipliğinin yaklaşık 6 katına tekâbül etmektedir (İBAP, 2019).

Onlarca bisiklet yoluna, yalnızca bisiklet kullanıcıları için inşa edilmiş özgün bir köprüye sahip olan şehirde, yerel yönetimin hedefi Kopenhag'ı bisiklet kullanıcıları için Dünya'nın en iyi şehri yapmaktır (İBAP, 2019).

Fotoğraf 1: Kopenhag'da Bisikletli Ulaşım/Turizm

4.2.2. Amsterdam ve Utrecht (Hollanda): Hollanda'nın Amsterdam şehri, 1965 yılında Dünya'daki ilk bisiklet paylaşım sisteminin kurulduğu (Furnes, 2010), 900 kilometreden fazla bisiklet yoluna ve 260.000 adet bisiklet park yerine sahip olan bir yerleşim yeridir

¹⁴ Türkiye Cumhuriyeti Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Akıllı Şehirler Daire Başkanlığı yönetimindeki kurumsal internet portalında yer alan çok sayıda bisiklet dostu iyi uygulama örneği için bkz. <https://www.akillisehirler.gov.tr/>.

(İBAP, 2019). Bisikletin, ulaşım araçları içindeki payının yaklaşık %35 olduğu Amsterdam, 2011 yılından günümüze bisiklet dostu şehirler sıralamasında sürekli ilk 3'te yer almaktadır (Aylan, 2021). Diğer taraftan bu şehir, bisiklet şehirleri endeksine¹⁵ göre Dünya'da ilk 10 yerleşim yeri arasında yer almaktadır (ORANKA, 2021).

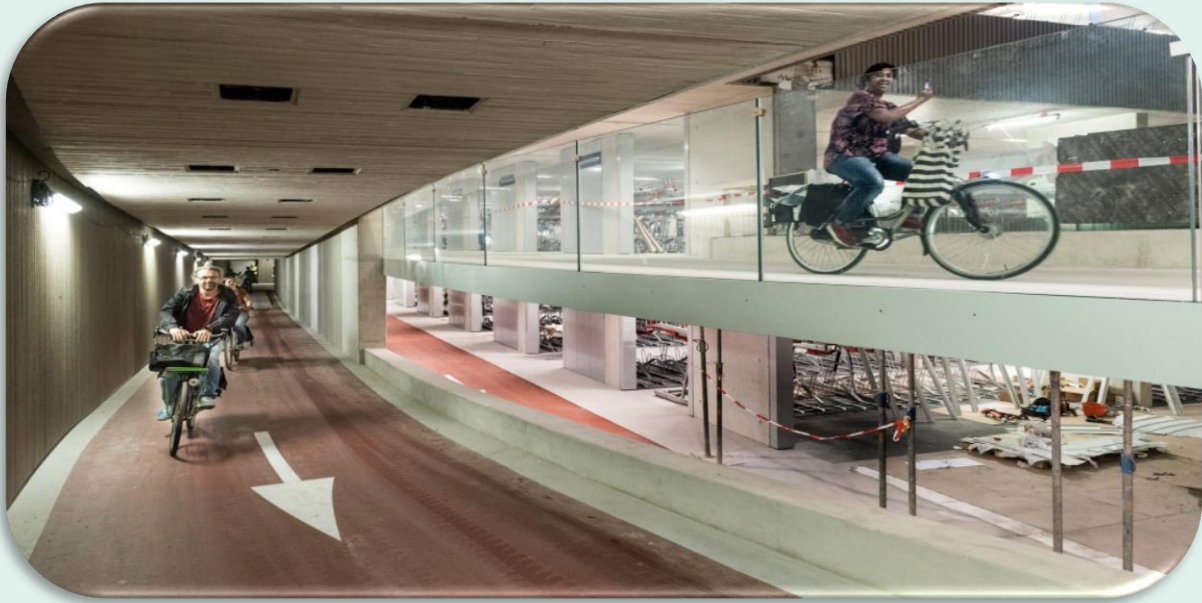
Fotoğraf 2: Amsterdam'da Bisikletli Ulaşım/Turizm

Amsterdam şehrinde, 2003 yılında kurulmuş olan "Ov-Fiets" isimli bisiklet istasyonları ile birlikte 400.000'i aşkın bisiklet kiralama faaliyeti gerçekleştirilmektedir (ORANKA, 2021). Amsterdam'da bisiklet turizmi anlamında önemli bir yeri olan "interaktif bisiklet haritası", her geçen gün gelişen veri toplama altyapısı ile bisiklet kullanıcıları ve turistleri açısından kolaylaştırıcı bir işlev görmektedir.

Hollanda'nın bir diğer önemli kenti olan Utrecht ise, Amsterdam'a yaklaşık 30 dakikalık bir tren yolculuğu mesafesinde yer almaktadır. Amsterdam'a benzer şekilde, bisiklet şehirleri endeksinde Dünya'da ilk 10 içerisinde bulunan Utrecht, bisiklet turizmi kapsamında ziyaretçilerine birçok alternatif aktiviteyi de barındıran 13 renkli sürüş rotası sunmaktadır (ORANKA, 2021).

---

¹⁵ Dünya'da bisiklet dostu şehirler, küresel bisiklet şehirleri endeksi (ya da diğer bir ifadeyle kopenhagize index) isimli bir endeks aracılığıyla belirlenmektedir. Bu endeks; hava durumu, günlük hayatta bisiklet kullananların oranı, suç ve güvenlik verileri, altyapı yatırımları ve paylaşım sistemleri gibi çeşitli parametreler üzerinden yapılan bir puanlama sonucunda oluşturulmaktadır. (Bu konuda ayrıntılı bilgi için bakınız. <https://copenhagizeindex.eu/about/the-index>)

Fotoğraf 3: Utrecht'te Bisikletli Ulaşım/Turizm

4.2.3. Öne Çıkan Diğer Şehirler: Dünya'da bisiklet turizmi ve bisiklet dostu şehir anlamında öne çıkan 90'a yakın şehir bulunmaktadır. Bu şehirlerden son on yılda bisiklet dostu şehirler endeksine üst sıralardan giren bazılarının ayırt edici özellikleri ile birlikte aşağıda maddeler hâlinde yer verilmektedir.

- **Antwerp (Belçika):** Belçika'nın en bisiklet dostu şehri olan Antwerp, kendisine özgü "velo" isimli bisiklet paylaşım uygulaması, şehrin birçok noktasını kapsayan bisiklet yolları ve Antwerp'in simgesi olan Merkez İstasyon dâhil çok sayıda noktada bulunan bisiklet park alanları aracılığıyla, bisiklet turizmi ziyaretçileri için önemli fırsatlar sunmaktadır.

Fotoğraf 4: Antwerp'te Bisikletli Ulaşım/Turizm

- **Bremen (Almanya):** En g¼ncel Bicycle Cities Endeksi'ne g¼re D¼nya'da ilk 10 bisiklet Şehri arasında yer alan Bremen'de, kentin genel trafiğinin %25'ini bisiklet(li)ler oluşturmaktadır (ORANKA, 2021). Şehirde, 2015 yılında başlamış olan "Bisikletle Bremen" isimli kampanya ile birlikte bisiklet turizmi alanında ¼nemli bir farkındalık oluŐmuŐtur. "Bremen Bisiklet VatandaŐları" isimli m¼stakil bir uygulama ile Şehirdeki bisiklet kullanımının/turizminin takip ve koordine edildiği Bremen'de, bisiklet turistleri i¼in altyapısı tamamlanmıŐ ve ayrılmıŐ 674 km'lik bir bisiklet yolu kullanım imkânı sunmaktadır (Karabacak vd., 2022; ¼ztaŐ vd., 2022).

Fotoğraf 5: Bremen'de Bisikletli Ulaşım/Turizm

- **Oslo (Norveç):** Norveç'in baŐkanti Oslo, ¼zellikle son yıllarda yapılan bisikletli ulaşım ve bisiklet turizmi yatırımları ile D¼nya Bisiklet Dostu Şehirler Endeksi'nde en b¼y¼k sıçramayı yapan Şehir olarak ¼ne çıkmaktadır. 2 yıllık periyotlar ile g¼ncellenen s¼z konusu endekste bir ¼nceki d¼neme g¼re 14 basamaklık bir y¼kseliŐ g¼steren Oslo, g¼n¼m¼zde D¼nya'daki bisiklet dostu Şehirler sıralamasında 6. sırada bulunmaktadır (Aylan, 2021).

Fotoğraf 6: Oslo'da Bisikletli Ulaşım/Turizm

- **Münster (Almanya):** Kentin genel trafiğinin yaklaşık %40'ının bisiklet(li)lerden oluştuğu Münster, Almanya'nın en bisiklet dostu şehridir. Bycle Cities Index verilerine göre güncel bisiklet dostu şehirler sıralamasında Dünya'da 2. Sırada yer alan Münster, şehir merkezi çevresini dolanan yaklaşık 4,5 km'lik rotası, 500.000'i aşkın bisikleti ve 3.500'e yaklaşan bisiklet park yeri ile bisiklet turizmi anlamında öne çıkan Avrupa şehirlerinden birisidir (ORANKA, 2021; Karabacak vd., 2022) .

Fotoğraf 7: Münster'de Bisikletli Ulaşım/Turizm

- **Malmö (İsveç):** İsveç'in Malmö şehri, uzun yıllardan beri devlet otoritesi öncülüğünde yürütölen "Saçma Araba Gezilerine Hayır" temalı kampanyalar aracılığıyla bisiklet turizmi ve bisiklet dostu şehir anlamında önemli mesafeler kat etmiştir. Ulaşımında bisikletlileri koruyan akıllı kavşaklar, trafik lambaları ve benzeri birçok teknolojik araç vasıtasıyla bisikletli ulaşımı önceleyen Malmö'de 500'ü aşkın sayıda güvenli bisiklet yolu bulunmaktadır.¹⁶

Fotoğraf 8: Malmö'de Bisikletli Ulaşım/Turizm

5. TÜRKİYE'DE BİSİKLET TURİZMİ

Dünya'da bisiklet turizmi bağlamında özellikle son yıllarda dikkate değer bir ivmelenme söz konusudur. Turist tercihleri; turizm sektöründeki deniz turizmi, kış turizmi ve kültür turizmi odaklı genel paradigmayı değiştirmeye başlamış olup, bisiklet turizmi, kamp ve karavan turizmi gibi birçok sağlıklı-çevre dostu turizm türünün dünya turizm pastasından aldığı pay her geçen gün artmaktadır. Türkiye'de de benzer bir durum olduğu ifade edilebilir.

¹⁶ Bu konuda bilgi için bkz. <https://www.yesilodak.com/dunyanin-bisiklet-dostu-10-sehri>

Türkiye İstatistik Kurumu 2023 yılı verileri incelendiğinde, Türkiye'nin toplam turizm gelirinin bir önceki yıla kıyasla %17 oranında artarak 54,3 milyar dolara ulaştığı görülmektedir (TÜİK, 2024). Öte yandan, 2023 yılında Türkiye'yi bir önceki yıla kıyasen %10'luk bir artışla toplam 56,7 milyon turistin ziyaret ettiği ve Türkiye'yi ziyaret eden turistlerin 2017-2023 yıllarını kapsayan dönemde kişi başı gecelik harcamalarının %53'lük bir artış göstererek 65 dolar seviyesinden 99 dolar seviyesine yükseldiği resmî rakamlar üzerinden teyit edilmektedir (TÜİK, 2024). Türkiye'nin Dünya turizm pazarından en büyük payı alan ilk 10 ülke içinde yer aldığı (TÜRSAB, 2024) hakikatinden ve yukarıda paylaşılan verilerden hareketle ifade etmek gerekir ki, Türkiye'de bisiklet turizminin gelişimi anlamında son derece güçlü bir potansiyel bulunmaktadır ve çağın gereklerine uygun doğru yatırımlar ve tanıtım faaliyetleri ile söz konusu potansiyelin sürdürülebilir ekonomik katma değere dönüştürülmesi mümkündür. Türkiye'de bu anlamda yapılmış ve yapılmakta olan birçok teorik ve pratik çalışma bulunmaktadır. Raporun bu bölümünde öncelikle Türkiye'de bisiklet turizmini ilgilendiren teorik çalışmalar bağlamında bir rehber niteliği taşıyan Türkiye Cumhuriyeti On İkinci Kalkınma Planı'nda yer alan doğrudan/dolaylı tespitlere (amaçlar ve politikalar özelinde) yer verilmiştir (SBB, 2024).

T.C. 12. Kalkınma Planı'nda spor turizmini (ve bu turizm türü kapsamında yer alan bisiklet turizmini) ilgilendiren maddeler şu şekildedir:

800.1. Dünyadaki spor turizmi talebinin yoğun olduğu ülkelerde spor turizmüne yönelik yeni pazarlama stratejileri geliştirilerek tanıtım ve reklam faaliyetleri yürütülecektir.

800.2. Katma değeri yüksek olan uluslararası spor organizasyonlarına ev sahipliği yapılarak ülkemiz dünyada bir spor turizmi markası haline getirilecektir.

800.3. Bölgelerin kendine özgü spor turizm potansiyeli dikkate alınarak spor turizminde marka şehirler belirlenecek, tanıtım faaliyetleri gerçekleştirilecektir.

800.4. Tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinin etkin bir şekilde yürütülmesine yönelik kamu ve özel sektör paydaşlarıyla işbirliği yapılacak ve stratejiler geliştirilecektir.

800.5. Spor turizmi ihracatına yönelik farkındalık artırılacak, ülkemizin spor turizmi ihracatının artırılmasına yönelik bölgesel çalışmalar yürütülecek ve bu alandaki istatistikî veri temini sağlanacaktır.

Türkiye’de bisiklet turizminin gelişimi anlamında yürütülen/yürütülmekte olan pratiğe dönük çalışmalar anlamında ifade etmek gerekirse; turizm sektöründeki tüketici eğilimleri ve teknoloji alanında ortaya çıkan önemli yenilikler, Ülkemizdeki bisiklet turizmi yatırımlarının ve bu anlamdaki iyi uygulama örneklerinin her geçen gün artmasına vesile olmaktadır. Raporun bu bölümünde; Türkiye Akıllı Şehirler Portalı aracılığıyla tespit edilen ve Ülkemizde bisiklet turizmi yatırımları bağlamında öne çıkan iki şehrimize ve Türkiye’deki sâir iyi uygulama örneklerine yer verilmiştir.

5.1. Konya Örneği: Konya, Türkiye’de bisikletli ulaşım altyapısının ve bisiklet turizmi kültürünün en gelişmiş olduğu ildir. Bisiklet dostu şehir unvanına sahip olan, Türkiye’nin ilk bisikletli ulaşım planını hazırlayan/uygulayan ve bisiklet turizminin geliştirilmesi bağlamında orta ve büyük ölçekli çok sayıda teknolojik/fiziksel altyapı yatırımı gerçekleştiren Konya’da, Türkiye’deki diğer şehirlerin de yararlanabileceği birçok iyi uygulama örneği bulunmaktadır. Raporun bu bölümünde söz konusu örneklere yer verilmektedir.

Bisiklet Yolları: Konya’da 2030 yılına kadar olan süreçte bisiklet dostu şehir olarak yapılacakların yol haritası olarak hazırlanan ve şehrin bu anlamda “Uluslararası İdeal Kent” unvanı almasını sağlayan “Bisiklet Master Planı” kapsamında gerçekleştirilen somut çalışmalar neticesinde 2024 yılı itibarı ile ilde 604 km’lik bisiklet yolu bulunmaktadır.

Fotoğraf 9-10: Bisiklet Yolları (Konya)

320 km'si merkez ilçelerde (Karatay, Meram ve Selçuk ilçeleri) bulunan ve 2030 yılı itibarı ile 800 km'ye çıkarılması hedeflenen bu bisiklet yolu altyapısı, Konya'ya bisikletli ulaşım ağı anlamında Türkiye'de 1. şehir olma niteliği kazandırmakta ve ili Dünya'nın en uzun bisiklet yoluna sahip şehirlerinden birisi kılmaktadır. Konya'daki bisiklet yollarının bazısında söz konusu yolları kullanan bisikletlilerin sayısını ölçmek amacıyla kurulmuş bisiklet sayaçları, bisikletlilerdeki çevre farkındalığını arttırmak için yerleştirilmiş özel tasarımı çöp kovaları ve trafik ışıklarında beklerken kullanılmak üzere bisiklet bekleme istasyonları bulunmaktadır.

Fotoğraf 11-12: Bisiklet Yolu Eklentileri (Konya)

Bisiklet Köprüleri: Konya'da hâlihazırda bisikletli ulaşımı kolaytırmak amacıyla yapılmış olan 4 adet bisiklet köprüsü bulunmaktadır. Söz konusu köprüler aracılığıyla motorlu taşıt trafiğinin yoğun olduğu kavşaklarda bisiklet kullanıcıları için güvenli bir geçiş imkânı sağlanmıştır.

Fotoğraf 13-14: Bisiklet Köprüleri (Konya)

Bisiklet Paylaşım Sistemi: Konya’da 2024 yılı Ekim ayı itibarı ile 115 istasyona dağıtılmış olan 1.000 adet bisikletten oluşan büyük bir bisiklet paylaşım sistemi bulunmaktadır. “AAR Bike” adındaki mobil uygulama vasıtası ile bisikletli turistlerin/bisiklet kullanıcılarının hizmetine sunulmuş olan söz konusu sistem kapsamında açılış ücreti 2 TL, saat başı kullanım ücreti ise 4 TL olarak uygulanmaktadır. Kullanıcı dostu olarak belirlenmiş olan kiralama ücretleri aracılığıyla Konya’da bisiklet kullanımının ve bisiklet turizminin gelişimi amaçlanmaktadır.

Fotoğraf 15-16: Bisiklet Paylaşım İstasyonları (Konya)

Öte yandan söz konusu sistem kapsamında, kiralık bisikletleri istasyonlara bağlayan elektrikli zincir sistemleri bağlamında güneş panelleri aracılığıyla yenilebilir enerji kaynaklarından aktif olarak yararlanılmaktadır. Bununla birlikte, şehrin ana meydanlarında ve tanıtım billboardlarının yanında oluşturulan istasyon alanlarının sorumluluğu ildeki reklam, tanıtım ve organizasyon yüklenicisine verilmiş ve bu yolla ilgili istasyonlardaki bisiklet dağılımının dengeli olmasına vesile olacak bir hızlı müdahale imkânı sağlanmıştır. “AAR Bike” sistemi kapsamında ilgili kontrol paneli aracılığıyla günlük kullanım sayısı, günlük kullanım süresi, bisikletlerin hangi istasyonda ya da noktada olduğu, kullanıcı kimliği gibi bilgiler tek bir merkezden düzenli olarak takip edilmektedir.

Bisiklet Tamir İstasyonları: Konya’da bisikletli ulaşımı tercih edenlere ve bu çerçevede bisikletli turistlere yardımcı olmak üzere Konya Büyükşehir Belediyesi tarafından şehrin 40 merkezi noktasına bisiklet tamir istasyonları kurulmuştur. Yakın dönemde sayısının artırılması planlanan söz konusu istasyonlarda kullanıcılara bisiklet tamiri için gerekli olan araç-gereçlerden ve platformdan ücretsiz olarak yararlanma imkânı sunulmaktadır.

Fotoğraf 17-18: Bisiklet Tamir İstasyonları (Konya)

Yeni Nesil Bisiklet Parkları: Konya’da; şehrin 21 noktasında bulunan ve bisikletleri olumsuz hava koşullarından korumayı hedefleyen şemsiye parkların yanı sıra farklı merkezi noktalarda katlı bisiklet parkları kurulmuştur. Bisikletli ulaşımı ve turizmi tercih edenler için güvenli park yeri bulma sorununu büyük ölçüde ortadan kaldıran söz konusu park alanları kullanıcılar için işlevselliği ön plana çıkaracak şekilde tasarlanmıştır.

Fotoğraf 19-20: Bisiklet Parkları (Konya)

Güvenli Okul Yolları Uygulaması: Bisiklet Master Planı kapsamında toplumun her kesiminde bisiklet farkındalığı oluşturarak şehre bisiklet kültürünü kalıcı olarak kazandırmayı hedeflen Konya Büyükşehir Belediyesi tarafından yürütülen “Güvenli Okul Yolları Projesi” çerçevesinde ildeki 17 okul ve 5 Bilgehane'de çocuklara bisikletin güvenli kullanımı konulu eğitimler verilmiştir. Bu kapsamda çocuklar, bisiklet sürüşünü ilgilendiren güvenlik araçları ve trafik kuralları konusunda eğitilmiştir. Söz konusu teorik eğitimlerin ardından ilgili çocukların zabıta ve güvenlik birimleri eşliğinde evlerinden konvoy hâlinde alınarak okula gitmelerini sağlayan model devreye sokulmuş olup hâlihazırda bu uygulamaya güçlü bir şekilde devam edilmektedir.

Fotoğraf 21-22: Güvenli Okul Yolları Uygulaması (Konya)

Bisiklet Tramvayı: Dünya’da bisikletlilere özgü tramvay uygulamasının olduğu birkaç şehirden birisi olan Konya’da şehrin bir ucundan (Alaaddin Tepesi) diğer ucuna (Selçuk Üniversitesi Kampüsü) kadar uzanan 21 km’lik bir güzergâhta yalnızca bisikletlilerin hizmetine sunulmuş olan 21 bisiklet kapasiteli bir tramvay bulunmaktadır. Yolcuları için güvenli bir transfer imkânı sağlayan ve önemli istasyonlardan bisiklet dostu otobüslere aktarımı mümkün kılan söz konusu ulaşım aracı, Konya’yı bisiklet dostu şehir kılan bir diğer önemli uygulama olarak öne çıkmaktadır.

Fotoğraf 23-24: Bisiklet Tramvayı (Konya)

Bisiklet Dostu Otobüsler: Konya’da bisikletli ulaşımı ve turizmi kolaylaştıran bir diğer iyi uygulama örneği bisiklet taşıma aparatlı (bisiklet dostu) otobüslerdir. İlde, bisikletliler için hâlihazırda 50 adet belediye otobüsünün arkasına yerleştirilmiş 2’şer adet bisiklet taşıma aparatı ile toplamda 100 bisikletlik bir otobüsle ulaşım altyapısı bulunmaktadır.

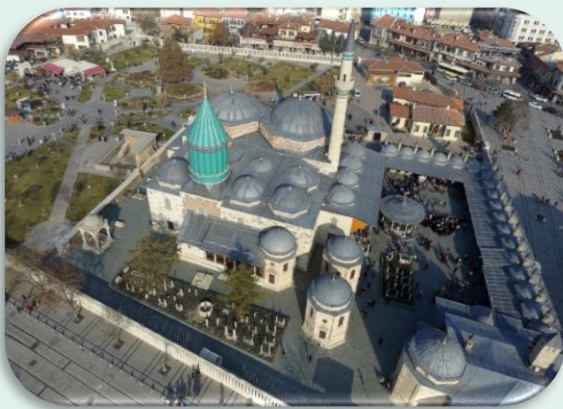
Fotoğraf 25: Bisiklet Dostu Otobüs (Konya)

Bisiklet Dostu Konaklama Tesisleri: Bisiklet dostu konaklama tesisi altyapısı bir şehirde bisiklet turizmini güçlendiren en önemli unsurlardan bir tanesidir. Konya’da hâlihazırda 1 tanesi 4 yıldızlı bir tanesi de 5 yıldızlı olmak üzere 2 adet bisiklet dostu otel bulunmaktadır. İlgili kamu otoriteleri tarafından beigelendirilen ve düzenli olarak denetlenen söz konusu tesislerde; bisikletli turistler için bisiklet kiralama, bisiklet tamiri, bisikletli sürüş rehberliği, sporcu beslenmesi gibi birçok alanda bisiklet kullanımı odaklı hizmetler sunulmaktadır.

Fotoğraf 26-27: Bisiklet Dostu Oteller (Konya)

Özenle Oluşturulmuş Bisiklet Rotaları: Konya; Büyükşehir Belediyesi öncülüğünde, yerel paydaşların da iş birliği ile oluşturulmuş olan 30'a yakın bisiklet rotası ile bisikletli turistler için çok önemli fırsatlar sunmaktadır. Alaadin Tepesi ile Mevlâna Kültür Merkezi'ni bisikletle birbirine bağlayan ve Konya Arkeoloji Müzesi ile İnce Minare Taş Eserler Müzesi'ni birbirine bağlayan rotalar bisikletli turistler için kültür turizmi anlamında onlarca eserin görülebileceği rotalardır. Bununla birlikte ilde bisikletli turistlerin güvenli ve konforlu bir şekilde seyahat edebilecekleri; "Sille Rotası", "Obruk ve Hanlar Rotası", "Gökyurt-Kilistra Rotası" ve "Çatalhöyük-Boncukluhöyük Rotası" gibi kültür turizmi temalı rotalar, bunun yanı sıra; "Tropikal Kelebekler Bahçesi Rotası", "Japon Kyoto Parkı Rotası", "80 Binde Devr-i Alem Rotası", "Hayvanat Bahçesi-Karatay Şehir Parkı Rotası", "Akyokuş Parkı Rotası", "Kalehan Ecdat Bahçesi Rotası" ve "Eflatun Pınarı-Beyşehir Gölü Rotası" gibi doğa turizmi temalı rotalar bulunmaktadır.

Fotoğraf 28-29-30-31: Bisiklet Güzergâhları (Konya)

Bisiklet Dostu Mobil Uygulamalar: Konya’da bisikletli ulaşımı kolaylaştıran birçok mobil uygulama bulunmaktadır. Somutlaştırmak gerekirse; bisikletlilerin; bisiklet tramvayı ile bisiklet taşıma aparatlı otobüslerinin saatini, otoparklardaki boş bisiklet duraklarının sayısını ve şehirdeki bisiklet güzergâhlarını öğrenebilecekleri “ABUS (Akıllı Bisiklet Uygulaması Sistemi)” ve ATUS (Akıllı Toplu Ulaşım Sistemi) uygulamalarının yanı sıra, bir bisikletli turistin şehre dâir her türlü bilgiye (sağlık tesisleri, sosyal etkinlikler, yeme-içme olanakları vb.) rahatlıkla ulaşabileceği “Konya” isimli uygulama bu uygulamalara birer örnektir.

Fotoğraf 32-33-34-35: Bisiklet Dostu Mobil Uygulamalar (Konya)

Kurumsal Bisiklet Turları: Konya’da, Büyükşehir Belediyesi iştiraki olarak kurulmuş olan “Konya Turizm Ajansı” aracılığıyla yılın belirli dönemlerinde gününbirlik kısa, orta ve uzun seyirli bisiklet turlarının yanı sıra bisikletli turistler için doğayla iç içe konaklama imkânı sunan gece yatışlı bisiklet turları düzenlenmektedir. Bisiklet sporu ve turizmi uzmanları rehberliğinde gerçekleştirilen söz konusu tur programları; hâlihazırda “Vasada Antik Kenti-Kilistra Antik Kenti (75 km)”, “Beyşehir Eflatun Pınarı-Beyşehir Eşrefoğlu Camii (40 km)” ve “Kızılören-Akpınar-Sille (50 km)” güzergâhlarını kapsayacak şekilde geniş katılımı gerçekleştirilmektedir.

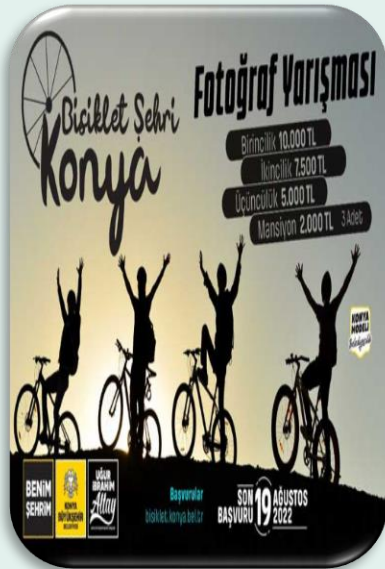
Fotoğraf 36: Bisiklet Turu Programları (Konya)

Konya Veledrom: İlde bulunan ve Türkiye’nin ilk kapalı veledromu olan “Konya Veledrom”, uluslararası standartlara uygun olarak inşa edilmiş 2.300 seyirci kapasiteli yapısıyla bisiklet sporu ve bu kapsamdaki turizm faaliyetleri açısından dikkat çeken bir diğer önemli yatırımdır.

Fotoğraf 37-38: Veledrom (Konya)

Bisiklet Temalı Organizasyonlar: Konya; altyapı ve teknoloji yatırımlarının yanı sıra şehirde bisiklet farkındalığı ve kültürü oluşturulması amacıyla gerçekleştirilen etkinlikler ile de Türkiye'nin bisiklet turizmi anlamındaki en dikkat çekici uygulama örneklerini sunmaktadır. İlde düzenlenen bisiklet festivalleri, bisiklet yarışları, toplu taşıma araçları şoförlerine verilen bisikletli sürüş empati eğitimleri, ildeki yöneticilere yönelik bisikletli sürüş empati eğitimleri, okullarda ve camilerde çocuklara yönelik olarak yürütülen teşvik edici (ödüüllü) etkinlikler bu organizasyonlardan bir kısmıdır.

Fotoğraf 39-40-41-42-43-44: Bisiklet Temalı Organizasyonlardan Örnekler (Konya)

5.2. Sakarya Örneği: Sakarya, Türkiye’de bisiklet dostu şehir unvanına sahip şehirlerden birisidir ve özellikle son 10 yılda yapılan bisikletli ulaşım odaklı çalışmalar ile bisiklet turizmi bağlamında çok sayıda iyi uygulama örneğine sahiptir. Raporun bu bölümünde söz konusu örnekler yer verilmektedir.

Ayçiçeği Bisiklet Vadisi: Sakarya’da ulusal ve uluslararası ölçekli bisiklet şampiyonalarının yapılması amacıyla dünya standartlarına uygun olarak inşa edilen Ayçiçeği Bisiklet Vadisi, bünyesinde bulunan bisiklet kafe ve bisiklet kiralama merkezinin yanı sıra farklı zorluk derecesine ve zemin yapısına sahip sürüş parkurları (profesyonel parkur, bağımsız kısa parkur, bağımsız uzun parkur) ve bisiklet kullanıcılarına doğa ile iç içe sürüş keyfi yaşatan orman yolu ile şehri bisiklet turizmi açısından avantajlı kılan bir vadidir. Sakarya’nın merkez ilçeleri olan Adapazarı ve Serdivan’dan bisiklet yolları kullanılarak ulaşılması mümkün olan Ayçiçeği Bisiklet Vadisi, sahip olduğu eşsiz coğrafyası ile başta bisiklet temalı etkinlikler olmak üzere birçok festivale ev sahipliği yapan bir yerdir.

Fotoğraf 45: Ayçiçeği Bisiklet Vadisi (Sakarya)

Bisiklet Paylaşım Sistemi: Sakarya, bisiklet paylaşım sistemleri altyapısı bakımından Türkiye’deki en güçlü iki şehirden birisidir. İlde; “SAKBİS (Sakarya Büyükşehir Belediyesi Akıllı Bisiklet Sistemi)”, “TUBİS (Turuncu Bisiklet)” ve “TRIPY” isimli paylaşım sistemleri kapsamında, bisikletliler için dakikalık, saatlik, 1 aylık, 3 aylık ve 6 aylık sürelerle olmak üzere elektrikli, düz, pedal destekli, taşıma sepetli ve bebek pusetli bisiklet kiralama imkânı sunulmaktadır. Şehrin bütün merkezi noktalarına yayılmış olan bisiklet paylaşım istasyonlarından mobil uygulamalar aracılığıyla kiralanabilen söz konusu bisikletler, sisteme abone olan binlerce kişinin de yerel düzeydeki sahiplenmesiyle hem şehir trafiğini rahatlatma hem bisiklet turizmini geliştirme bağlamında son derece önemli bir fonksiyon icra etmektedir.

Fotoğraf 46-47-48-49: Bisiklet Paylaşım Sistemleri (Sakarya)

Uzun ve Güvenli Bisiklet Yolları: Sakarya, hâlihazırda sahip olduğu -uluslararası standartlara uygun- 180 km’lik bisiklet yolu ile Türkiye’nin en uzun bisiklet yolu ağına sahip 4. şehri konumundadır. Şehirdeki bütün yerel paydaşların katılımıyla söz konusu yolları 500 km’ye çıkarmaya yönelik altyapı yatırımlarına Sakarya Büyükşehir Belediyesi öncülüğünde devam edilmektedir.

Fotoğraf 50-51: Bisiklet Yolları (Sakarya)

Bisiklet Tamir İstasyonları: Sakarya’da bisikletli ulaşımı tercih edenlere ve bu çerçevede bisikletli turistlere yardımcı olmak üzere Sakarya Büyükşehir Belediyesi tarafından şehrin birçok noktasına bisiklet tamir istasyonları kurulmuştur. Yakın dönemde sayısının artırılması planlanan söz konusu istasyonlarda kullanıcılara bisiklet tamiri için gerekli olan araç-gereçlerden ve platformlardan ücretsiz olarak yararlanma imkânı sunulmaktadır.

Fotoğraf 52-53: Bisiklet Tamir İstasyonları (Sakarya)

Bisiklet Dostu Konaklama Tesisleri: Sakarya’da hâlihazırda 1 tanesi 4 yıldızlı bir tanesi de 3 yıldızlı olmak üzere 2 adet bisiklet dostu otel bulunmaktadır. İlgili kamu otoriteleri tarafından beigelendirilen ve düzenli olarak denetlenen söz konusu tesislerde; bisikletli turistler için bisiklet kiralama, bisiklet tamiri, bisikletli sürüş rehberliği, sporcu beslenmesi gibi birçok alanda bisiklet kullanımı odaklı hizmetler sunulmaktadır.

Fotoğraf 54-55: Bisiklet Dostu Oteller (Sakarya)

Bisiklet Rotaları: Sakarya’da bisikletli turistler için doğa, kültür, tarih, macera, spor, kamp gibi birçok temada bisikletle seyahata uygun ve 3 km’den 170 km’ye kadar farklı uzunluklarda birçok bisiklet turizmi rotası çıkarılmış ve bu rotalar ilgili inernet sayfaları aracılığıyla başta “google maps” olmak üzere farklı navigasyon sistemlerine aktarılmak üzere dijital olarak da hazırlanmıştır. Söz konusu rotalara; “Nehirland Bisiklet Rotası (8 km)”, “Sakarya-Kandıra-Bağıranlı-Kilimli-Ağva Bisiklet Rotası (96 km)”, “Geyve Akdoğan Barajı Bisiklet Rotası (53 km)”, “Adapazarı-Taraklı Bisiklet Rotası (64 km)”, “Yedi Yayla Beş Göl Bisiklet Rotası (159 km)”, “Beşiktaş Şelalesi Bisiklet Rotası (28 km)”, “Sapanca Gölü Bisiklet Rotası (43 km)”, “Keremali Yaylası-Çamlıca Gölü Bisiklet Rotası (16 km)”, “Acarlar Longozu Bisiklet Parkuru (14 km)” ve “Küçük Boğaz Bisiklet Parkuru (6 km)” örnek olarak gösterilebilir.

Bu çerçevede önemle belirtmek gerekir ki; Türkiye’de yerel bisiklet ağlarının ulusal bisiklet ağlarıyla entegrasyonu anlamında bir ilk olma özelliği taşıyan ve Sakarya ile Kocaeli illerine sınır olan Sapanca Gölü’nün etrafının kesintisiz olarak bisiklet ile gezilmesine imkân sağlayacak olan 3 etaplık ve 58,6 km’lik bisiklet yolu kapsamındaki yatırımlar hızla devam etmektedir. Bununla birlikte, yine yerel/ulusal bisiklet yollarının uluslararası ağlara entegrasyonu bağlamında dikkate değer bir proje olarak Sakarya Büyükşehir Belediyesi tarafından yürütülen “Karadeniz’de Pedal Çevirelim projesi (Let’s Cycle at the Black Sea)” isimli proje kapsamında Bulgaristan, Romanya, Ukrayna ve Gürcistan ülkelerindeki bisiklet turizmi paydaşları ile işbirliğinde ortak dijital bir

platformla iş ve girişimciliğin teşvik edilmesi, bisiklet turizmi için bisiklet rotalarının oluşturulması ve bisiklet dostu hizmetler konseptinin yaygınlaştırılması gibi birçok faaliyet gerçekleştirilerek bisiklet turizmi açısından önemli bir pazar altyapısı oluşturulmuştur.

Fotoğraf 56-57-59: Bisiklet Rotaları (Sakarya)

5.3. Diğer Örnekler: Türkiye’de farklı illerde “bisiklet dostu şehir” ve “bisiklet turizmi” anlamında iyi uygulama örneği olarak değerlendirilebilecek olan çok sayıda yatırım, hizmet ve faaliyet bulunmaktadır. Raporun bu bölümünde söz konusu örneklere ayırt edici yönleriyle maddeler hâlinde yer verilmiştir.

- **Hatay Arsuz Sahil Bisiklet Yolu:** Hatay ilinin Arsuz ve Samandağ ilçeleri arasında bulunan 26 km’lik bisiklet yolu, Dünya’nın tek parça (kesintisiz) olarak yapılmış olan en uzun bisiklet yoludur. Bu yol, bisiklet kullanıcılarına sunmakta olduğu dağ ve deniz arası eşsiz sürüş keyfi ile bisiklet turizmi alanında Türkiye’nin en çok dikkat çeken yatırımlarından birisidir.

Fotoğraf 60: Arsuz Sahil Bisiklet Yolu (Hatay)

- **Kızılırmak Deltası (Kuş Cenneti) Bisiklet Yolu:** Samsun ilinin Bafra ilçesi sınırları içinde yer alan söz konusu bisiklet yolu, bisiklet kullanıcıları için ve göl ile deniz arasında sürüş yaparak yüzlerce kuş türünün yanı sıra birçok hayvan ve bitki türünü gözlemleme imkânı sunmaktadır. Bu yönüyle de, bisiklet turizmi bağlamında önemli bir yatırım altyapısı oluşturmaktadır.

Fotoğraf 61: Kızılırmak Deltası/Kuş Cenneti Bisiklet Yolu (Samsun)

Kırklareli-Lüleburgaz Bisiklet Taksi Uygulaması: Kırklareli ilinin Lüleburgaz ilçesinde iklim değişikliği farkındalığı oluşturmak amacıyla 2018 yılından beri yürürlükte olan bisiklet taksi uygulaması, Lüleburgaz Belediyesi tarafından geliştirilmiş olan ve mevsim koşullarına göre her yıl yüzlerce insana ücretsiz olarak hizmet veren bir uygulamadır. Türkiye’de bir ilk olma özelliğini taşıyan söz konusu hizmet, bisiklet turizmi bağlamında kayda değer bir iyi uygulama örneği niteliği taşımaktadır.

Fotoğraf 62: Bisiklet Taksi Uygulaması (Kırklareli)

Küre Dağları Milli Parkı ve Çevresinde Bisiklet Sporü ve Turizmi Kapsamında Mevcut Durum Değerlendirmesi ve Öneri Raporu: Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı tarafından Kastamonu, Karabük ve Bartın illerini kapsayan bölgede bisiklet turizminin ve sporunun geliştirilmesi amacıyla uygulamaya ilişkin bir strateji ve eylem planı belgesi olarak hazırlanmış olan söz konusu rapor, odağına Küre Dağlarını yerleştiren bir bisiklet turizmi destinasyonu oluşturmayı hedefleyen muhtevâsı ile bisiklet turizmi farkındalığı ve kültürü oluşumu bağlamında dikkat çeken bir uygulama örneğidir.

Fotoğraf 63-64: Küre Dağları Odaklı Bisiklet Turizmi Raporu

İstanbul Bisiklet Evi ve Bisiklet Okulu: İstanbul'da Büyükşehir Belediyesi öncülüğündeki yerel paydaşların işbirliğiyle hayata geçirilen iki iyi uygulama örneği "İstanbul Bisiklet Evi" ve "İstanbul Bisiklet Okulu" isimli projelerdir. Söz konu projeler kapsamında ildeki bisiklet farkındalığının/kültürünün güçlendirilmesinin yanı sıra bisiklet turizmi altyapısının iyileştirilmesine yönelik faaliyetler yürütülmektedir.

Fotoğraf 65-66: Bisiklet Evi (İstanbul)

6. ERZİNCAN İLİ'NİN BİSİKLET TURİZMİ POTANSİYELİ

Raporun bu bölümünde Erzincan ili için bisiklet turizmi bağlamında ayrıntılı bir değerlendirmede bulunulmuştur.

6.1. Mevcut Durum ve Sorun Alanları

Teorik değerlendirmeler, fiili veriler ve saha çalışmaları çerçevesinde elde edilen bilgi ve belgeler doğrultusunda Erzincan ili için bisiklet turizmi özelinde tespit edilen sorun alanları aşağıda sunulmaktadır.

- İlin bisikletli ulaşımına ilişkin somut bir strateji/politika belgesi bulunmamaktadır.
- İlde turizm sektörüne ilişkin bir master planı bulunmamaktadır.
- İlde bir bisiklet kültürü olmakla birlikte bisikletli turizme ilişkin farkındalık yeterli düzeyde değildir.
- İldeki bisiklet yolları altyapısı istenen seviyede değildir.

- İlde güvenli bisiklet kullanımına izin verecek düzeyde bir akıllı trafik altyapısı (ışıklar, kavşaklar, işaretler vb.) bulunmamaktadır.
- İlde bisiklet dostu işletme ve bisiklet dostu konaklama tesisi bulunmamaktadır.
- İlde özellikle şehir içi kullanım bağlamında bisiklet sürüş rotaları hazırlanmış değildir.
- İlde turizm sektörü paydaşlarının bisiklet turizmine yönelik yatırımları istenen düzeyde değildir.
- İlde bisiklet turizmi alanında faaliyet göstermek üzere bir araya gelmiş herhangi bir sivil toplum kuruluşu bulunmamaktadır.
- İlde bisiklet turizmine yönelik kamu yatırımları ve harcamaları istenen düzeyde değildir.
- İlde bisiklet turizmi temalı organizasyonlar yeterli düzeyde gerçekleşmemektedir.
- İlerdeki bisiklet turizmi potansiyelinin ulusal/uluslararası düzeydeki tanıtımı yetersiz kalmaktadır.
- İlde bisiklet turizmi diğer turizm türlerinin gölgesinde kalmakta, söz konusu turizm türünü diğer turizm türleri ile entegre edecek çalışmalar yapılmamaktadır.

6.2. Erzincan İlinin Bisiklet Turizmi Potansiyeli Bağlamında GZFT (SWOT) Değerlendirmesi

Erzincan ilinin bisiklet turizmi potansiyeli bağlamında GZFT (SWOT) değerlendirilmesi aşağıda başlıklar hâlinde sunulmaktadır.

GÜÇLÜ YÖNLER

- İlin sahip olduğu yüksek rakımdan kaynaklanan temiz hava, temiz toprak ve temiz su,
- İlin özellikle mayıs-eylül arası dönemde bisiklet turizmi açısından son derece uygun iklim koşullarına sahip olması,

- İlde bisiklet turizmi açısından uygun koşullara sahip çok sayıda vadinin, ovanın ve platonun olması,
- İlde bisiklet turizmi açısından potansiyel arz eden çok sayıda değer (tarihi kültürel eserler, doğa-macera etkinliklerine imkân sağlayan yeryüzü şekilleri, coğrafi işaretli yöresel lezzetler) bulunması,
- İlin bisiklet turizmi kapsamında seyahat eden/konaklayan ziyaretçileri cezbedecek zengin bir flora ve faunaya sahip olması.

ZAYIF YÖNLER

- İldeki iklim koşullarının dört mevsim bisiklet sürüşüne izin verecek nitelikte olmaması,
- İlde bisiklet turizmine uygun rotalara/noktalara yakın yerleşim yerlerindeki yerel halkın turistlerle/ziyaretçilerle işbirliği yapma kültürünün istenen düzeyde olmaması,
- İlin Türkiye’de ve Dünya’da bisiklet turizmi amacıyla seyahat eden turistlerin çıkış noktası olan merkezlere (İstanbul, Ankara, İzmir vb.) uzak olması.

FIRSATLAR

- Türkiye’de ve Dünya’da özellikle pandemi süreciyle birlikte değişen turist tercihlerinin bisiklet turizmi gibi alternatif turizm türleri lehine değişmiş olması,
- İldeki paydaşların (kamu idareleri, sivil toplum kuruluşları, yerel halk vb.) bisiklet turizmi farkındalığının giderek artmakta olması,
- İlde bisiklet turizmine uygun olan rotalara yakın noktalarda önemli bisiklet turizmi destinasyonlarının bulunması,
- İlde bisikletli turistlerin de ilgisini çekebilecek olan sağlık turizmi bağlamında yararlanılmaya müsait doğal kaynakların ve tesislerin (Horhor Kaplıcası, Ekşisu İçmeleri vb.) var olması,

- İlde özellikle Dumanlı Tabiat Parkı'nda (Dumanlı Yaylası'nda) ve Ergan Dağı'nda son 3 yılda yapılan başta bisiklet temalı olmak üzere çeşitli sportif mübakaların şehrin spor turizmi bağlamındaki bilinirliğini arttırmış olması,
- İlde bisiklet turizmine uygun alanların ana ulaşım yollarına yakın olması,
- Erzincan'da uluslararası seferlere açık bir havalimanının yanı sıra güçlü bir demir yolu ve kara yolu altyapısının olması,
- Türkiye'de ve Dünya'da turizm sektörüne yönelik destek ve teşvik mekanizmaların giderek güçlenmekte ve yaygınlaşmakta olması,
- Erzincan'da yerel düzeyde sürdürülebilir kalkınma bağlamında turizm sektörünü gelişme eksenini olarak sahiplenilen politik iradenin var olması,
- İlin bisiklet turizmi bağlamındaki hedef pazarlarından birçoğu için Türkiye tarafından vize muafiyeti uygulaması.

TEHDİTLER

- İlde -özellikle bisiklet turizmi bakımından potansiyel taşıyan kırsal alanlarda- güvenlik, ulaşım ve hizmet sunum altyapısının istenen düzeyde olmaması,
- İlde -özellikle bisiklet turizmi bakımından potansiyel taşıyan kırsal alanlarda- girişimcilik ve inovasyon farkındalığı ile kümelenme ve ortak değer üretme kültürünün istenen düzeyde olmaması,
- İldeki -özellikle bisiklet turizmi bakımından potansiyel taşıyan kırsal alanlardaki- ürün ve hizmet üreticilerinin kurumsallaşma, ar-ge, ürün/hizmet farklılaştırma, kalite-standardizasyon, markalaşma, tanıtım ve pazarlama gibi konularda istenen bilinç ve yeterlilik düzeyinde olmaması.

6.3. Yerel Paydaşlar Tarafından Bildirilen/Önerilen Bisiklet Rotaları

Erzincan ili için bisiklet turizmi bağlamında kullanılabilecek olan mevcut ve potansiyel rotaların tayin edilmesi çalışmaları çerçevesinde yerel paydaşlara yazılan resmî yazılara cevaben bildirilen rotalara ilişkin bilgiler şu şekildedir:

Rota 1: Erzincan İl Merkezi - Ekşisu Kuş Cenneti

Bildirilen Uzunluk: 14.900 metre

Bildirilen Tema: Tarihi-kültürel değerler ve doğal güzellikler

Rota 2: Erzincan İl Merkezi (Kamu Lojmanları) - Üniversite Merkez Kampusü

Bildirilen Uzunluk: 15.700 metre

Bildirilen Tema: Tarihi ve kültürel değerler ile yöresel lezzet tadımı

Rota 3: Erzincan İl Merkezi-Ergan Kış Sporları ve Doğa Turizmi Merkezi

Bildirilen Uzunluk: 13.600 metre

Bildirilen Tema: Tarihi-kültürel değerler ve doğal güzellikler

Rota 4: Taşdibi Mahallesi (Kemaliye) - Enver Gökçe Sokağı (Kemaliye)

Bildirilen Uzunluk: 199 metre

Bildirilen Tema: Tarihi-kültürel değerler ve doğal güzellikler

Rota 5: Hacı Yusuf Mahallesi Sahil Yolu

Bildirilen Uzunluk: 1.130 metre

Bildirilen Tema: Tarihi-kültürel değerler ve doğal güzellikler

Rota 6: Hacı Yusuf Mahallesi Şehit Astsubay İdris Yılmaz Caddesi

Bildirilen Uzunluk: 1.410 metre

Bildirilen Tema: Tarihi-kültürel değerler ve doğal güzellikler

Rota 7: Taşdibi Mah. Enver Gökçe Sokağı - Sandıkbağı Mah. Ömer Hulusi Eraslan Caddesi

Bildirilen Uzunluk: 2.720 metre

Bildirilen Tema: Tarihi-kültürel değerler ve doğal güzellikler

7. ERZİNCAN İLİ BİSİKLET TURİZMİ YOL HARİTASI

Erzincan ilindeki bisiklet turizmi potansiyelinin sürdürülebilir ekonomik katma değere dönüştürülmesi amacıyla bölgesel ve ulusal düzeydeki paydaşların katkılarıyla hazırlanmış olan yol haritasına aşağıda yer verilmektedir.

VİZYON

Tarihi ve kültürel mirası ile özgün ve el değmemiş doğasını çevreyle uyumlu bir şekilde birleştirerek, Erzincan ilini bisiklet turizmi alanında Türkiye'nin önde gelen destinasyonlarından birisi hâline getirmek.

AMAÇ

Erzincan ilindeki bisiklet turizmi hizmetlerini nitelikli olarak çeşitlendirmek ve bisiklet turizmi getirilerini tabana yayarak sürdürülebilir ekonomik katma değere dönüştürmek.

STRATEJİLER VE EYLEMLER

Strateji 1. Erzincan ilinde bisiklet turizmine uygun olan rotaların, istasyon noktalarının ve konaklama tesislerinin tespit edilmesi.

Eylem 1.1. Erzincan ilinde bisiklet turizmi için uygun olabilecek alanların belirlenmesi amacıyla saha ve paydaş ziyaretleri gerçekleştirilecektir.

Eylem 1.2. Saha ve paydaş ziyaretleri sonucunda elde edilen bilgiler ile sektörü ilgilendiren literatürde ve istatistiki veri setlerinde yer alan veriler doğrultusunda, Erzincan ili için bisiklet turizmine uygun olan rotalar, istasyon noktalarını ve konaklama tesisleri belirlenecektir.

Strateji 2. Erzincan ilinde bisiklet turizmi açısından potansiyel arz eden güzergâhların ve noktaların fizikî ve beşerî altyapısının iyileştirilmesi/güçlendirilmesi.

Eylem 2.1. İlde bisiklet turizmi ile doğrudan veya dolaylı olarak ilişkili olan yatırım ve ürün/hizmet sunumu ortamı, fiziksel altyapı yatırımlarının yanı sıra restorasyon ve rekreasyon çalışmalarıyla iyileştirilecek ve güçlendirilecektir.

Eylem 2.2. İlde bisiklet turizmi bakımından erişimi kolay ve güvenli yollar oluşturularak söz konusu yolların bakım-onarımı düzenli olarak gerçekleştirilecektir.

Eylem 2.3. İlde bisiklet turizmi bağlamında ürün ve hizmet sunumu gerçekleştiren, sektörde nitelikli veya ara eleman olarak yer alan, sektörün ileri ve geri yönlü olarak bağlantılı olduğu yardımcı sektörlerde faaliyet gösteren ve yerel düzeyde sektörde denetleyici/düzenleyici olarak görev yapan kişilere yönelik eğitimler düzenlenecektir.

Eylem 2.4. İlde bisiklet turizmi alanında uzmanlaşmış rehberlerin yetişmesine yönelik çalışmalar yürütülecektir.

Strateji 3. Erzincan ilindeki bisiklet turizmi sektörüne ilişkin teknolojik altyapının internet tabanlı araçlar ve mobil uygulamalar ile güçlendirilmesi.

Eylem 3.1. İl için bisiklet paylaşımı odaklı bir mobil uygulama geliştirilecektir.

Eylem 3.2. İldeki bisiklet yollarına sürücülerin rota ve şehir hakkında ayrıntılı bilgilere ulaşabilecekleri görüntülü bilgilendirme cihazları yerleştirilecektir.

Strateji 4. Erzincan ilinde bisiklet turizmine ilişkin olarak ortak marka değerinin oluşturulması.

Eylem 4.1. Erzincan ilinde bisiklet turizmi açısından öne çıkan değerler, ürünler ve hizmetler odağında ortak tema/marka (İki Teker Erzincan, Bisikletle Erzincan, Erzincan'ı Pedalla vb.) belirlenecektir.

Eylem 4.2. İlde bisiklet turizmi bağlamında ortak işaretler ve bütüncül bir marka değeri algısı oluşturulacaktır.

Eylem 4.3. Görsel ve yazılı medyada (özellikle de sosyal medya platformlarında) ilin bisiklet turizmi açısından öne çıkan yönlerine merkeze koyan kapsamlı promosyon (tanıtım-pazarlama) çalışmaları yürütülecektir.

Strateji 5. Erzincan ilinde bisiklet turizmi bağlamında sürdürülebilir kümelerin oluşturulması.

Eylem 5.1. Bisiklet turizmi bağlamında birbirini tamamlayıcı nitelikte olan ürünler ve hizmetler, paydaşların katkı ve katılımı ile tespit edilecektir.

Eylem 5.2. Bisiklet turizmi bakımından tamamlayıcı/destekleyici nitelikte arz eden sektörlerle iş birliği-güç birliği protokolleri yapılarak işlevsel kümeler oluşturulacaktır.

Strateji 6. Erzincan için oluşturulan bisiklet turizmi rotalarının ulusal ve uluslararası bisiklet turizmi rotalarına ve uygulamalarına eklenmesinin sağlanması.

Eylem 6.1. İl için oluşturulan bisiklet turizmi rotalarının ulusal ve uluslararası haritalara ve rotalara eklenmesi için ilgili otoriteler nezdinde gerekli girişimler gerçekleştirilecektir.

Eylem 6.2. İl için oluşturulan tüm bisiklet turizmi rotalarının KML uzantılı dosyaları hazırlanacak ve bu alanların kurumsal internet sayfaları ve mobil uygulamalarda kullanılması sağlanacaktır.

Strateji 7. Erzincan iline özgü turizm ürünlerinin ve hizmetlerinin nitelikli olarak çeşitlendirilmesi.

Eylem 7.1. Erzincan ilinde turizm sektörü bağlamında öne çıkmış olan veya yüksek potansiyel taşıyan ürünlerden turistik değeri olan yüksek katma değerli türev ürünler üretilmesi teşvik edilecektir.

Eylem 7.2. Erzincan ilinde turizm sektörü bağlamında öne çıkan alt sektörler olan doğa-macera turizmi, tarih-kültür turizmi, kış sporları turizmi ve yayla turizmi ile bisiklet turizmini entegre eden bütünleşik turistik aktivite paketleri oluşturulacaktır.

Strateji 8. “Bisiklet Dostu Şehir Erzincan” algısının sürdürülebilir olarak inşa edilmesi.

Eylem 8.1. İldeki bisiklet yollarının uzunluğunu ve tematik çeşitliliğini arttırmaya yönelik somut çalışmalar yürütülecektir.

Eylem 8.2. İldeki “bisiklet dostu” işletmelerin sayısını arttırmaya dönük farkındalık faaliyetleri gerçekleştirilecektir.

Eylem 8.3. İlde yerli ve yabancı turistlerin ilgisini çekecek nitelikte yarışmalar, sürüş etkinlikleri ve kısa-orta-uzun mesafeli bisiklet turları düzenlenecektir.

Eylem 8.4. İlde kent merkezinde ve kırsal alanlarda yaşayan paydaşlarımız nezdinde bisiklet turizmi farkındalığını arttırmaya yönelik bilgilendirme ve eğitim faaliyetleri gerçekleştirilecektir.

8. GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

“İki Teker Erzincan: Erzincan İlinde Bisiklet Turizmi” isimli araştırma raporu kapsamında yukarıdaki başlıklardan hareketle yapılan tespitlere ve değerlendirmelere aşağıda maddeler hâlinde yer verilmektedir.

(1) Bisiklet turizmi; Dünya turizmi içinde yaklaşık 140 milyar dolarlık bir pazar hacmine sahiptir ve yapılan alan çalışmaları kapsamında bu tutarın önümüzdeki 10 yılın sonunda 340 milyar dolara ulaşacağı öngörülmektedir

(2) Dünya’da bisiklet turizmi pastasından en büyük payı %40’lık bir oranla Avrupa ülkeleri almaktadır.

(3) Güvenli bisiklet yolu uzunluğu, profesyonel bisiklet turizmi rehberliği hizmeti, bisiklet dostu konaklama tesisi sayısı, yaygın/nitelikli bisiklet paylaşım sistemleri gibi objektif kriterler üzerinden yapılan sıralamaya göre Dünya’da bisiklet turizmi açısından öne çıkan şehirler: Kopenhag (Danimarka), Amsterdam (Hollanda), Utrecht (Hollanda), Antwerp

(Belçika), Münster (Almanya), Bremen (Almanya), Osla (Norveç), Malmö (İsveç) gibi Avrupa şehirleridir.

(4) 2023 yılı verilerine göre son üç yıllık süre zarfında bisiklet turizmi anlamında 455 milyon adet günlük seyahat gerçekleştirilmiştir. Bu seyahatler kapsamında 36,4 milyon turist sürüş gerçekleştirmiştir. Bu turistler tarafından ortalama 44 km sürüş gerçekleştirmek suretiyle günlük kişi başı 32 Euro tutarında turizm harcaması yapılmıştır.

(5) 2023 yılı verilerine göre, bisiklet turizmine konu destinasyonlarda/bölgelerde günlük/gecelik kişi başı en çok harcamanın yapıldığı bisiklet turizmi türü, ortalama 2 günlük konaklamalı bisiklet turizmi faaliyetleridir. Söz konusu faaliyetler kapsamında her bir bisiklet turisti tarafından günlük ortalama 130 Euro tutarında turizm harcaması yapılmıştır.

(6) Türkiye’de bisiklet dostu şehir uygulamaları ve bisiklet turizmi temalı yatırımlar/hizmetler bakımından öne çıkan şehirler Konya, Sakarya, Bursa ve İstanbul’dur. Bu şehirler; bisiklet master planları, bisiklet yolu altyapısı, bisiklet paylaşım sistemleri, bisiklet parkları, bisiklet evleri, bisiklet tamir istasyonları, bisiklet tramvayı, bisiklet vadisi, bisiklet veledromu, bisiklet odaklı sivil toplum oluşumları gibi çeşitli ayırt edici uygulamalar ile öne çıkmakta ve Türkiye’deki diğer şehirler için örnek teşkil etmektedir.

(7) Erzincan ili; sahip olduğu turizm değerleri ve eşsiz coğrafi güzellikler ile bisiklet turizmi bağlamında güçlü bir potansiyel taşımaktadır. Dünya’da ve Türkiye’de bisiklet turizmi bağlamında giderek artan farkındalık ve bu doğrultuda söz konusu turizm türü çerçevesinde kamu kesimi-özel sektör-STK iş birliğinde gerçekleştirilen somut çalışmalar, Erzincan’da bisiklet turizminin gelişimi anlamında önemli fırsatlar sunmaktadır.

(8) Erzincan’da bisiklet turizminin gelişmesi ve sürdürülebilir ekonomik katma değere dönüştürülmesi bağlamında en temel sorun alanı; ilde bir bisikletli ulaşım politikasının ve turizm master planının olmamasıdır. Söz konusu eksiklikten ötürü, ildeki bisiklet turizmini ilgilendiren faaliyetler planlı-programlı bir şekilde yürütülememekte, sektörde verimli kümeler oluşturulamamakta ve bisiklet turizmi yerel paydaşlarca yeterince içselleştirilememektedir.

(9) Erzincan ilinde bisiklet turizmine uygun alanların tespiti amacıyla yerel paydaşlar ve ildeki potansiyel güzergâhların yanı sıra, Türkiye'deki iyi uygulama örneklerine yönelik saha ziyaretleri kapsamında edinilen uygulama deneyimlerinden hareketle il için önerilen 27 farklı bisiklet rotası şu şekildedir:

Güzergâh 1: Tren Garı - Esentepe Parkı

Tahmini Uzunluk: 5,3 km

Zorluk Derecesi: Kolay-Orta

Güzergâh 2: Tren Garı - Terzi Baba Türbesi - Pir-i Sami Camii - İzzetpaşa Hamamı - Erzincan Kalesi

Tahmini Uzunluk: 2,4 km

Zorluk Derecesi: Kolay

Güzergâh 3: Tren Garı - Terzi Baba Camii ve Külliyesi

Tahmini Uzunluk: 3,7 km

Zorluk Derecesi: Kolay-Orta

Güzergâh 4: Tren Garı - Çadırcı Hamamı - Taşçı Konağı-Erzincan Bakırcılar Çarşısı - Erzincan Saat Kulesi - Erzincan Müzesi

Tahmini Uzunluk: 14 km

Zorluk Derecesi: Orta

Güzergâh 5: Tren Garı - Atatürk Portresi - Mecidiye Çamlığı

Tahmini Uzunluk: 19,6 km

Zorluk Derecesi: Orta-Zor

Güzergâh 6: Dörttyol - Ergan Dağı ve Ardıçlı Gölü

Tahmini Uzunluk: 21,8 km

Zorluk Derecesi: Orta-Zor

Güzergâh 7: Dörttyol - Horhor Kaplıcası - Ekşisu Kuş Cenneti

Tahmini Uzunluk: 14 km

Zorluk Derecesi: Orta

Güzergâh 8: Dörttyol - Alabalık Tesisleri - Beytahtı Mesire Alanı

Tahmini Uzunluk: 12,9 km

Zorluk Derecesi: Orta

Güzergâh 9: Dörttyol - Sultan Seydi Tepesi

Tahmini Uzunluk: 16,1 km

Zorluk Derecesi: Orta-Zor

Güzergâh 10: Dörttyol- Geyikli - Üzümlü - Bayırbağ

Tahmini Uzunluk: 22,7 km

Zorluk Derecesi: Orta

Güzergâh 11: Dörttyol - Keklikkayası

Tahmini Uzunluk: 8,5 km

Zorluk Derecesi: Orta

Güzergâh 12: Dört Yol - Mollaköy - Tatlısu Köyü - Girlevik Şelalesi

Tahmini Uzunluk: 44,3 km

Zorluk Derecesi: Orta-Zor

Güzergâh 13: Dört Yol - Atatürk Kent Ormanı

Tahmini Uzunluk: 17,8 km

Zorluk Derecesi: Orta

Güzergâh 14: Dört Yol - Bahçeliköy - Ekmekli Köyü

Tahmini Uzunluk: 15,8 km

Zorluk Derecesi: Orta

Güzergâh 15: Dört Yol - Ahmediye Geçidi

Tahmini Uzunluk: 24 km

Zorluk Derecesi: Orta-Zor

Güzergâh 16: Dört Yol - Spikor Geçidi - Turnaçayırı Baraj Gölü - Otlukbeli Kırmızı Göl

Tahmini Uzunluk: 89,2 km

Zorluk Derecesi: Zor

Güzergâh 17: Kemah Soğuk Sular - Kemah Tanasor Vadisi

Tahmini Uzunluk: 4,9 km

Zorluk Derecesi: Kolay-Orta

Güzergâh 18: Refahiye Merkez - Refahiye Dumanlı Tabiat Parkı

Tahmini Uzunluk: 5,9 km

Zorluk Derecesi: Orta-Zor

Güzergâh 19: Refahiye Merkez - Kalkancı Göleti

Tahmini Uzunluk: 6.1 km

Zorluk Derecesi: Orta

Güzergâh 20: Refahiye Merkez - Orçul Yöresi ve Köyleri

Tahmini Uzunluk: 67,6 km

Zorluk Derecesi: Çok Zor

Güzergâh 21: Tercan Merkez - Tercan Barajı

Tahmini Uzunluk: 10,9 km

Zorluk Derecesi: Orta-Zor

Güzergâh 22: Tercan Merkez - Mamahatun Külliyesi

Tahmini Uzunluk: 750 m

Zorluk Derecesi: Kolay

Güzergâh 23: Tercan Merkez - Abrenk (Vank) Kilisesi

Tahmini Uzunluk: 26,6 km

Zorluk Derecesi: Orta-Zor

Güzergâh 24: Tarihi Kemaliye Evleri - Kemaliye Taş Yolu

Tahmini Uzunluk: 7,8 km

Zorluk Derecesi: Orta-Zor

Güzergâh 25: İliç Bağıştaş Tren İstasyonu - Aydınlık Kanyon

Tahmini Uzunluk: 13,1 km

Zorluk Derecesi: Orta-Zor

Güzergâh 26: İliç Bağıştaş Tren İstasyonu - Karanlık Kanyon

Tahmini Uzunluk: 34,6 km

Zorluk Derecesi: Zor

Güzergâh 27: Çayırli Merkez - Çayırli Balıklı Köyü - Çayırli Yedigöller

Tahmini Uzunluk: 28,7 km

Zorluk Derecesi: Çok Zor

Erzincan ili için bisiklet turizmi sektörünün sürdürülebilir ekonomik katma değere dönüştürülmesine yönelik olarak hazırlanmış olan somut önerilere aşağıda 24 madde hâlinde yer verilmektedir.

(1) Turizm faaliyetlerinin belirli bir plan ve program dâhilinde yürütülmesi için “**Erzincan İli Turizm Master Planı**” hazırlanmalı ve ivedi bir şekilde icrâya koyulmalıdır.

(2) Bisiklet turizmini doğrudan ilgilendiren “**Akıllı Trafik Sistemleri Belgesi**”, “**Akıllı Ulaşım Planı**” ve “**Bisikletli Ulaşım Planı**” gibi politika belgeleri hazırlanmalı ve ivedi bir şekilde icrâya koyulmalıdır.

(3) Erzincan Belediyesi bünyesinde **bağımsız bir turizm veya spor şubesi** kurularak bisikletli ulaşım odaklı konular kurumsal olarak en azından şeflik düzeyinde yapılandırılmalıdır.

(4) İlde turizm temalı faaliyetlerinde tek merkezden takip ve koordine edilebilmesi ve hizmet almak isteyenler için standart hizmet paketlerinin ve uygulamalarının oluşturulabilmesi için “**Erzincan Turizm Ajansı**” isimli müstakil bir yapı (fiziksel ve dijital altyapısı ile birlikte) kurulmalıdır.

(5) İldeki konaklama tesisleri “bisiklet dostu işletme belgesi” almaları yönünde teşvik edilmeli ve ilde **bisiklet dostu konaklama tesisi** altyapısı güçlendirilmelidir.

(6) İlde bisikletli ulaşım ve bisiklet turizmi anlamında farkındalık oluşturulması amacıyla ana arterlerden birisi (Fevzipaşa Caddesi ve bu caddeye bağlanan ana caddelerin kesişim noktaları merkeze alınarak) üzerinde **bisiklet köprüsü** kurulmalıdır.

(7) İldeki **bisiklet yollarının sayısı, uzunluğu ve güvenliği** artırılmalıdır. Bu kapsamda yukarıda belirtilen rota önerileri çerçevesinde gerekli altyapı ve üstyapı çalışmaları gerçekleştirilmelidir.

(8) İl için modern teknoloji araçlarından da yararlanan (akıllı ödeme sistemleri, akıllı takip sistemleri, mobil uygulamalar vb.) **sürdürülebilir bir bisiklet paylaşım sistemi** kurulmalıdır. Bu kapsamda bisikletli ulaşım severlere, bisikletli turistlere yönelik olarak şehir bisikleti, dağ bisikleti, çift kişilik bisiklet, sepetli bisiklet ve pusetli bisiklet gibi farklı seçeneklerde bisiklet kiralama hizmeti dakikalık, saatlik, günlük ve aylık olacak şekilde farklılaştırılmış fiyat tarifeleri üzerinden sunulmalıdır.

(9) **Esentepe Mesire Alanı**’nda bulunan **bisiklet parkurunun** çocuklarda ve gençlerde bisiklet kültürü oluşturacak şekilde aktif bir şekilde kullanımına vesile olacak farkındalık çalışmaları yapılmalıdır. Bu kapsamda ayrıca; ilde yer alan **Ekşisu Mesire Alanı**’nda farklı zorluk derecelerinde sürüşe izin verecek **doğal bir bisiklet parkuru** oluşturulmalıdır.

(10) İlde Dört Yol, Tren Garı, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi kampüs alanları, Saat Kulesi (Erzincan Müzesi karşısı), Esentepe Mesire Alanı, Geçit Parkı başta olmak üzere ilk etapta 20 noktaya **bisiklet istasyonları** kurulmalıdır.

(11) İldeki bisiklet istasyonlarının bulunduğu noktalarda ve sık kullanılması muhtemel bisiklet güzergâhları (Tren Garı-Erzincan Müzesi, Dört Yol-Ekşisu vb.) üzerinde **bisiklet tamir istasyonları** oluşturulmalıdır.

(12) İlde özellikle ana arterlere ve turizm değerleri bağlamında öne çıkan noktalara bisikletleri olumsuz hava ve trafik hareketlerinden muhafaza edecek nitelikte -katlı, şemşiyeli ve/veya standart- **bisiklet park sistemleri** yerleştirilmelidir.

(13) İlde Atatürk Parkı, Esentepe Mesire Alanı veya Geçit Parkı (Uzun Park) gibi bir noktada bisiklet turizmine katkı sağlayacak bir **bisiklet evi** kurulmalıdır. Bu evde, bisikletli turistlere yönelik soğuk-sıcak içecek, geçici süreli dinlenme, duş-WC gibi imkânlar sunulmalıdır. Söz konusu evin ayrıca ildeki bisiklet odaklı sivil toplum kuruluşları tarafından kullanıma olanak tanınmalıdır.

(14) İlde bisikletli ulaşım ve bisiklet turizmi anlamında farkındalık oluşturulması adına eğimin fazla olmadığı belirli güzergâhlarda **bisiklet taksi** uygulaması geliştirilmelidir.

(15) İldeki bisiklet turizminin gelişimi adına Ergan Dağı'nı, Dumanlı Yaylası'nı, Yedigöller Bölgesi'ni ve Karasu Nehri Kıyısı'nı odağa koyacak şekilde **niş bisiklet turizm parkurları** oluşturulmalıdır.

(16) İlde Ergan Kış Sporları ve Doğa Turizmi Merkezi'nde **kar bisikletini/kayak bisikletini** öne çıkaracak bir altyapı kurulmalıdır.

(17) İlde çeşitli aralıklarla düzenlenen **dağ ve şehir bisikleti temalı yarışmaların** ve bu yarışmalara katılan profesyonel sporcuların sayısını arttırmaya yönelik somut çalışmalar yürütülmelidir.

(18) İldeki **bisiklet rotalarının ulusal ve uluslararası rotalara entegrasyonunun** sağlanması ve **bisiklet turizm temalı tur paketlerine dâhil edilmesi** yönünde bağlantılar kurulmalıdır.

(19) Ulusal ve uluslararası alanda tanınan **bisiklet temalı sosyal medya hesaplarının kullanıcıları Erzincan'a davet edilmeli** ve bu yolla ildeki potansiyele dâir bir farkındalık oluşturulmalıdır.

(20) İlde bulunan turizm paydaşları nezdinde **bisiklet turizmi farkındalığını arttırmaya yönelik bilgilendirme ve eğitim faaliyetleri** gerçekleştirilmelidir.

(21) İlde bulunan bisikletli ulaşım kültüründen de yararlanılmak sûretiyle "**Erzincan'da Dede-Torun Birlikte Pedal Çeviriyor**", "**Ailemle Bisiklet Sürüyorum**" ve "**İki Teker Bir Erzincan**" gibi temalarda çeşitli bisiklet sürüş etkinlikleri düzenlenmelidir.

(22) İl için belirlenen **bisiklet turizm rotalarını kapsayacak şekilde tur paketleri** hazırlanmalı ve bu çerçevede turistlere **profesyonel bisikletli rehberler** öncülüğünde söz konusu rotaları gezebilme imkânı sunulmalıdır.

(23) İlde bisikletli ulaşım ile doğrudan ilgisi olan pozisyonlarda görev yapan kamu görevlilerinin bisiklet sürüşü anlamındaki empati yapabilme yeteneklerinin geliştirilmesine yönelik etkinlikler düzenlenmelidir.

(24) İldeki bütün paydaşların desteği ve somut katkısıyla “Bisiklet Dostu Erzincan” markası inşa edilmeli ve bu marka çatısı altında yurt içi ve yurt dışı turizm pazarlarına yönelik tanıtım ve promosyon çalışmaları gerçekleştirilmelidir.

KAYNAKÇA

- Aylan K. (2021). Bisiklet Turizmi Bağlamında Bisiklet Dostu Şehir Uygulamalarına Yönelik Bir Araştırma: Twitter Örneği. Türk Turizm Araştırmaları Dergisi, 5(2): 1388-1403.
- Beioley, S. (1995). On Your Bike-Cycling and Tourism. Insights: B17-B31.
- Faulks, P., Ritchie, B. & Fluker, M. (2007). Cycle Tourism in Australia: An Investigation into its Size and Scope. Gold Coast: Sustainable Tourism Cooperative Research.
- Furness, Z. (2010). One Less Car: Bicycling and the Politics of Automobility. Temple University Press.
- Griffin, B. (2016). Bad Roads Will Absolutely Nip in the Bud the New Development: Cycling Tourism in Ireland in the Late Nineteenth and Early Twentieth Centuries. Liverpool University Press.
- Kara, M. (2020). İstanbul Bisiklet Ana Planı. İBB Yayınları.
- Karabacak, A., E. (2022). TR61 Batı Akdeniz Bölgesi Bisiklet Turizmi ve Bisiklet Altyapısı Araştırma Raporu. BAKA Yayınları.
- Kristinsdottir, S. (2012). A Bicycle Friendly City, a Possibility or a Dream?, Unpublished thesis, Lund University, Sweden.
- Lamont, M. J. (2009). Independent Bicycle Tourism: A Whole Tourism Systems Perspective. Tourism Analysis, 14(5): 605-620.
- Liu, X. Y., Huang, D., & Li, Z. Y. (2018). Examining Relationships Among Perceived Benefit, Tourist Experience and Satisfaction: the Context of Intelligent Sharing Bicycle. Asia Pacific Journal of Tourism Research, 23(5): 437-449.

Lumsdon, L. (2000). Transport and Tourism: Cycle Tourism - A Model for Sustainable Development? *Journal of Sustainable Tourism*, 8(5): 361-377.

Lyua, Y., Cao, M., Zhang, Y., Yange, T. and Shif, C. (2020). Investigating Users' Perspectives on the Development of Bike-Sharing in Shanghai. *Research in Transportation Business & Management*, 100543: 1-12.

Mundet, L., Marin, J., & Figueroa, A. (2022). How to Develop a Road Cycling Tourism Destination. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism-Research Planning and Management*, 39.

Nalbantoğlu, O. (2021). Türkiye Bisiklet Yolu Ağı Master Planı. T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Yayınları.

Oosterhuis, H. (2016). Cycling, Modernity and National Culture. *Social History*, 41(3): 233-248.

Orta Anadolu Kalkınma Ajansı (2021). Bisiklet Turizmi ve Bisiklet Dostu Otel Konsepti Yol Haritası. OKA Yayınları.

Öztaş, Ç., Ç. (2022). Türkiye Kent İçi Bisikletli Ulaşım Strateji Planı 2030. WRI Türkiye/ Sürdürülebilir Şehirler.

Ritchie, B. W. (1998). Bicycle Tourism in the South Island of New Zealand: Planning and Management Issues. *Tourism Management*, 19: 567-582.

Simonsen, P. S., Jørgensen, B. and Robbins, D. (1998), *Cycling Tourism*, Unit of Tourism Research at Research Centre of Bornholm.

Zayed M., A. (2016). Towards an Index of City Readiness for Cycling. *International Journal of Transportation Science and Technology*, 5: 210-225.

<https://basin.ktb.gov.tr>

<https://data.tuik.gov.tr>

<https://ecf.com>

<https://pro.eurovelo.com>

<https://surdurulebilirulasim.istanbul>

<https://www.akillisehirler.gov.tr/>

<https://www.precedenceresearch.com>

<https://www.precedenceresearch.com>

<https://www.resmigazete.gov.tr>

<https://www.sbb.gov.tr>

<https://www.tursab.org.tr>

EK 1. BİSİKLET SÖZLÜĞÜ

Bagaj: Bisikletli turistlerin ve gezginlerin bagaj çantası ile birlikte en önemli aksesuarlarından birisidir. Tamir kitleri, ilk yardım kiti, aydınlatma sistemi vb. araç-gereçler burada korunur ve taşınır.

Bikepacking: En az yük ile yapılan yeni nesil bisiklet turu faaliyetlerini ifade eder.

Bisiklet (Velespit): Bisiklet, insan gücü ile çalışan iki veya üç tekerlekli ulaşım aracıdır. Çalışma prensibi, bacaklardaki gücü pedallar aracılığıyla tekerleklere aktarmak üzerine kurulu olan bisiklet, bazı modellerde elektrikli sistemler kullanılarak da tasarlanabilir.

Bisiklet Aksesuarları: Bisiklet sürüşü bağlamında kullanılan araç-gereç ve ekipmanlardır. Temel bisiklet aksesuarları; kask, ön-arka lambalar, fener, zil, gözlük, eldiven, allen anahtar, akort anahtarı, bandana/buff, matara, pompa, yama seti, yedek iç lastik olarak sıralanabilir.

Bisiklet Ayarları ve Bakımı: Bisikletin ilk satın alındığında/kiralandığında ve sonraki süreçte belirli periyotlarda yapılması gereken ayarları ile yine düzenli aralıklarla yapılması gereken bakımıdır. Kadro boyu ayarı, sele ayarı, gidon ayarı, vites ayarları, fren ayarları/bakımı, akort ayarları/bakımı, ayna ayarları, zincir/aktarıcı sistem ayarları/bakımı ve lastik hava basıncı ayarı, bu ayarların ve bakım faaliyetlerinin başlıcalarıdır.

Bisiklet Grupları: Bisiklet sürmek amacıyla yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası ölçekte gönüllü olarak bir araya gelen kişilerden oluşan topluluklardır. “Erzincan Bisiklet Topluluğu” ve “Bisikletliler Derneği Erzincan Temsilciliği Mensupları” bu gruplara birer örnektir.

Bisiklet Kalori Tablosu: Herhangi bir besinin tüketilmesi ile alınan enerjinin yakılması için pedal çevrilmesi gereken süreyi/alınması gereken yolu belirten tablodur. Örneğin; 1 adet simit tüketildiğinde alınan yaklaşık 280 kcal'nin yakılması için ortalama 30 dk bisiklet sürülmesi (10 km sürüş gerçekleştirilmesi) bu tabloya göre bildirilen bir değerdir.

Bisiklet Sürüşü Bağlamında Giyim: Bisiklet sürüşü, kendisine özgü bazı giyim ölçüleri ile daha konforlu kılınabilir. Bu ölçülerden bazıları; sert tabanlı ergonomik ayakkabılar kullanmak, nefes alabilen ve kat-kat giyilebilen kıyafetler tercih etmek ve yağmurluk-bandana gibi destekleyici eşyaları bir önlem olarak yanında bulunduraktır.

Bisiklet Sürüşü Bağlamında Köpeklerden Korunma: Bisikletler, köpekler tarafından hem ilgi çekici bir yabancı hem de özel alanı ihlal eden bir düşman olarak algılanır. Bu sebeple de bisiklet sürücüleri için çoğun zaman bir dikkat dağıtıcı faktöre ve tehdiye dönüşebilir. Köpeklerin bisiklet sürüşüne olumsuz etkilerini ortadan kaldırmak/azaltmak için her bisiklet sürücüsünün dikkat etmesi gereken hususlar bulunmaktadır. Somutlaştırmak gerekirse; bir bisiklet sürücüsü; köpekler tarafından korunan bir alana fazla yaklaşmamalı, üzerine doğru bir köpek koştuğunda hızını arttırmamalı (aksine durarak bisikleti kendisi ile köpek arasına bir kalkan gibi yerleştirmeli), grup sürüşlerinde yeterince tecrübesi yoksa grubun en önünde ve en arkasında sürüş yapmamalı ve gerekli hâllerde yanında dazer isimli elektronik köpek kovucu sopayı bulundurmalıdır.

Bisiklet Taşıyıcı: Bisikletin motorlu taşıtlar aracılığıyla bir yerden bir başka yere taşınmasını sağlayan aparatdır. Araç arkasına takılan askı tipi taşıyıcılar, çeki demirine takılanlar ve araç üzerindeki taşıma raylarına bağlananlar olmak üzere üç türe ayrılır.

Bisiklet Turları Bağlamında Kamp Yeri Seçimi: Doğru Kamp yeri seçimi bir bisiklet gezgini için çok önemlidir. Bu seçim bakımından dikkat edilmesi gerekenleri kısaca özetlemek gerekirse; (1) Seçilen yer, “112” aracılığıyla en yakın kolluk birimine bildirilir. (2) Köy ve benzeri yerleşim yerlerine yakın bir yer seçilmişse muhtara bilgi verilir (gerekirse kendisinden izin istenir). (3) Temizlik için uygun bir yer seçilir, su kaynakları kirletilmez. (4) Yola yakın olmakla birlikte yoldan görünmeyecek uzaklıkta olan bir yer seçilir. (5) Doğaya ve doğadaki canlıların yaşam alanlarına zarar vermeyecek düz ve temiz bir zemin seçilir. (6) Yağış ihtimaline karşı dere yataklarından (özellikle su baskını tehlikesi olan yerlerden) uzak durulur. (7) Yıldırım tehlikesine karşı ağaç altları ve çevredeki en yüksek nokta seçilmez. (8) Kamp kurarken ve doğada yol alırken yaban hayvanlarıyla karşılaşmaktan korunmak için yüksek sesle şarkı söylenebilir.

Bisiklet Türleri: Bisiklet türleri temel olarak; dağ bisikletleri, yol bisikletleri, yarış bisikletleri ve şehir bisikletleri olmak üzere dört sınıfa ayrılır.

Bisiklet ve Karbon Ayak İzi: Bisiklet sürüşü, birincil karbon ayak izini olumlu yönde etkiler. Somutlaştırmak gerekirse, bir kişinin bir yere bisikletle giderken/seyahat ederken gerçekleştirdiği karbondioksit salınımı, otomobile kıyasla 15 kat, otobüse kıyasla ise 5 kat daha azdır.

Bisiklet Yolu: Bisiklet yolu, ülkeden ülkeye değişen farklı tanımlara sahiptir. Türkiye’de ise, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu’na göre bisiklet yolu, karayolunun sadece bisikletlilerin kullanmalarına ayrılan kısmı olarak tanımlanır. Dünya’da en organize bisiklet yolu, 12 ana yolu ile toplamda 60.000 kilometreyi bulan “EuroVelo” isimli Avrupa bisiklet yoludur.

Bisikletin Bölümleri: Standart bir bisiklet; aynakol (rankset), gidon boğazı (stem), amortisör (forks), elcik (grips), gidon (handlebars), göbek (hubs), pedal (pedal), sele (saddles), sele borusu (seatposts), kadro (frame), v-fren (rim brake), disk fren (disc brake), ön attırıcı (front derailleur), arka attırıcı (rear dellailleur), zincir (chain), vites değiştiricisi/vites kolları (shifter), arka dişli, ruble (cassette), orta göbek (bottom bracket), furç yatağı (headset), jant (rim), jant teli (spoke), iç lastik (tube), sele kelepçesi (seat clamp) ve aynakolun kol kısmı (crankarm) isimli aksamardan oluşur. Bu aksamalara ilişkin görsel aşağıda sunulmaktadır.

Bisikletli Beslenmesi: Bisiklet kullanıcılarının (özellikle uzun mesafelerde, uzun süreli sürüş gerçekleştirenlerin) dikkat etmesi gereken özel nitelikli beslenme türünü ifade eder. Bu kapsamda özellikle sıvı (su) tüketimi son derece önemlidir. Bununla birlikte, yeterli miktarlarda yağ (et, kuruyemiş vb.), karbonhidrat (ekmek, makarna, patates vb.), protein (süt, yumurta vb.) sağlayacak besinlerin tüketilmesi ve gerekli hâllerde vücudun D vitamini ve magnezyum ihtiyacını giderecek türden besinler/takviyeler alınması bisikletçi beslenmesi anlamında dikkat edilmesi gereken diğer hususlardır.

Bisikletli Sürüşte Karşılaşılabilecek Riskler: Doğada gerçekleştirilen bir bisikletli sürüş (ve bu kapsamdaki tamamlayıcı/alternatif aktiviteler) esnasında karşılaşılabilecek muhtemel riskler; arı sokması, akrep sokması, yılan sokması, kene tutunması, ayı (ya da

diğer vahşi hayvanların) saldırısı ve deniz anası-deniz kestanesi teması/ısırması şeklinde sıralanabilir. Bir bisiklet sürücüsünün bütün bu riskleri öngörmesi ve bu risklerle karşılaşması durumunda nasıl davranması gerektiği hususunda temel bilgilere (ilk yardım, saldırıdan korunma vb.) sahip olması gerekmektedir.

Bisikletli Uzun Tur Malzeme Listesi: Dinlenme ve konaklamayı da içeren uzun süreli/mesafeli turlar kapsamında bisikletlilerin ihtiyaç duyacağı temel malzemeleri ifade eder. Bu malzemeler genel itibarı ile; ilk yardım çantası, tamir kiti, çadır, mat, tulum, kafa lambası, mutfak malzemeleri (termos, bıçak, ocak-kartuş, çakmak, pratik tabak-bardak-çatal-kaşık, pratik pişirme kabı, tamamlayıcı gıda ürünleri vb.), kâğıt sabun, çöp poşeti, yedek ince-kalın kıyafet, güneş kremi, ip, bağlantı tokası ve ihtiyaca göre eklenebilecek diğer malzemelerdir.

Critical Mass: Dünya’da eş zamanlı olarak gerçekleştirilen bisiklet sürme faaliyetidir. Genel olarak her ayın son cuma günü gerçekleştirilir.

Cumhurbaşkanlığı Türkiye Bisiklet Turu: İlk kez 1963 yılında Marmara Turu adıyla gerçekleştirilen, UCI tarafından 2017 yılında World Tour kategorisine yükseltilen ve Türkiye’de aralıksız olarak 61 yıldır gerçekleştirilmekte olan Dünya çapındaki tek spor organizasyonudur.

Diz Sağlığı: Bir bisiklet sürücüsü için en hassas konulardan birisidir. Bu çerçevede dikkat edilmesi gerekenler; sürüş öncesinde açma-germe hareketlerinin ihmal edilmemesi ve özellikle şehir içi kullanımlarda küçük vites-yüksek kadans kuralına riâyet edilmesidir.

Doğada Atık Yönetimi: Doğada atık yönetimi, bisikletli seyahatler bağlamında son derece önemlidir. Bisikletli seyahatlerde kullanılan bazı ürünlerin doğada kalma süreleri (kâğıt temizlik ürünleri:3 ay, teneke kutu:10-100 yıl, plastik bardak/poşet: 100-1000 yıl vb.) düşünüldüğünde, insan olma onurunu taşıyan her canlı gibi bisikletliler için de doğa atık yönetimini doğru bir şekilde yapmak aslî bir görevdir.

Doğada Davranış Kuralları: Bisikletli seyahatlerde önemli olan bir diğer husus doğada davranış kurallarına dikkat edilmesidir. Geçilen, dinlenen yerlere kesinlikle çöp bırakmamak, doğadaki diğer canlılara zarar vermemek (onları rahatsız etmemek), doğa koruma alanlarında izin verilmeyen yerlere çadır kurmamak ve doğada zorunlu olmadıkça ateş yakmamak bu kurallardan bazılarıdır.

Doğada Yön Bulma: Doğada yön bulmak, seyyahlar ve bisikletli gezginler için son derece önemlidir. Zira akıllı cihazların kullanılmadığı zamanlarda ve yerlerde yön bilgisi hayat kurtarır. Doğada bisiklet kullanan bir kişi (hele ki yalnız başına sürüş yapıyorsa) nerede olduğunu ve nereye gitmesi gerektiğini yeryüzündeki işaretlerden (yıldızlar, güneş, ağaçlar, nehirler, karınca yuvaları vb.) yola çıkarak tâyin edebilmelidir.

Dönüş Teknikleri: Bisiklet kullanımı bağlamında bilinmesi ve uygulanması gereken teknikleri ifade eder. Bu anlamda en önemli nokta bütün iki tekerlekli ulaşım araçlarında geçerli olan; *“Nereye bakarsan oraya gidersin!”* kuralına uymaktır.

EuroVelo: Avrupa Bisiklet Yolu Ağı anlamına gelen “EuroVelo”, toplam 60.000 km ve 12 ana hattan oluşan Dünya’nın en uzun bisiklet yoludur. Bu yolun genel özellikleri; eğiminin en çok %6 olması, en az 2 bisikletin kullanabileceği genişlikte olması, 365 gün boyunca açık olması ve bisiklet sürücülerine 30 km’de bir servis, 50 km’de bir konaklama, 150 km’de bir ise toplu taşıma araçlarına ulaşım imkânı sunmasıdır.

Glisemik İndeks: Glisemik indeks, bisiklet sürüşünü doğrudan ilgilendiren önemli bir parametredir ve kısaca karbonhidratların kandaki şeker düzeyinin yükselmesine etkisini gösterir. Glisemik indeks değerlerine göre bisikletçilerin çok tükettiği bazı örnek besinlerin tasnifi şu şekilde yapılabilir; Düşük Gİ (55 ve altı): kepek, çavdar, tam buğday vb. tahıl ekmeği, makarna, bulgur, baklagiller, meyveler, yeşil sebzeler, tahin-pekmez, kuru yemişler; Orta Düzey Gİ (56-69): dondurma, muz, üzüm, kuru üzüm, bal; Yüksek Gİ (70 ve üstü): beyaz ekmek, bisküvi ve krakerler, pirinç, patates, karpuz, işlenmiş meyve suları vb.

Güvenli Sürüş Kuralları: Güvenli sürüş kuralları her bisikletli için olmazsa olmaz kâideler içerir. Kask takmak, trafik kurallarına azamî derecede riâyet etmek, grup seyahatlerinde tek sıra hâlinde ve yeterli takip mesafesi bırakarak sürmek, kavşaklarda mutlaka durmak, bisiklet yolunun olmadığı yerlerde yayalara yanan ışıklara uymak, dönüşlerde *“Yavaşla, yolu gör ve el ile dönüş yönünü göster!”* kuralını uygulamak, hava karardığında ve gece sürüşlerinde yansıtıcı giysilerin yanı sıra ön ve arka ışık kullanmak, diğer sürücülere meydan okumamak, duran araçların yanından geçerken dikkatli olmak, yayalara ve yol üzerindeki diğer canlılara saygı göstermek ve dikkat etmek en temel güvenli sürüş kurallarıdır.

İlk Yardım Kiti: Her bisikletlinin (özellikle orta ve uzun turlarda) yanında bulunması gereken tamamlayıcı/destekleyici kittir. Bu kitin içinde; sargı bezi, flaster, yara bandı,

antiseptik solüsyon (batikon), çengelli iğne, makas, tıbbi eldiven, cımbız gibi malzemeler bulundurulmalıdır.

İlk Yardım: İlk yardım, bir kaza durumunda, tıbbî yardım gelene kadar, hayatın kurtarılması amacıyla olay yerinde yapılan ilaçsız uygulamaları ifade eder. Bir bisiklet kazası kapsamında ilk yardım anlamında dikkat edilmesi gereken hususlar kısaca şu şekilde özetlenebilir: (1) Bisikletlinin ve bisikletin güvenliği sağlanır. (2) Kaza yapan kişi, istisnâî durumlar hâricinde yerinden kımlıdatılmaz ve bu kişinin yaşamsal bulguları (bilinç, hava yolu, solunum, kalp atımı) kontrol edilir. Kanamalı durumlarda bulaşıcı hastalıklara karşı korunmak için eldiven kullanılır. (3) Zaman kaybetmeksizin “112” aranır. Muhataplara; kesin yer (adres), kimlik, telefon numarası, olay, hasta sayısı ve durumu bildirilir.

Kadans: Bisiklet sürüşü esnasında, pedalin bir dakikada yaptığı tam devir sayısını ifade eder. Yüksek kadans, sürücünün yağ yakmasına, çabuk yorulmamasına, yıpranmamasına ve sakatlanmamasına vesile olur.

Sele: Bisikletin sürüş konforunu belirleyen temel donanımdır. Zira sele, vücut ağırlığımızın tamamını taşımak ve bisiklete aktarmakla görevlidir.

Tekerlek Patlağı Tamiri: Her bisikletlinin bilmesi gereken bir tamirdir. Kısaca özetlemek gerekirse şu aşamalardan oluşur: (1) Bisiklet güvenli bir yere taşınır. (2) Tekerleği sökebilmek için fren teli boşa alınır. (3) Bisikletin üzerindeki aksesuarlar sökülür ve bisiklet ters çevrilir. (4) Dış lastikte patlağa neden olan bir cisim varsa bulunarak çıkarılır. (5) Patlak tekerlek maşadan/kadrodan çıkarılır. Levyeler yardımıyla dış lastiğin bir yanağı janttan ayrılır. (6) Hava çıkışının hissedilmesi ve patlak noktanın kolayca bulunması için lastik iyice şişirilir. (7) Tespit edilen patlak nokta zımpara ile temizlenir. (8) Yapıştırıcı sıvı yama büyüklüğü kadar sürülür birkaç dakika sıvı yüzeyinin matlaşması beklenir. Yama yüzeye bir kerede yerleştirilip, iyice bastırılarak sabitlenir.

Tolstoy'un Bisikleti: Bisiklet sürmeyi 67 yaşından öğrenen ünlü yazar Tolstoy'un örnekliliği üzerinden oluşturulmuş olan bir hayat felsefesini ifade eder ve “*Hayatta hiçbir şeyi öğrenmek için geç değildir.*” şeklinde bir mesajı ihtiva eder.

UCI (Union Cycliste Internationale/Uluslararası Bisikletçiler Birliği): Uluslararası ölçekteki bisiklet yarışmalarını düzenleyen ve yöneten kurumdur. 1900 yılında kurulmuştur ve merkezi İsviçre'dir.

Uyku Tulumu: Uzun süreli bisiklet turlarında bisikletliyi ve sürüş esnasında taşınan bazı malzemeleri (akıllı cihazlar, bataryalar vb.) soğğun olumsuz etkilerinden korumak amacıyla kullanılan bir malzemedir. Uyku tulumu, ısıtma işlevi görmez, yalnızca yalıtım vazifesi yaparak kişinin vücut ısısını muhafaza etme prensibiyle çalışır. Tulumun yalıtım özelliği, konfor ve ekstrem dereceleri ile gösterilir. Örneğin; “ekstrem -12” - “konfor -5” bir uyku tulumu; -5 santigrat dereceden sonra konforlu bir muhafaza sağlamaz, -12 santigrat dereceden sonra ise koruma vasfını yitirir.

Veledrom: Oval biçimde, dış kenarı yüksek olacak biçimde içe doğru (12-55 derece) eğimli yapıdaki bisiklet yarış pistidir. Açık olanları asfalt, kapalı olanları ise ahşap zeminden oluşur. Genişliği 7 m iken, uzunluğu 250, 333, 400 ve 500 m gibi farklı boyutlarda olabilir.

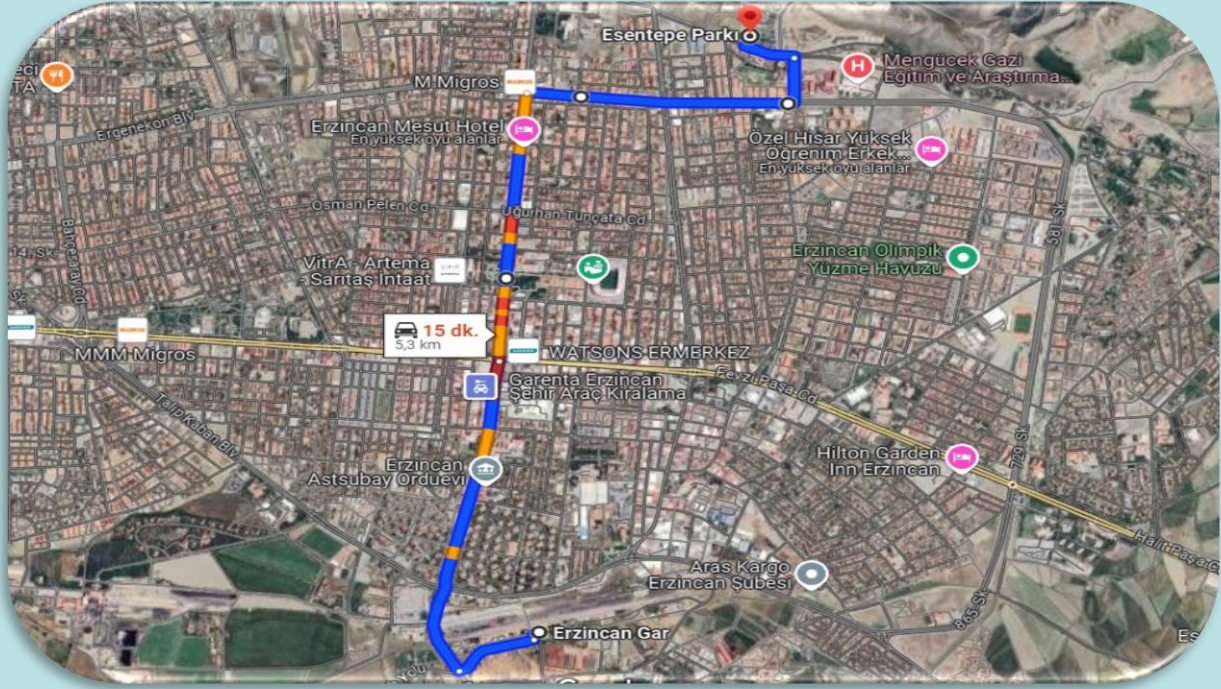
Yıldırımdan Korunma: Yıldırım, bulutlar ile yer arasında meydana gelen elektron akımı olarak tanımlanır ve bisiklet sürücüleri için önemli bir tehdit olarak değerlendirilir. Sürüş esnasında yıldırıma denk gelmesi hâlinde 30/30 kuralının uygulanması elzemdir. Bu kural ise kısaca şöyle izah edilebilir: Bir şimşek çaktıktan sonra 30 saniyeden daha kısa sürede bir gök gürültüsü işitilirse, bu gök gürültüsünden itibaren 30 dakika boyunca bir yıldırım tehdidi olduğu kabul edilir. Derinin elektriklenmesi, saçların/tüylerin dikleşmesi doğada çıtırtılar yıldırım tehdidine ilişkin diğer işaretler olarak kabul edilir. Yıldırım riski ile karşılığında ne yapılacağını (her türlü metal eşyadan uzaklaşmak, çevredeki yüksek cisimlerden uzaklaşmak, en yakın ağaçtan en az ağaç yüksekliğinin 2 katı kadar uzaklaşmak, yere yatmamak, ayakta dikilmemek, çömelerek hedef küçültmek, mağara girişleri ile su yüzeylerinden uzak durmak, grup hâlinde bulunmamak vb.) bilmek, bisiklet sürücüleri için büyük önem arz etmektedir.

Zor Koşullarda Sürüş: Bir bisikletli için yağmur, kar ve gece sürüşü gibi zor koşullarda gerçekleştirilen sürüşleri ifade eder. Kullanıcın bu koşullarda nasıl davranması ve hangi aksesuarları bulundurması/kullanması gerektiğini bilmesi hayati önem taşır. Örneğin; yağmurlu bir sürüşte sert fren sürücü için büyük bir tehdit iken, kar sürüşünde zincir bulundurmamak, gece sürüşünde ise kafa lambası ve uzun mesafeli aydınlatma fenerleri olmaksızın sürüş yapmak ciddi olumsuzluklara neden olabilir.

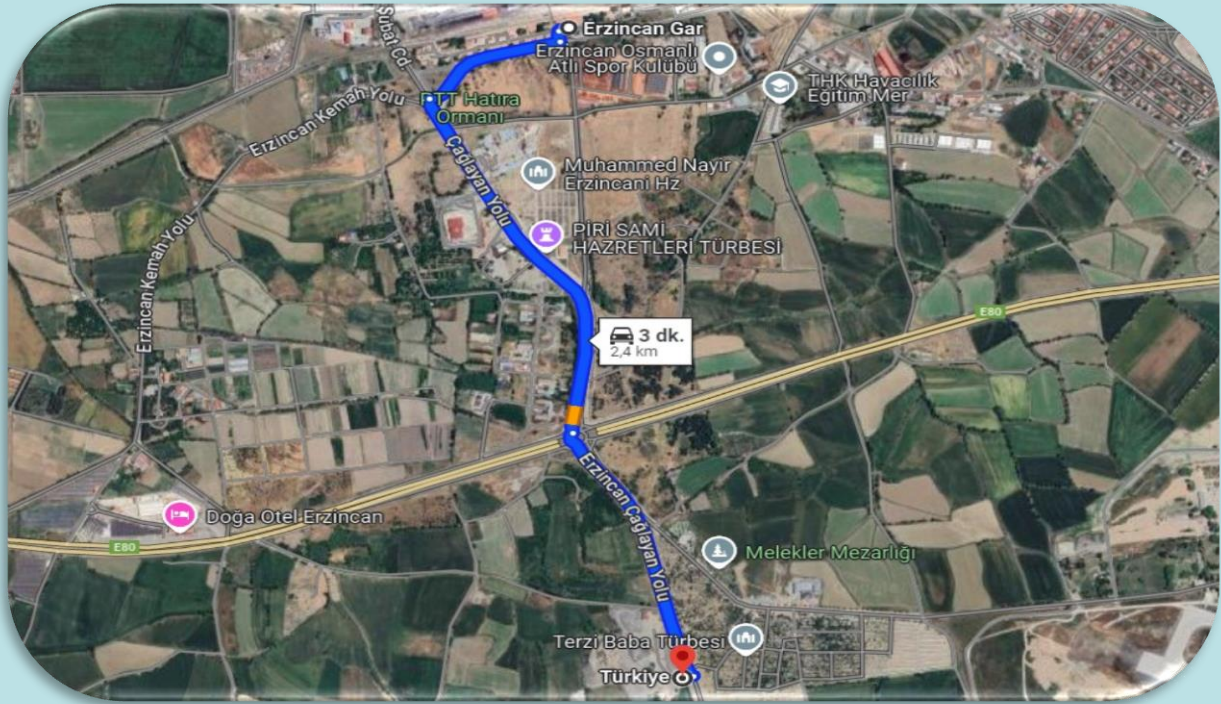
Bisiklet ve bisikletli seyahat anlamında dikkate değer diğer bazı kavramlar/terimler ise farkındalık oluşturulması amacıyla aşağıda sıralanmıştır.

- Açma-Germe Egzersizi
- Arazi Sürüşü
- Barend
- Bisiklet Sırt Çantası
- Çapraz Vites Kullanımı
- Çocuk Koltuğu
- Dağ Bisikleti
- Deryar
- Duatlon
- Fixie Bisiklet
- Gidon
- Göbek (Hub)
- Gözlük
- Gravel Bisiklet
- Hipotermi
- Kadro
- Kan Şekerinin Düşmesi (Hipoglisemi)
- Kar Körlüğü (Fotokeratit)
- Karpal Tünel
- Kask
- Katlanır Bisiklet
- Kontra Fren (Kontra Pedal)
- Rampa İnişi
- Rampa Tırmanışı
- Single Speed (Tek Vites) Bisiklet
- Şehir Bisikleti
- Tandem (Eş Pedal)
- Triatlon
- Yol/Yarış Bisikleti

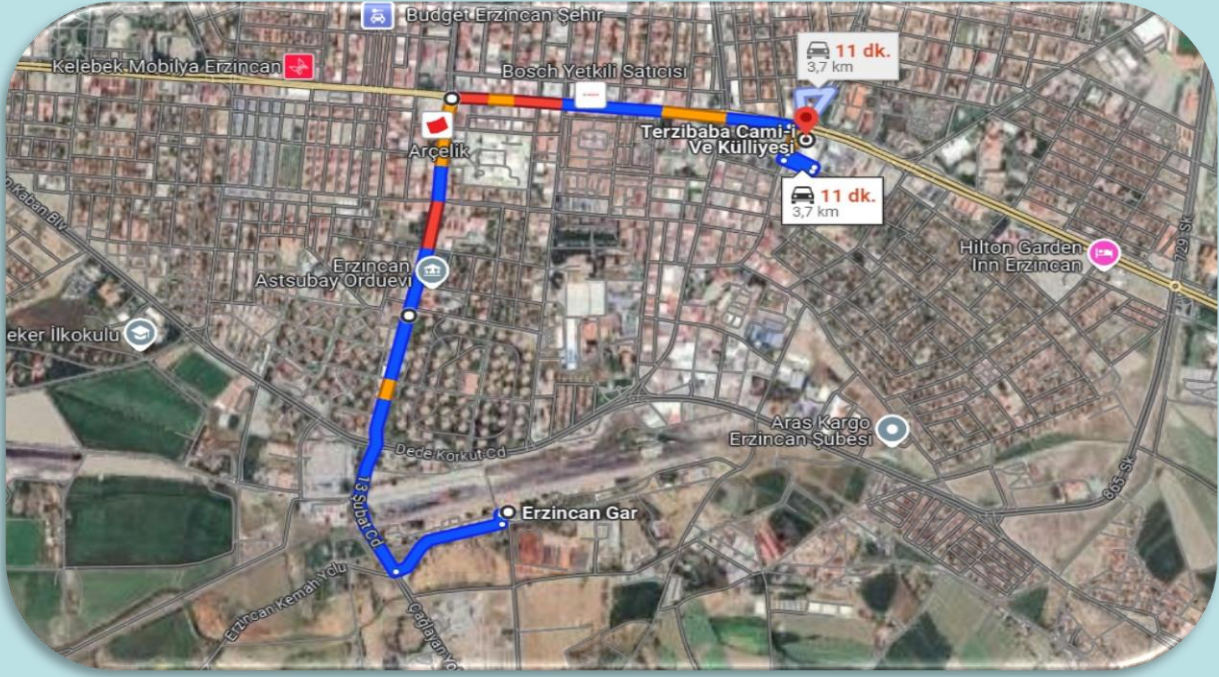
EK 2: ERZİNCAN İLİ İÇİN ÖNERİLEN BİSİKLET ROTALARI

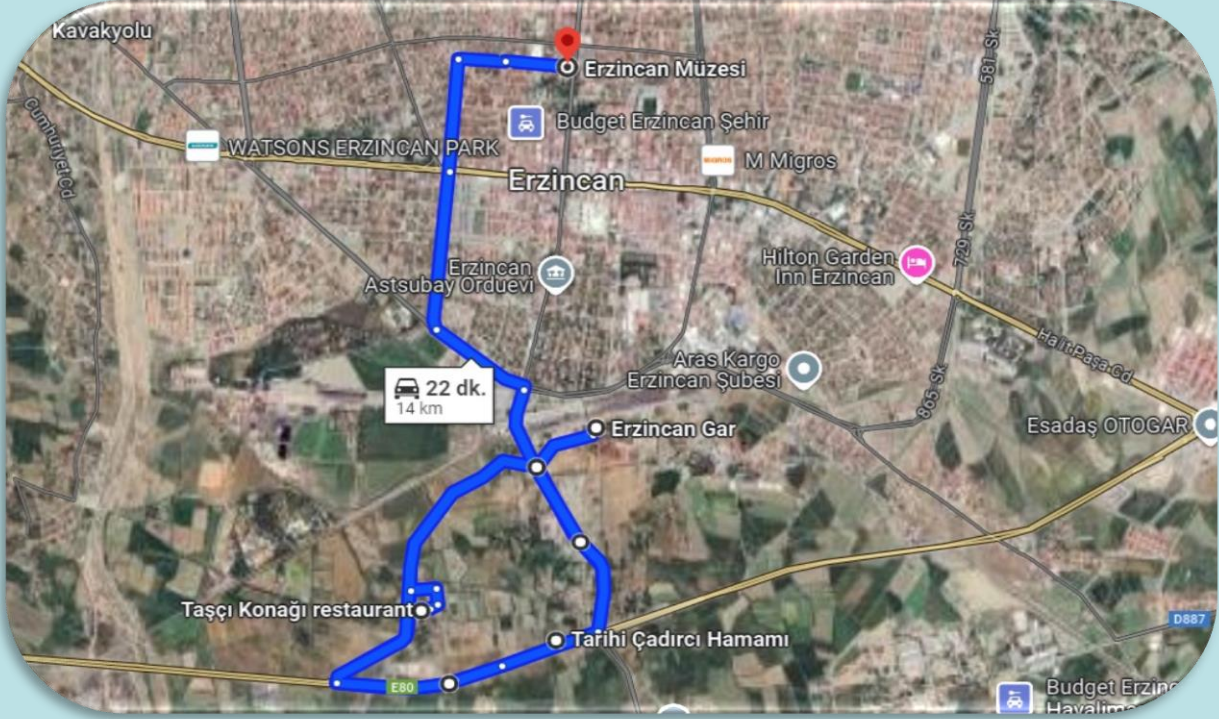
Güzergâh 1: Tren Garı - Esentepe Parkı

Güzergâh 2: Tren Garı - Terzi Baba Türbesi - Pir-i Sami Camii - İzzetpaşa Hamamı - Erzurum Kalesi

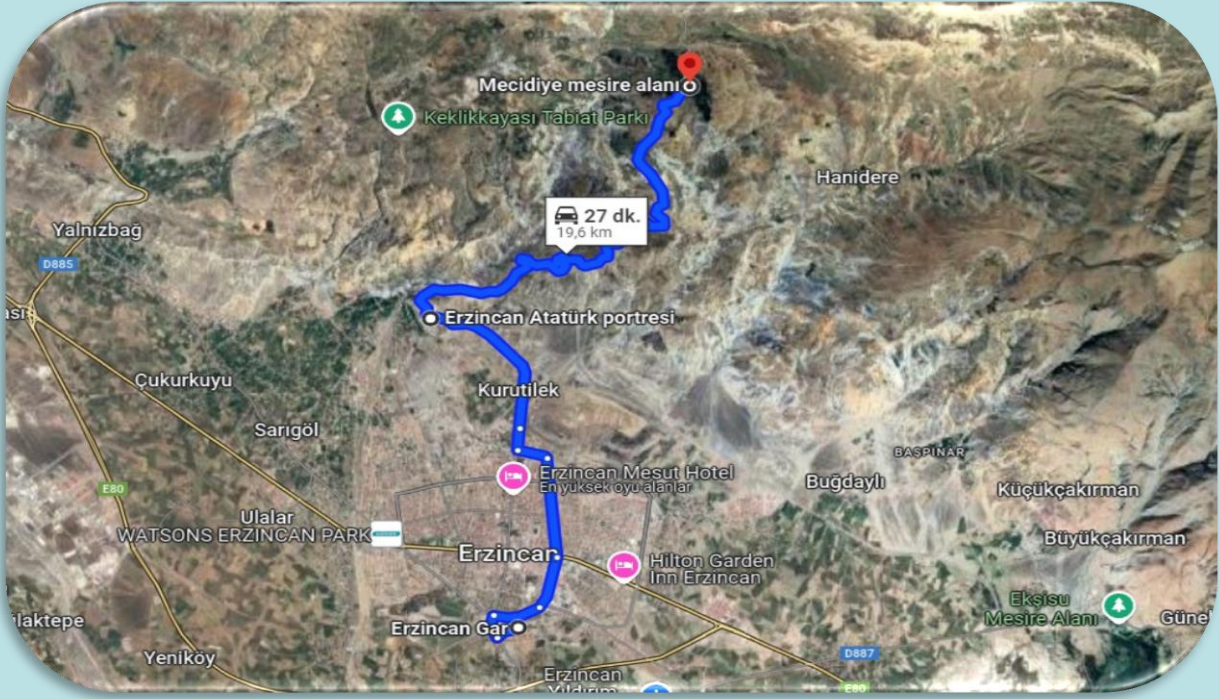

Güzergâh 3: Tren Garı - Terzi Baba Camii ve Külliyesi

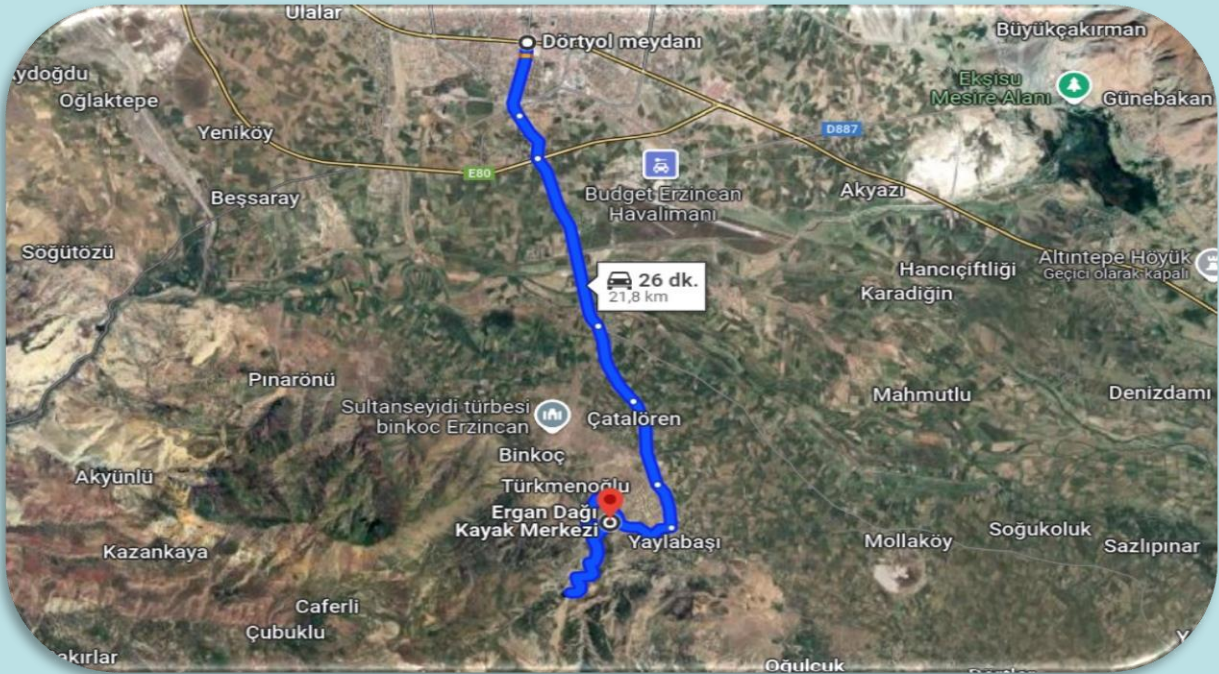

Güzergâh 4: Tren Garı - Çadırcı Hamamı - Taşçı Konağı-Erzincan Bakırcılar Çarşısı -
Erzincan Saat Kulesi - Erzincan Müzesi

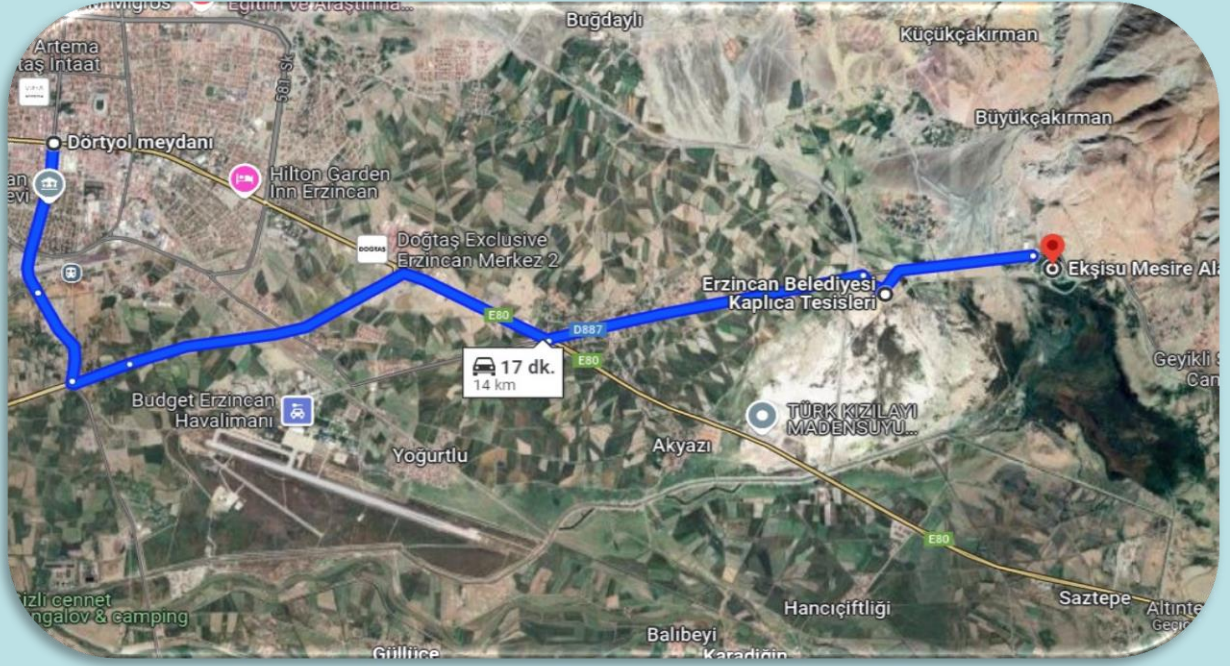

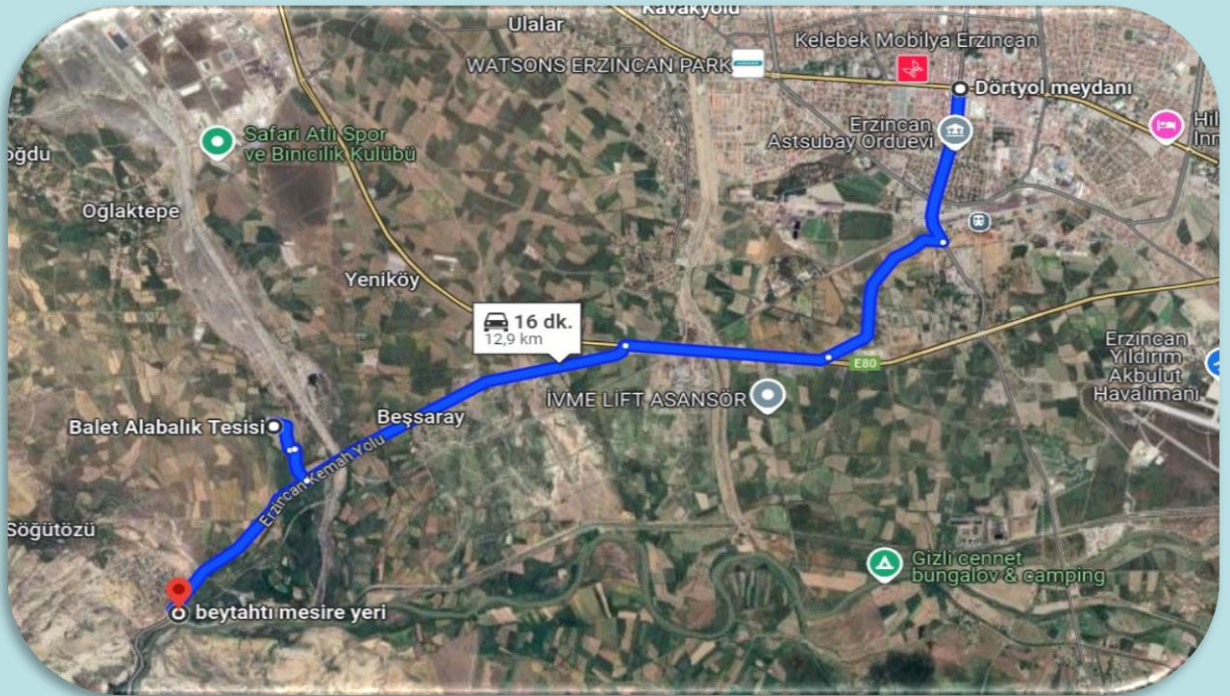
Güzergâh 5: Tren Garı - Atatürk Portresi - Mecidiye Çamlığı

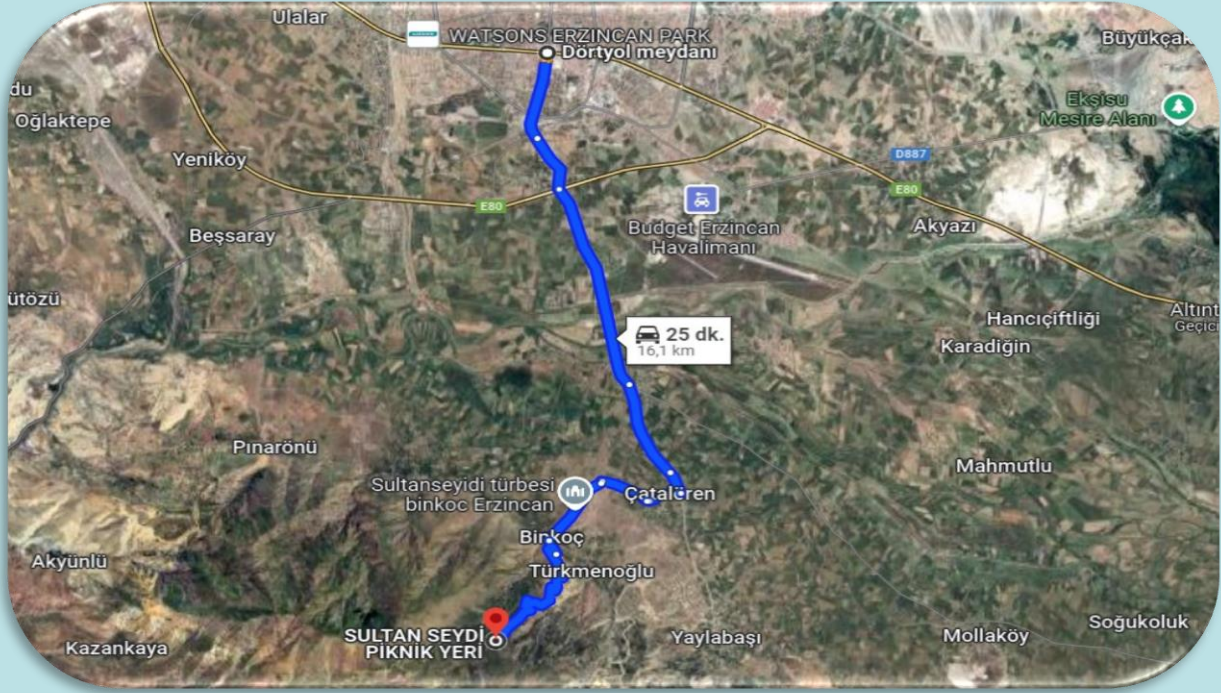
Güzergâh 6: Dört Yol - Ergen Dağı ve Ardıçlı Gölü

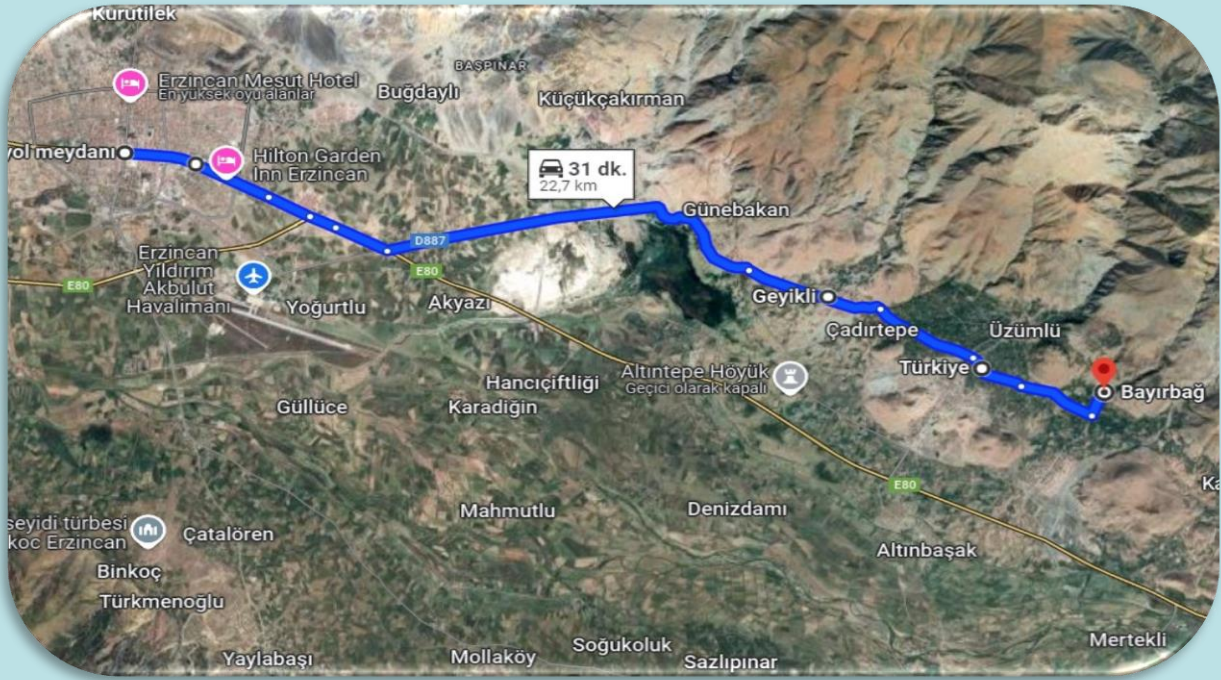
Güzergâh 7: Dört Yol - Horhor Kaplıcası - Ekşisu Kuş Cenneti

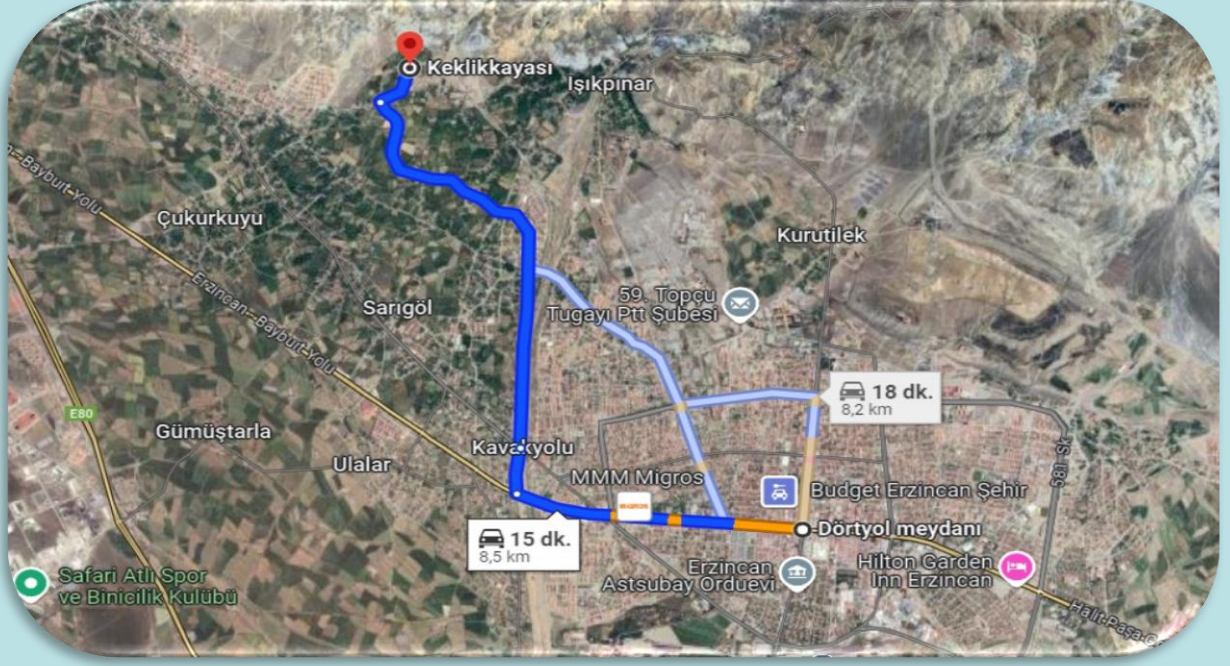
Güzergâh 8: Dört Yol - Alabalık Tesisi - Beytahtı Mesire Alanı

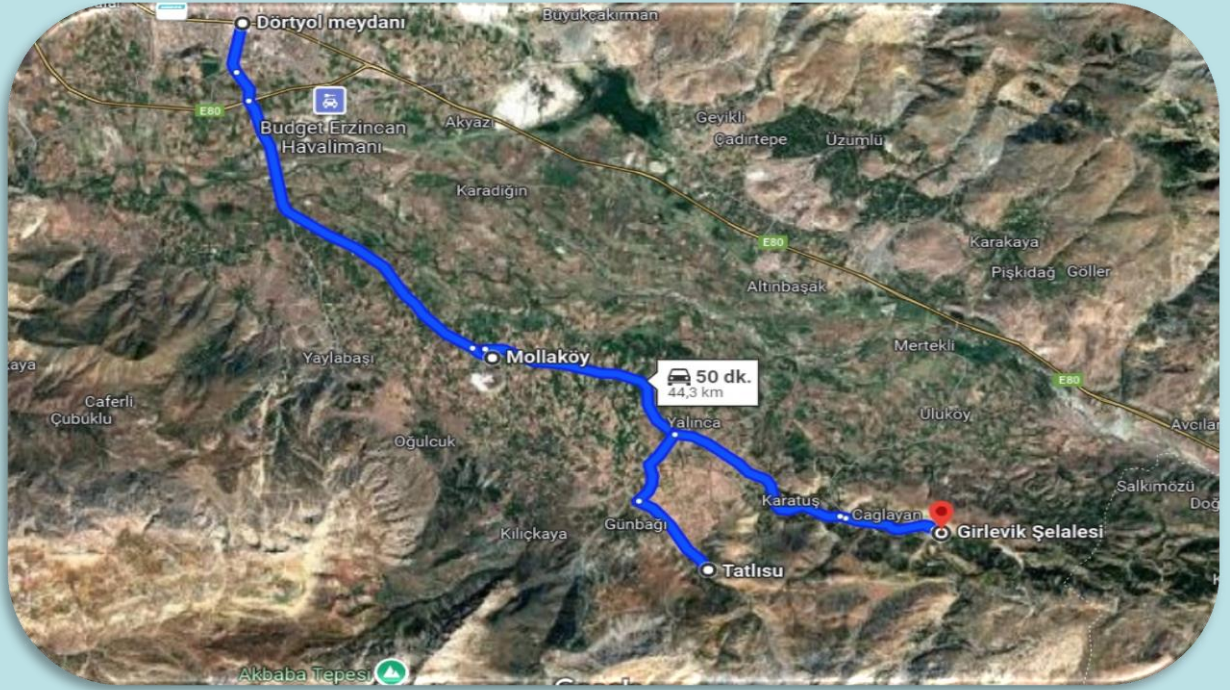
Güzergâh 9: Dört yol - Sultan Seydi Tepesi

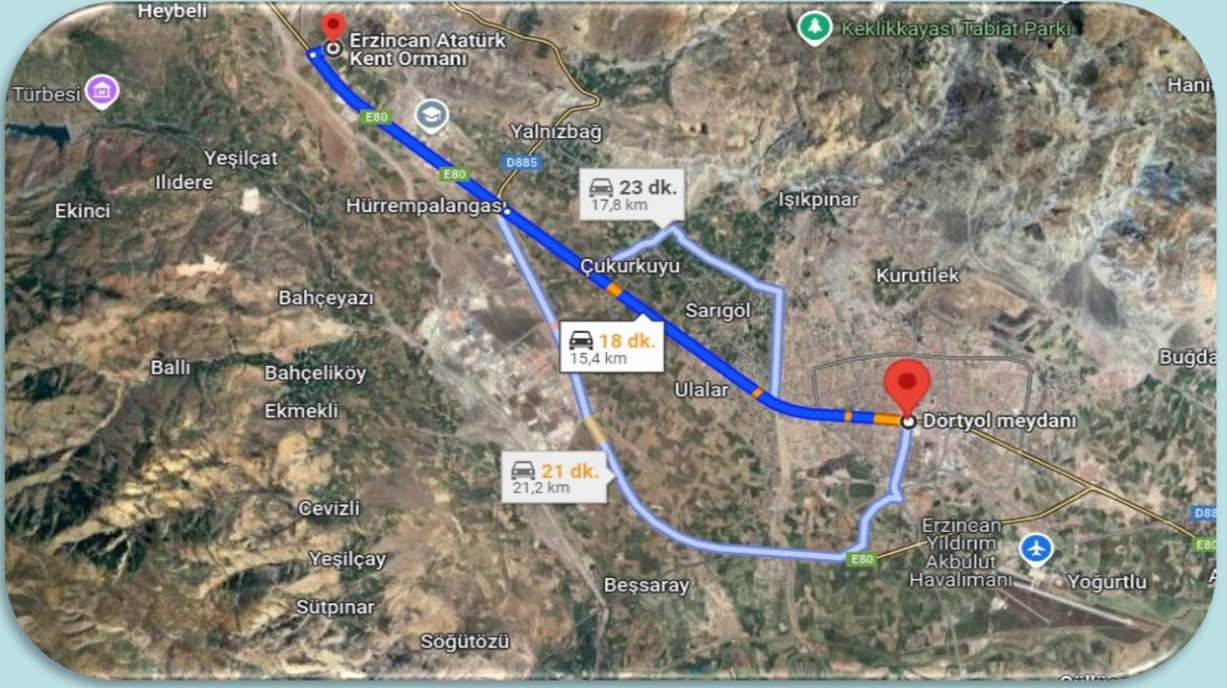
Güzergâh 10: Dört yol- Geyikli - Üzümlü - Bayırbağ

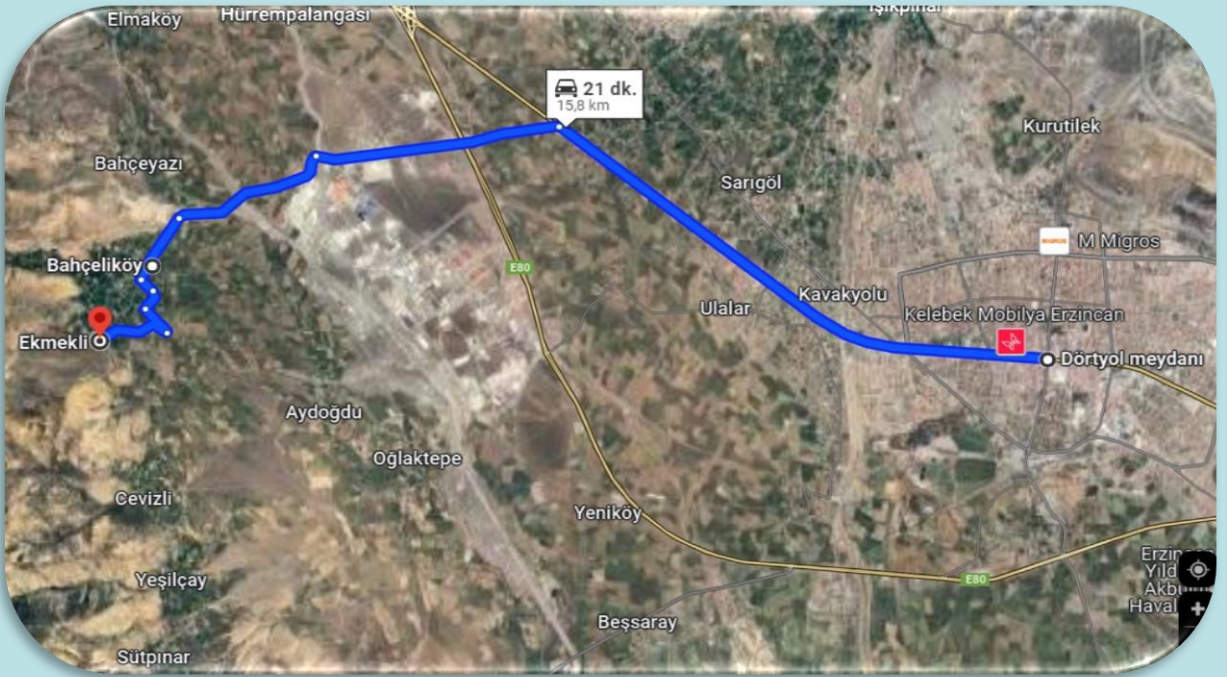
Güzergâh 11: Dörtöy - Keklikkayası

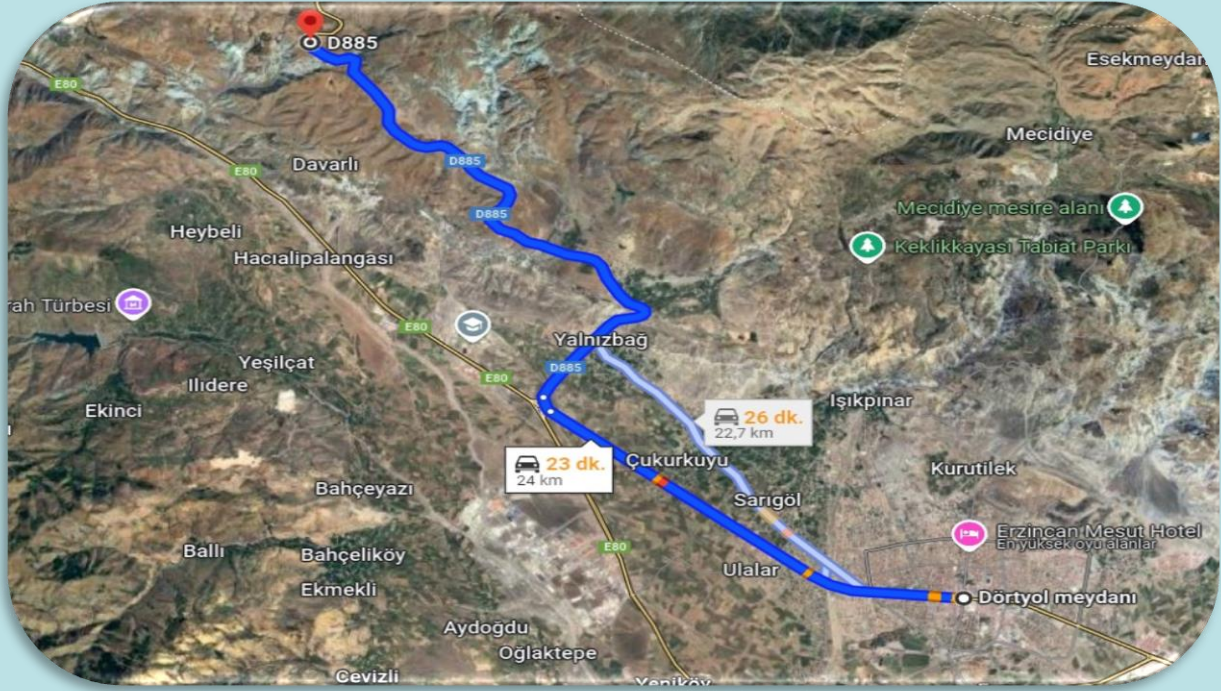
Güzergâh 12: Dörtöy - Mollaköy - Tatlısu Köyü - Girlevik Şalesi

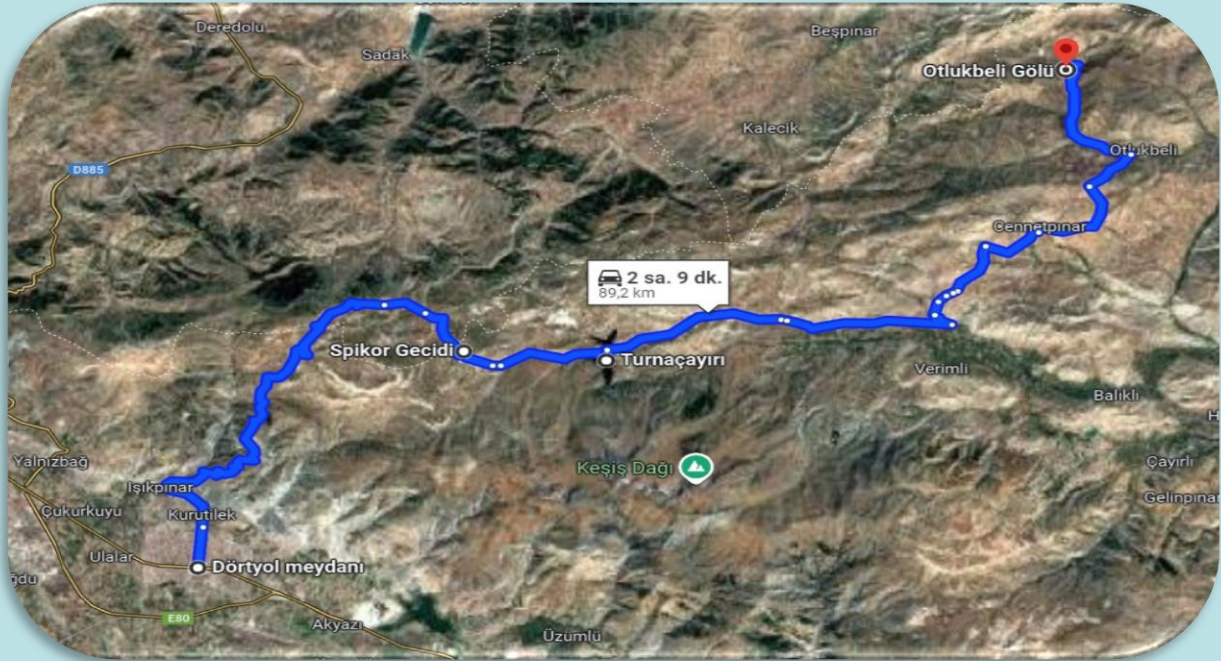
Güzergâh 13: Dört Yol - Atatürk Kent Ormanı

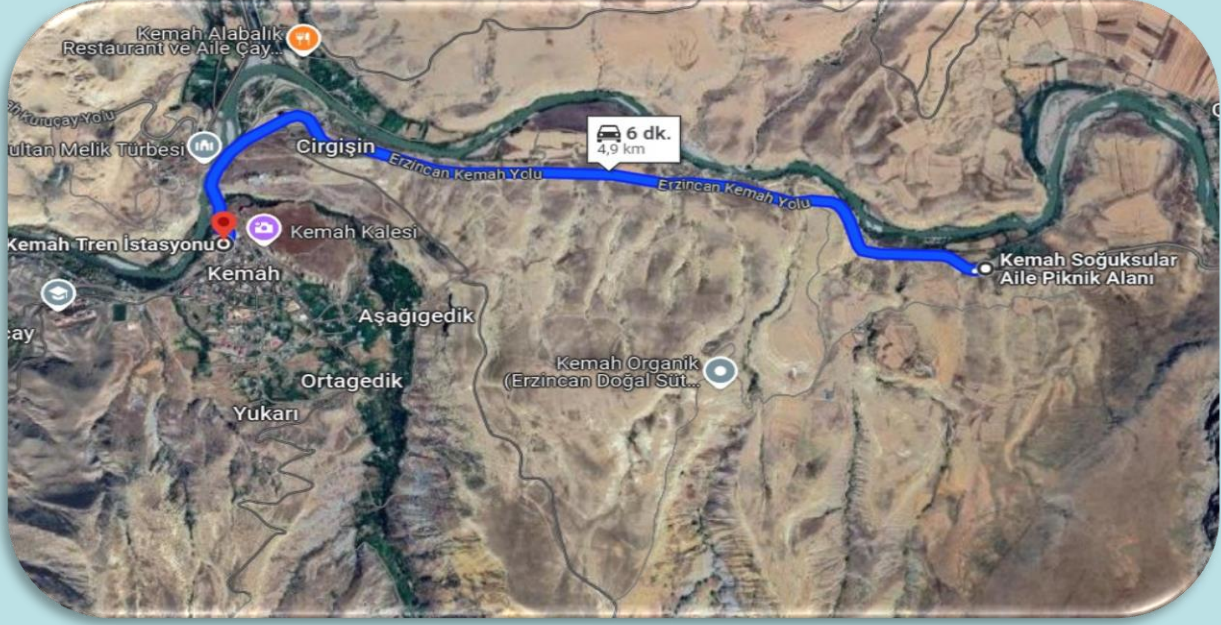
Güzergâh 14: Dört Yol - Bahçeliköy - Ekmekli Köyü

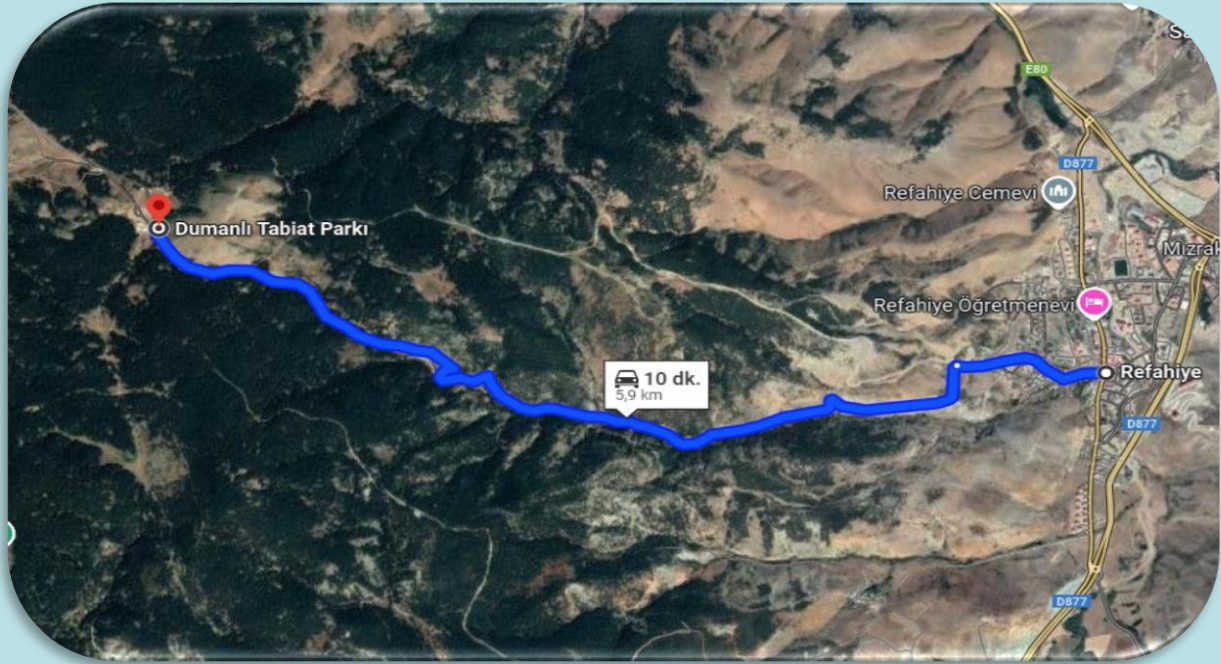
Güzergâh 15: Dört Yol - Ahmediye Geçidi

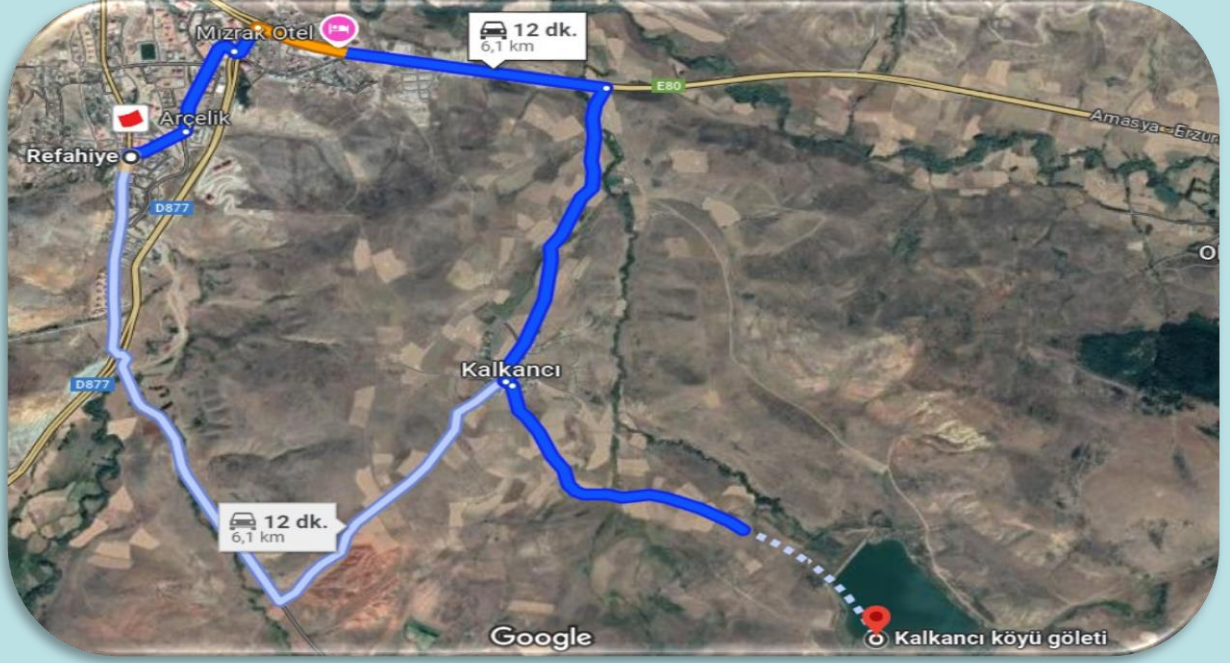
Güzergâh 16: Dört Yol - Spikor Geçidi - Turnaçayırı Baraj Gölü - Otlukbeli Kırmızı Göl

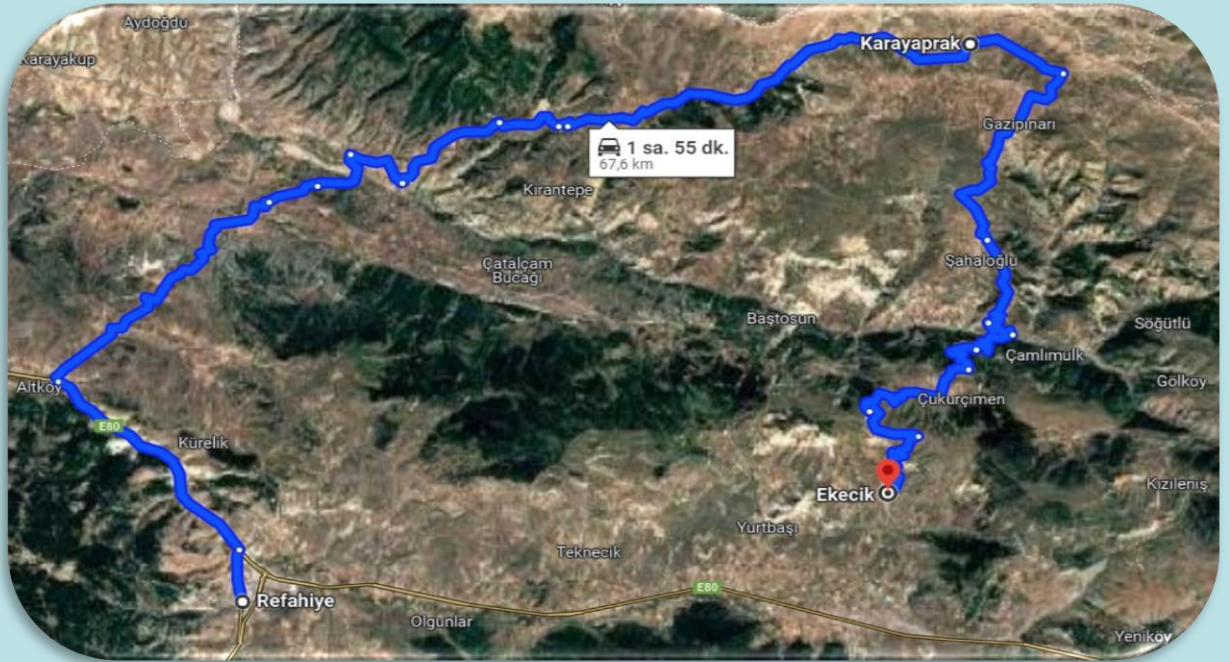
Güzergâh 17: Kemah Soğuk Sular - Kemah Tanasor Vadisi

Güzergâh 18: Refahiye Merkez - Refahiye Dumanlı Tabiat Parkı

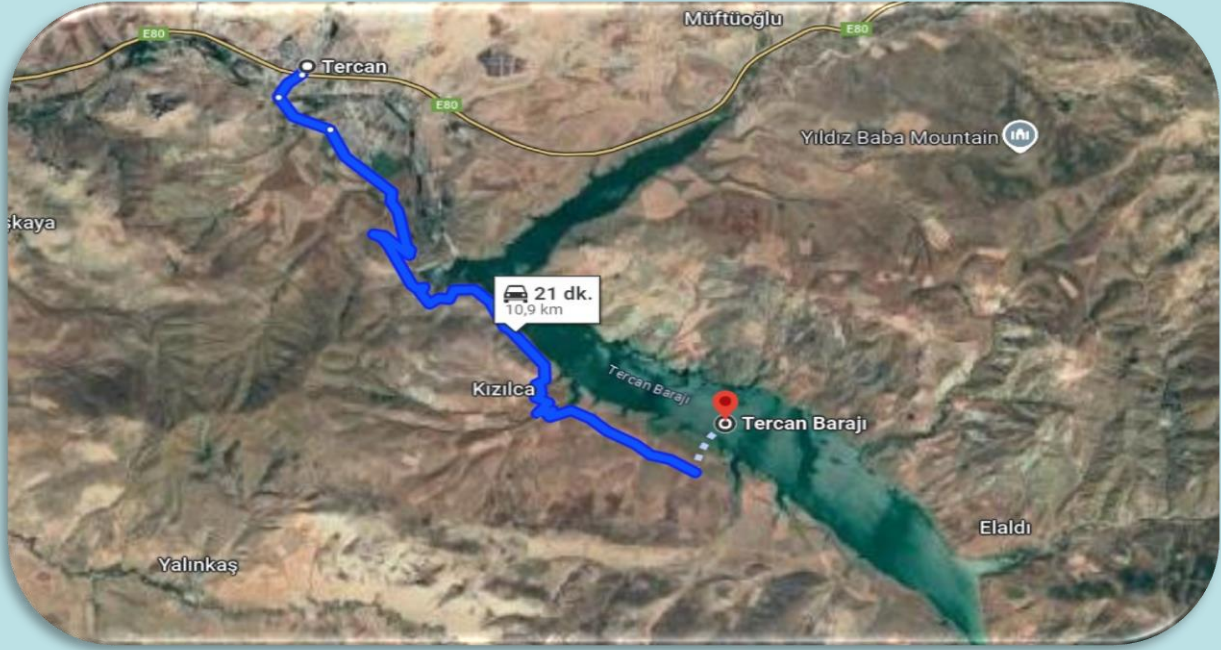

Güzergâh 19: Refahiye Merkez - Kalkancı Göleti

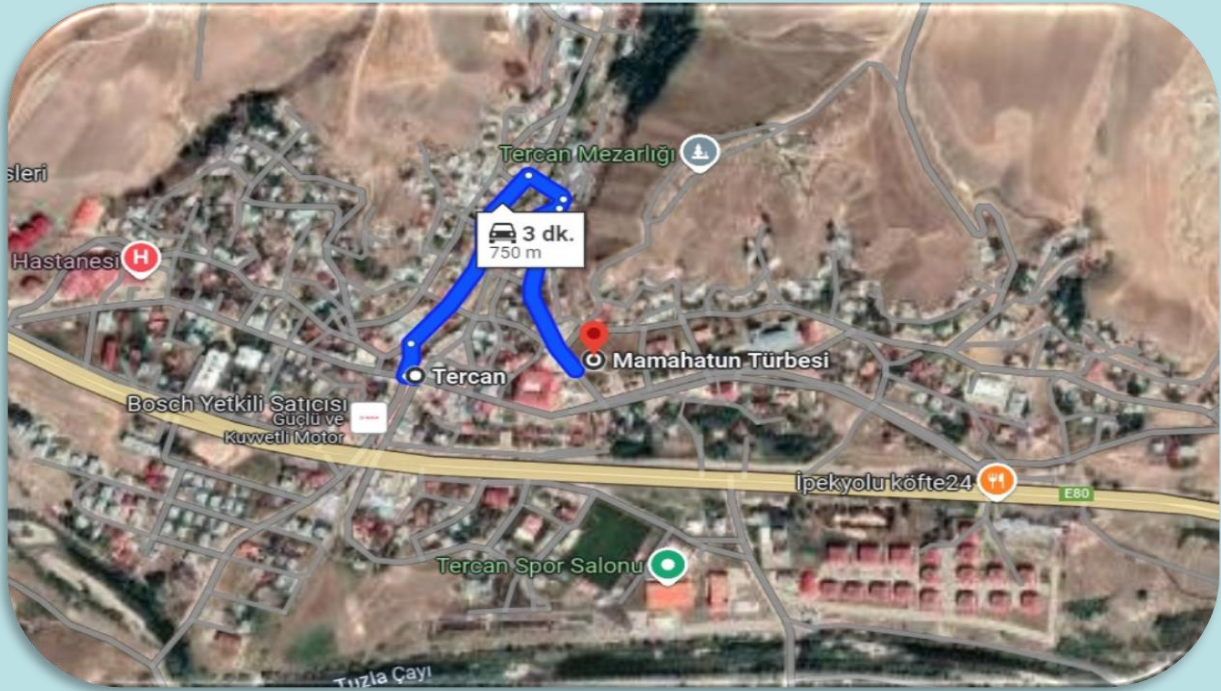

Güzergâh 20: Refahiye Merkez - Orçul Yöresi ve Köyleri

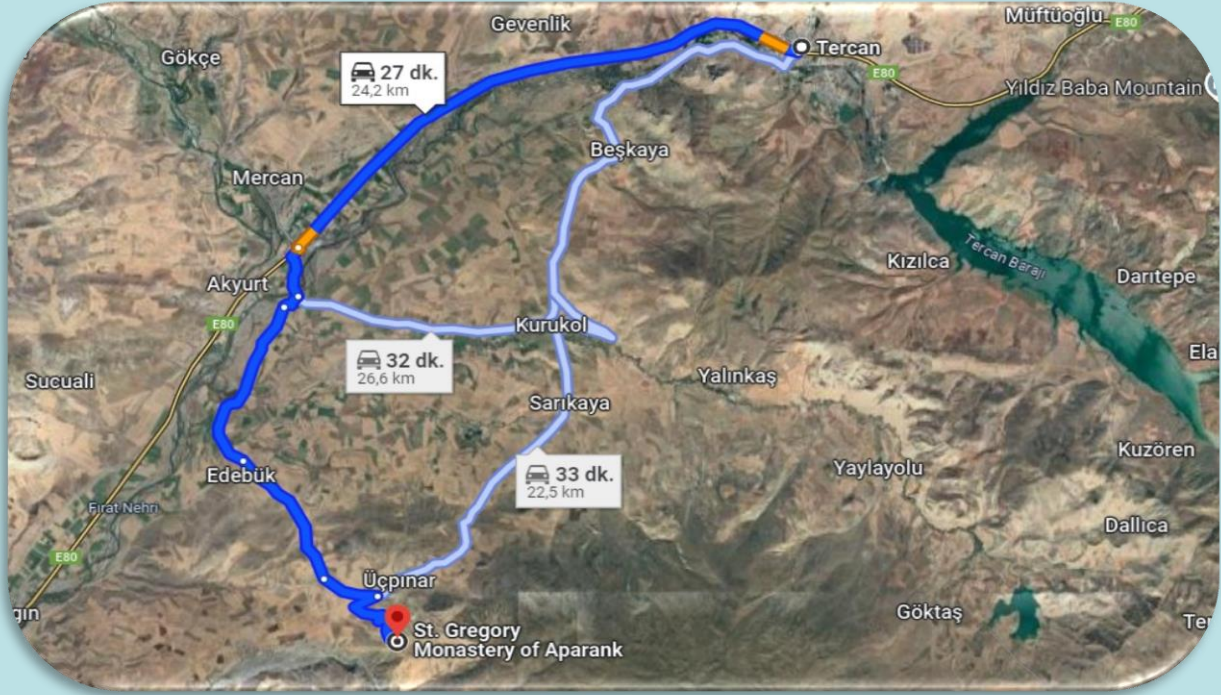

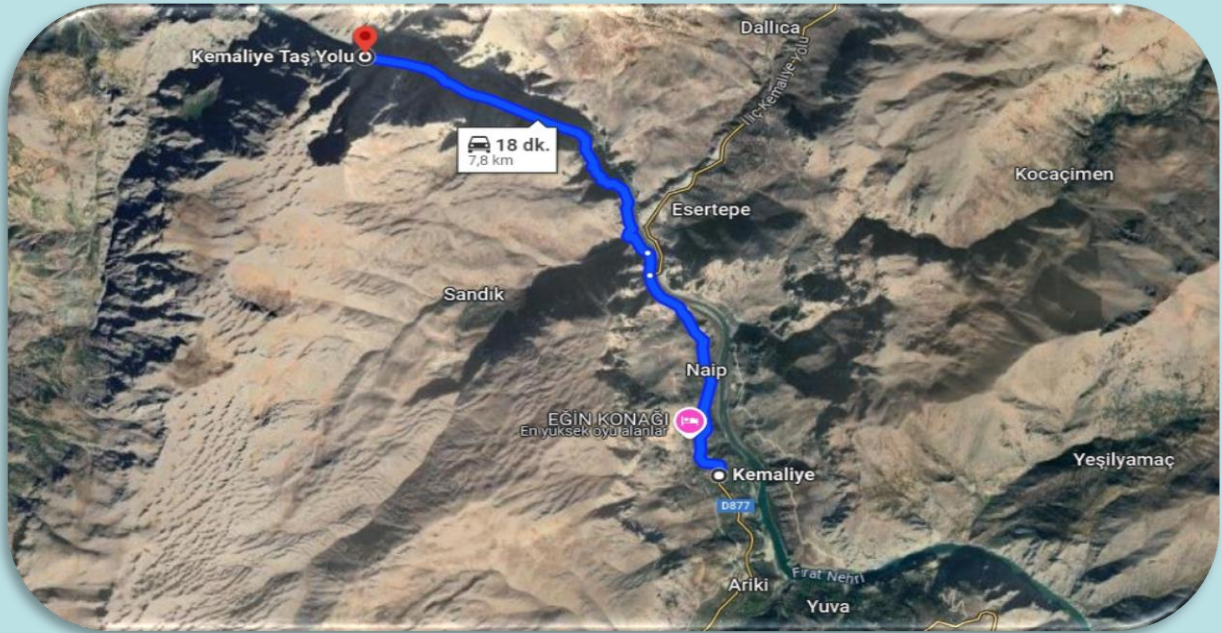
Güzergâh 21: Tercan Merkez - Tercan Barajı

Güzergâh 22: Tercan Merkez - Mamahatun Külliyesi

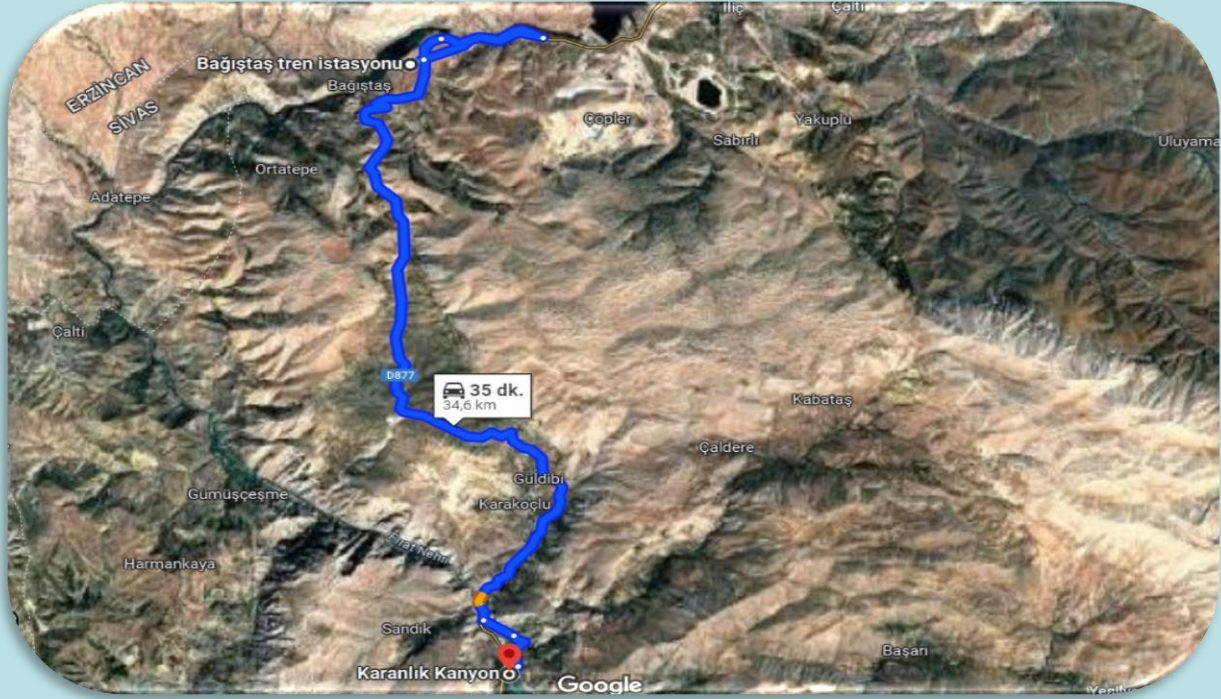
Güzergâh 23: Tercan Merkez - Abrenk (Vank) Kilisesi

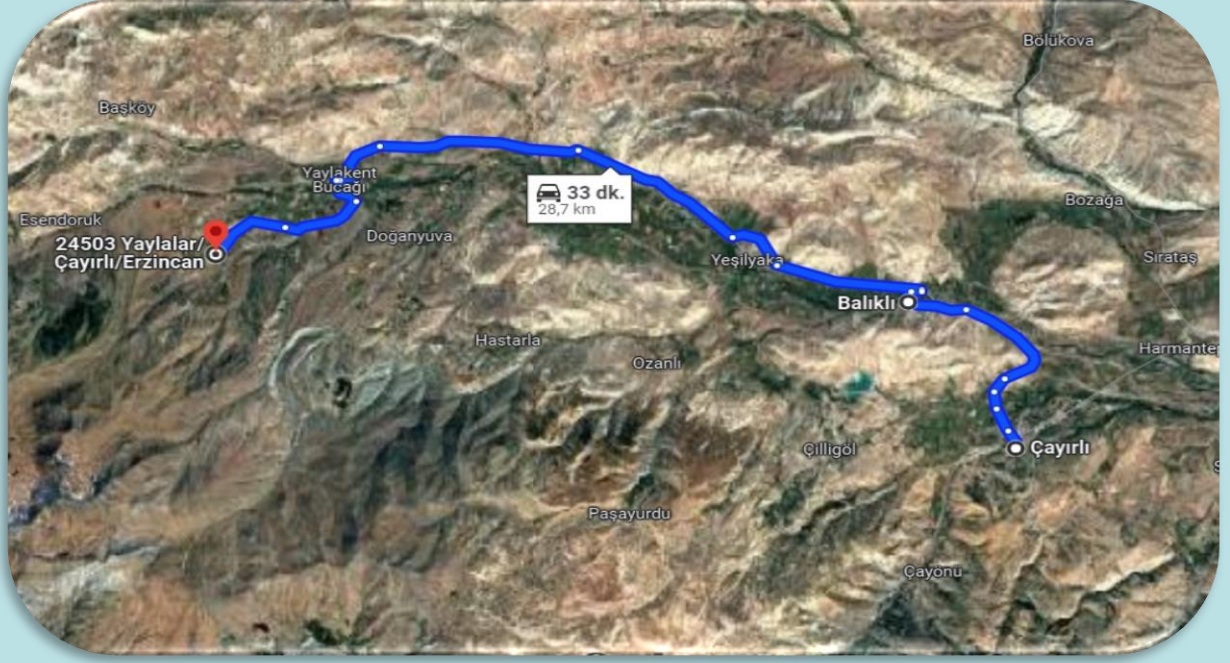
Güzergâh 24: Tarihi Kemaliye Evleri - Kemaliye Taş Yolu

Güzergâh 25: İliç Bağıştaş Tren İstasyonu - Aydınlık Kanyon

Güzergâh 26: İliç Bağıştaş Tren İstasyonu - Karanlık Kanyon

Güzergâh 27: Çayırli Merkez - Çayırli Balıklı Köyü - Çayırli Yedigöller

EK 3. BİSİKLET TURİZMİ KAPSAMINDA ERZİNCAN İLİNDE GÖRÜLEBİLECEK TURİZM DEĞERLERİ LİSTESİ

1. Abrenk (Vank) Kilisesi (Tercan)
2. Acemoğlu Köprüsü Şehitler Anıtı (Merkez)
3. Ahmet Kutsi Tecer Kültür Evi (Kemaliye)
4. Akbaba Tepesi (Merkez)
5. Akkoyunlu Camii (Üzümlü)
6. Ala Mağarası (Kemaliye)
7. Ali Demirsoy Doğa Tarihi Müzesi (Kemaliye)
8. Altıntepe Ören Yeri (Üzümlü)
9. Anıt Ağaçlar (Ardıç-Meşe-Sakız) (Kemaliye ve Refahiye)
10. Apçağa Köyü (Kemaliye)
11. Arap Kızı Dağı (Üzümlü-Pülümür)
12. Ardıçlı Gölü (Merkez)
13. Atatürk Portresi (Merkez)
14. Aydınlık Kanyon (İliç)
15. Aygır Gölü (Üzümlü)
16. Bakırcılar Çarşısı (Merkez)
17. Beytahtı Mesire Alanı/Karasu Nehri (Merkez)
18. Buz Mağaraları (Kemah)
19. Cami-i Kebir (Merkez)
20. Çadırcı Hamamı (Merkez)
21. Dumanlı Tabiat Parkı (Refahiye)
22. Ekşisu Kuş Cenneti (Merkez)

23. Ergan Dağı Kış Sporları ve Doğa Turizm Merkezi (Merkez)
24. Erzincan Müzesi (Merkez)
25. Erzincan Saat Kulesi (Merkez)
26. Erzincan Tren Garı (Merkez)
27. Esence Yedigöller (Çayırılı)
28. Esentepe Mesire Alanı (Merkez)
29. Girlevik Şelalesi (Merkez)
30. Gülabibey Camii (Kemah)
31. Gülabibey Hamamı (Kemah)
32. Hıdır Abdal Türbesi (Kemaliye)
33. Horhor Kaplıcası (Merkez)
34. İdris Ağa Konağı (Refahiye)
35. İzzetpaşa Hamamı (Merkez)
36. Kadı Gölü ve Mani Yolu (Kemaliye)
37. Kadıköy Kilisesi (Refahiye)
38. Kale Kapısı (Merkez)
39. Kalkancı Göleti (Refahiye)
40. Karanlık Kanyon (Kemaliye)
41. Keklikkayası (Merkez)
42. Kemah Kalesi (Kemah)
43. Kemaliye Evleri (Kemaliye)
44. Kırkgöz Mesire Alanı (Kemaliye)
45. Kutlu Tepe Kalıntıları/Cengerli Köyü (Refahiye)
46. Kütür Köprüsü (Tercan)
47. Lökhane (Kemaliye)

48. Mama Hatun Camii (Tercan)
49. Mama Hatun Kervansarayı (Tercan)
50. Mama Hatun Türbesi (Tercan)
51. Mecidiye amlığı (Merkez)
52. Munzur Yaylası (Kemaliye)
53. Ocak Köyü Müzesi (Kemaliye)
54. Orçul Köyleri ve Yöresi (Refahiye)
55. Otlukbeli Kırmızı Göl (Otlukbeli)
56. Refahiye Saat Kulesi (Refahiye)
57. Refahiye Ulu Camii (Refahiye)
58. Sakaltutan Göleti (Refahiye)
59. Sarıçiçek Yaylası (Kemaliye)
60. Soğuk Sular (Kemah)
61. Sohmarik Yaylası (Kemah)
62. Sultan Melik Türbesi (Kemah)
63. Tanasor Vadisi (Kemah)
64. Tarihi İpek Yolu (Kemaliye)
65. Taş Yol (Kemaliye)
66. Taşçı Konağı (Merkez)
67. Tercan Barajı (Tercan)
68. Terzibaba Camii ve Külliyesi (Merkez)
69. Tugay Hatun Kümbeti (Kemah)
70. Turnaçayırı Barajı (Çayırılı)

EK 4. BİSİKLET TURİZMİ KAPSAMINDA ERZİNCAN İLİNDE TADILABİLECEK COĞRAFİ İŞARETLİ/YÖRESEL ÜRÜNLER LİSTESİ

1. Anık
2. Bebikko
3. Caşur Kavurması
4. Cimin Üzümü
5. Çökelek Piyazı
6. Den Pilavı
7. Ekmek Aşı
8. Ekşili Gillor
9. El Kadayıfı
- 10.Etsiz Sulu Köfte
- 11.Fasulyeli Çorba
- 12.Gazete Tatlısı
- 13.Gendime Çorbası
- 14.Gerandi (Gezdirme)
- 15.Gömme (Parğaç)
- 16.Gücükdene Sarması
- 17.Herle
- 18.Hingel
- 19.Hışlı Fasulye
- 20.Hindili Pilav
- 21.Karakabak Dolması
- 22.Kasefe Tatlısı

23. Kelecoş
24. Kemah Balı
25. Kemah Cevizi
26. Kemah Köftesi
27. Kesme Kadayıfı
28. Kok Kavurma
29. Kör Dolma
30. Lök Tatlısı
31. Palancı Yemeği
32. Papara
33. Patates Mıhlaması
34. Pestil ullaması
35. Pıh Pıh orbası
36. Refahiye Balı
37. Saruç
38. Sini Kömbesi
39. Soğan Dolması
40. Tercan Balı
41. Tulum Peyniri
42. Üzüm Hoşafı
43. Üzümlü Kirazı
44. Yumurta Borani
45. Zerdali

T.C. Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı

Adres: Lalapaşa Mh. Şehit Hurşit Yeşilyurt Sk. No:1 25100 Yakutiye/ERZURUM

Telefon: +90 (442) 235 61 11 Fax: +90 (442) 235 61 14

E-Posta: info@kudaka.gov.tr

Kalkınma Ajansları yayınları bedelsizdir, satılmaz.